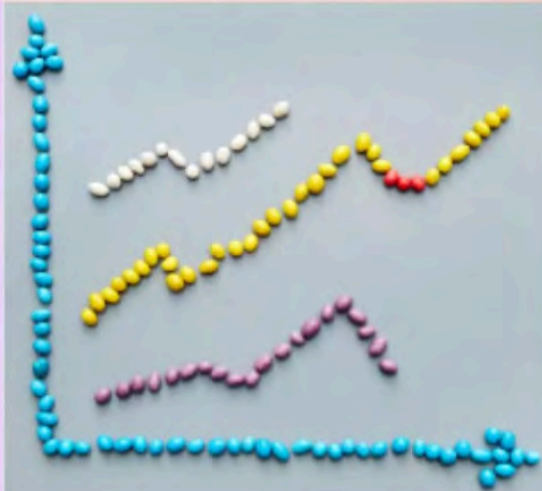

Jaarverslag 2024

Inhoudsopgave

Jaarverslag 2024	5
Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	6
BESTUURSVERSLAG	
1 Voorwoord	8
2 Algemene informatie	9
2.1 Juridische structuur	9
2.2 Missie	9
2.3 Visie	9
2.4 Strategie	10
2.5 Ontwikkelingen in 2025	10
3 Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2024	11
3.1 Bestuur	11
3.2 Wet toekomst pensioenen	11
3.3 Communicatie	11
3.4 Vermogensbeheer	12
3.5 Risicobeheersing	12
3.6 Financieel beheer	12
3.7 Samenvattende beoordeling van het bestuur	13
4 Financiële positie en beleid in 2024	14
4.1 Financiële opzet en positie	14
4.2 Actuariële analyse van het resultaat	15
4.3 Financieel beleid en beleidskeuzes	16
4.3.1 Toelichting kosten	16
4.3.2 Toeslagen- en kortingsbeleid	20
4.3.3 Financieringsbeleid	21
5 Beleggingsbeleid	23
5.1 Matchingportefeuille	23
5.2 Dynamische renteafdekking beëindigd	24
5.3 Returnportefeuille	24
5.4 Vermogensopbouw	24
5.5 Rendementen 2024	25
5.6 Z-score 2024 en performancetoets	25
5.7 Economische ontwikkelingen	25

6	Risicobeheer	27
6.1	Beleidsuitgangspunten en risicohouding	27
6.2	Risk governance	31
6.3	Risico-identificatie en beoordeling	32
6.4	Strategisch risico	35
6.5	Beleggingsrisico's	36
6.6	Verzekeringstechnisch risico	38
6.7	Niet-financiële risico's	38
6.8	Risicobeeld in 2024	40
7	Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2025	41
7.1	Verwachte ontwikkelingen wet- en regelgeving	41
7.2	Onze beleidsdoelstellingen voor 2025	43
8	Organisatie	45
8.1	Inleiding	45
8.2	Werkwijze en vergaderstructuur	45
8.3	Organisatie	45
8.3.1	Bestuur	46
8.3.2	Raad van Toezicht	48
8.3.3	Het Verantwoordingsorgaan	48
8.3.4	Sleutelfuncties	50
8.3.5	Uitbestede werkzaamheden	50
8.3.6	Organogram	51
8.4	Klachten en geschillen	52
8.5	Goed Pensioenfondsbestuur	53
8.5.1	Compliance	54
8.5.2	Klokkenluidersregeling en incidentenregeling	56
8.5.3	Integriteitsbeleid	56
8.6	Informatie inzake toezicht	56
8.7	Geschiktheid Bestuur en permanente educatie	57
8.8	Statutenwijziging	57
9	Pensioenregeling	58
10	Raad van toezicht	59
10.1	Verslag van de Raad van Toezicht	59
10.2	Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht	64
11	Verantwoordingsorgaan	65
11.1	Verslag van het verantwoordingsorgaan	65
11.2	Reactie Bestuur op het verslag van het verantwoordingsorgaan	70

JAARREKENING

12	Jaarrekening	72
12.1	Balans per 31 december 2024	72
12.2	Staat van baten en lasten	73
12.3	Kasstroomoverzicht	74
12.4	Toelichting op de jaarrekening	75
OVERIGE GEGEVENS		
13	Overige gegevens	107
13.1	Actuariële verklaring	107
13.2	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	109
BIJLAGEN		
Bijlage 1 Kenmerken pensioenregeling		115
	Kenmerken pensioenregeling	116
Bijlage 2 Nevenfuncties		118
	Nevenfuncties	119
Bijlage 3 Begrippenlijst		121
	Begrippenlijst	122
Bijlage 4 Annex 4		128
	Annex 4	129

Meerjarenoverzicht van Kenncijfers en Kenngetallen

Bedragen x € 1.000	2024	2023	2022	2021	2020
Aantal verzekerden					
(per eind van het jaar)					
Deelnemers, actieven en arbeidsongeschikten	9.789	9.968	9.603	9.919	9.871
Gewezen deelnemers	23.863	23.811	26.503	26.117	25.942
Ingegane pensioenen	11.117	10.931	10.884	10.819	10.818
Totaal aantal verzekerden	44.769	44.710	46.990	46.855	46.631
Aantal aangesloten werkgevers	226	226	217	217	225
Pensioenen					
Feitelijke premie	98.859	88.874	83.091	82.068	73.191
Uitvoeringskosten	6.073	5.876	4.791	4.101	4.072
Uitkeringen	65.849	61.159	54.284	52.243	50.486
Verleende toeslag actieven	1,18%	3,50%	10,10%*	0,00%	0,00%
Verleende toeslag gepensioneerden en gewezen deelnemers	1,18%	3,50%	10,10%*	0,00%	0,00%
Vermogen en solvabiliteit					
Minimaal vereist eigen vermogen in %	104,3	104,3	104,3	104,3	104,3
Vereist eigen vermogen in %	117,7	117,9	120,0	118,4	117,9
Dekkingsgraad in %	123,0	117,1	115,2	116,3	103,2
Beleidsdekkingsgraad in %	121,7	119,6	120,5	110,6	97,8
Reële dekkingsgraad in %	90,3	87,8	90,8	89,3	80,0
Beleggingen					
Balanswaarde (incl. negatieve beleggingen) in € mln.	3.286,6	2.908,3	2.598,1	3.409,2	3.209,6
Beleggingsopbrengsten	343.530	297.633	-838.670	172.079	232.360
Jaarrendement portefeuille	12,0	10,7	-23,8	5,3	7,9
Samenstelling beleggingsportefeuille					
Aandelen	1.113.914	855.054	770.606	1.109.482	1.050.168
Vastrentende waarden	1.756.803	1.678.338	1.406.853	1.880.006	1.841.668
Vastgoed	415.085	391.118	430.919	418.187	318.303
Derivaten	22.624	120.723	-39.905	-27.926	46.662
Overige beleggingen (grondstoffen/liquide middelen)	28.620	0	50.308	32.780	0
Kostenratio's					
Vermogensbeheerkosten					
(in % van het gemiddeld belegd vermogen)	0,37	0,39	0,35	0,38	0,35
Transactiekosten					
(in % van het gemiddeld belegd vermogen)	0,01	0,08	0,18	0,16	0,13
Totaal	0,38	0,47	0,53	0,54	0,48
Pensioenbeheerkosten					
(in euro per deelnemer/pensioengerechtigde)	€ 219	€ 217	€ 200	€ 145	€ 145
Totale kostenratio					
(in % van het gemiddeld belegd vermogen)	0,52	0,56	0,48	0,47	0,46

* 10,10% is de multiplicatieve uitkomst van de verleende toeslag van 3,28% en 6,60%.

Bestuursverslag

1 VOETWOORD

Geachte lezer,

Met trots presenteren wij het jaarverslag 2024. Dit jaar konden we de pensioenen opnieuw verhogen: per 1 januari 2024 met 3,5% en per 1 januari 2025 met 1,18%. Onze beleggingsrendementen waren sterk (12,0%), vooral dankzij hoge aandelenrendementen, en de dekkingsgraad steeg van 117,1% naar 123,0%.

We hebben verdere stappen gezet richting de Wet toekomst pensioenen (Wtp). De overgang is uitgesteld naar 1 januari 2026 om zorgvuldige implementatie te waarborgen. In 2024 zijn de nieuwe pensioenregeling en het implementatieplan vastgesteld, met aandacht voor eerlijke compensatie en verdeling van reserves. Het pensioenfonds heeft de Algemene Nederlandse Bond voor Ouderen (ANBO) actief gehoord over de invoering van het nieuwe pensioenstelsel. De ANBO reageerde positief, met enkele aandachtspunten die zijn meegenomen in de verdere uitwerking. Deze punten hadden onder andere betrekking op de verdeling van de bestaande reserves en de evenwichtigheid tussen verschillende groepen deelnemers.

Dit jaar hebben we wederom intensief samengewerkt met Pensioenfonds Bakkers. Onze gezamenlijke ambitie blijft om eerst over te gaan op het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2026 en vervolgens medio 2026 samen te gaan. Door het uitstel van de transitie is de fusie eveneens doorgeschoven, maar het voornemen blijft ongewijzigd.

Tot slot bedanken we iedereen die heeft bijgedragen aan de continuïteit en groei van ons fonds: de Raad van Toezicht, het Verantwoordingsorgaan, sociale partners, medewerkers en uitbestedingspartners. Een bijzondere dank gaat uit naar de heer Schuurhuis, die eind 2024 afscheid nam als bestuurslid.

Namens het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Groningen, 19 juni 2025

Marsha van Beusekom
Voorzitter namens werkgevers

Steffi Troost
Voorzitter namens werknemers

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Het pensioenfonds is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet en draagt de naam Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (hierna Bpf Zoetwaren). Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Amsterdam onder nummer 41198154. De laatste statutenwijziging vond plaats op 16 mei 2023. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Missie

Bpf Zoetwaren zorgt zo goed mogelijk voor het pensioen van bijna 45.000 mensen die dit aan ons hebben toevertrouwd.

We zorgen dat de pensioenen van al onze (voormalige) deelnemers en pensioengerechtigden, nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd en uitgevoerd. Daarbij houden we rekening met de belangen van alle deelnemers en de betrokken werkgevers. We hebben daarnaast ook oog en aandacht voor overige betrokkenen bij het pensioenfonds, denk aan sociale partners en toezichthouders.

Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden. We zetten ons in om te allen tijde een zo goed mogelijk pensioen te bieden tegen zo laag mogelijke kosten. Hierin nemen we bewuste en verantwoorde risico's. En zetten we in op maatschappelijk verantwoord beleggen, omdat we geloven dat dit de meest duurzame opbrengsten genereert voor het pensioenfonds en zijn deelnemers.

We voelen ons verwant met onze deelnemers en werkgevers en vinden het belangrijk dat ze weten en goed begrijpen wat zij mogen verwachten van hun pensioenfonds. Dat ze ervaren dat ze kunnen rekenen op ons gedurende alle levensfasen. En dat ze kunnen vertrouwen op ons goede bestuur en beheer van hun pensioenen, ook in tijden van veranderingen.

Onze kernwaarden die ons handelen in alles richting geven:

- Zorgzaam
- Betrouwbaar
- Open
- Maatschappelijk verantwoord

2.3 Visie

Onze deelnemers vormen het hart van ons pensioenfonds. We bedienen onze deelnemers door met zorg te handelen in hun belang. We staan voor een maatschappelijk verantwoorde uitvoering, bieden betrouwbare informatie en zorgen altijd voor open communicatie.

We hebben oog voor de veranderingen in onze wereld. We bewegen actief mee met deze veranderingen en zorgen voor oplossingen die passen bij de dynamiek en die maken dat de uitvoering van de pensioenregeling altijd up to date is. Ook veranderingen in het leven van onze deelnemers volgen we actief. We helpen deelnemers, op de momenten die ertoe doen, in alle levensfasen, bij het maken van keuzes rondom hun individuele pensioen. Denk aan een nieuwe baan, samenwonen, kinderen krijgen of pensionering.

Bpf Zoetwaren zorgt voor een deskundige en professionele uitvoering van de pensioenregeling. Mede door goed bestuur en een transparante houding naar deelnemers, werkgevers en de buitenwereld over het gevoerde beleid zal het pensioenfonds aantrekkelijk zijn en blijven voor werkgevers om zich (vrijwillig) aan te sluiten. Werkgevers binnen de voedingsmiddelenbranche, maar ook werkgevers vanuit andere sectoren zijn welkom. We geloven in de groei van het pensioenfonds zolang het ons helpt te realiseren dat we goedkoper en efficiënter kunnen zijn. Zo kunnen we het noodzakelijke rendement halen om, nu en in de toekomst, de ambities te realiseren voor onze deelnemers.

2.4 Strategie

Het pensioenfonds werkt steeds intensiever samen met Bpf Bakkers, zodat schaalvoordelen bereikt kunnen worden. Beide pensioenfondsën verkennen met de sociale partners de mogelijkheden voor een samengaan. Daarbij blijft het belang van de deelnemers voorop staan. Met dit samengaan worden verdere schaalvoordelen en versterking van het bestuur bereikt, en ontwikkelt ons pensioenfonds zich tot een aantrekkelijk pensioenfonds voor samenwerking en eventueel samengaan met andere pensioenfondsën.

Het pensioenfonds herijkt jaarlijks zijn beleggingsstrategie aan de hand van wettelijke wijzigingen, ontwikkelingen in de wereldeconomie, updates van de scenarioanalyses en de ALM. Het nemen van beleggingsrisico's is nodig om voldoende rendement te kunnen genereren en zal steeds binnen verantwoorde en vooraf vastgestelde risicomaatstaven blijven op basis van vooraf vastgestelde triggers. Deze uitgangspunten vormen de basis van het beleggingsbeleid. Het pensioenfonds bouwt tevens zijn ESG-beleid verder uit met engagement en impactbeleggen.

Het pensioenfonds zoekt actief de dialoog met zijn deelnemers en communiceert met alle doelgroepen via de daartoe meest geschikte middelen. Het pensioenfonds profileert zich als een aantrekkelijke, betrouwbare en transparante partner met de best mogelijke waarborg van de pensioenrechten en uitkeringen in de voedingsmiddelenindustrie.

Om IT-risico's voldoende te kunnen beheersen heeft het pensioenfonds samen met de uitvoerders een IT-beleid ontwikkeld, dat zowel de uitvoering als communicatiemiddelen omvat.

Het pensioenfonds volgt discussies en ontwikkelingen op pensioengebied op de voet. Hierdoor is het pensioenfonds in staat deze ontwikkelingen tijdig en kritisch te beoordelen en te bepalen hoe deze in te passen in het beleid van het pensioenfonds.

2.5 Ontwikkelingen in 2025

In 2025 heeft het pensioenfonds samen met Bpf Bakkers een nieuwe missie, visie en strategie opgesteld. We hebben dit gezamenlijk gedaan, om het samengaan van de pensioenfondsën zo soepel mogelijk te laten verlopen. De nieuwe missie, visie en strategie zijn te vinden op de website van het pensioenfonds.

3 Evaluatie doelstellingen en hoofdthema's 2024

In het bestuursverslag over 2023 heeft het bestuur een aantal doelstellingen voor 2024 opgenomen. Hieronder volgt een evaluatie van de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's en legt het bestuur verantwoording af over de bereikte resultaten.

Voor 2024 waren de belangrijkste doelstellingen en hoofdthema's:

- Bestuur
- Wet toekomst pensioenen
- Communicatie
- Vermogensbeheer
- Risicobeheersing
- Financieel beheer

3.1 Bestuur

Het voornemen van het bestuur om invoering van het nieuwe pensioenstelsel zo snel als mogelijk te implementeren heeft alle agenda's in 2024 beheerst. Het bestuur gaat in 2025 samen met het bestuur van Bpf Bakkers door met de regievoering over de verdere uitvoering van het plan van aanpak gericht op alle aspecten van de pensioentransitie en het samengaan.

Daarnaast was cybersecurity en de invoering van DORA een groot aandachtspunt van het bestuur. Helaas is het niet gelukt om samen met alle uitbestedingspartijen per 17 januari 2025 geheel compliant te zijn. Er is een plan van aanpak gemaakt om in 2025 volledig te voldoen aan DORA.

Het bestuursbureau is in 2024 uitgebreid met een manager pensioenbeheer en communicatie. Hierdoor ondersteunt het bestuursbureau het bestuur beter bij de transitie naar het nieuwe pensioencontract (Wet toekomst pensioenen) en de communicatie hieromtrent.

3.2 Wet toekomst pensioenen

Gedurende 2024 heeft het bestuur verder gewerkt aan de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe premieovereenkomst. Dit betreft in de eerste plaats de invulling van de solidaire premieregeling en harmonisering van de pensioenregeling van Bpf Zoetwaren en Bpf Bakkers. Een belangrijk onderdeel is voorts de vereiste datakwaliteit van de deelnemersadministratie conform het Normenkader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie ten behoeve van het invaren.

Met het verantwoordingsorgaan, de Raad van Toezicht en met DNB is er regelmatig dialoog om een ieder aan te haken bij het proces en goed voor te bereiden op de uiteindelijk te nemen besluiten. Halverwege 2024 is gebleken dat invaren per 1 januari 2025 niet ging lukken. Een beheerste overgang kon niet worden gegarandeerd. Het fonds heeft daarom meer tijd nodig. Het doel is om per 1 januari 2026 in te varen in het nieuwe stelsel. Begin 2025 heeft het pensioenfonds van DNB het bericht ontvangen dat DNB alle benodigde documentatie voor de beoordeling heeft ontvangen. DNB heeft vragen gesteld naar aanleiding van de documentatie. In 2025 vraagt het traject met DNB nog veel aandacht van het bestuur en de uitbestedingspartners. Ook de praktische invoering van het nieuwe stelsel is nog niet gereed. De uitbestedingspartners zijn hier nog hard mee bezig. Het bestuur volgt dit op de voet en heeft zekerheid nodig dat het invaren beheerst kan plaatsvinden voordat definitief wordt besloten tot invaren per 1 januari 2026.

3.3 Communicatie

In 2024 heeft het bestuur veel aandacht besteed aan de nieuwe pensioenregels. Hoewel Pensioenfonds Zoetwaren pas op 1 januari 2026 wil overstappen, hebben we in 2024 al veel werk verricht. De Wtp was een belangrijk onderwerp in onze nieuwsberichten en nieuwsbrieven. Ook onze jaarlijkse krant 'Pensioenflits' stond in het teken van de Wtp.

Al eerder constateerden wij dat er behoefte was aan meer focus op persoonlijke communicatie met deelnemers en begeleiding bij het maken van keuzes. De commissie is kritischer geworden op de effectiviteit van campagnes. Alleen de meest succesvolle campagnes worden in 2025 voortgezet. Daarnaast richt de commissie zich vooral op het volgen van de uitvoering van het Wtp-Communicatieplan.

Het pensioenfonds besteedt daarom extra aandacht aan het ondersteunen van deelnemers bij het maken van pensioenkeuzes. Wij maken in 2025 meer capaciteit beschikbaar voor persoonlijke gesprekken (videogesprekken) en werkgevers kunnen rekenen op hulp van een Pensioenconsulent. We sturen vaker informatie over relevante keuzes en keuzemomenten. We gaan samen met Bpf Bakkers een nieuw strategisch communicatiebeleid opstellen, gebaseerd op een gezamenlijke Missie, Visie & Strategie. Zo bereiden we ons voor op ons beoogd samengaan medio 2026.

3.4 Vermogensbeheer

Over 2024 heeft het pensioenfonds verschillende doelstellingen geformuleerd met betrekking tot strategische projecten zoals de WTP, het reguliere beleid rondom vermogensbeheer en het beleid aangaande duurzaam beleggen.

Voor wat betreft de Wtp heeft het bestuur onderzocht of er extra dekkingsgraadbescherming geïmplementeerd diende te worden. Het bestuur achtte dit niet opportuun gezien de onzekerheid voor wat betreft de invaardatum en de hoogte van de kosten van een dergelijke afdekking. In 2025 zal dit opnieuw onderzocht worden. Wel heeft het bestuur stappen gezet in het verder uitwerken van het vermogensbeheer-implementatieplan. Dit plan geeft inzicht in de wijze waarop de huidige beleggingsportefeuille in lijn gebracht dient te worden met de beleggingsportefeuille onder de Wtp. Ook heeft het pensioenfonds met de verschillende ketenpartijen afspraken gemaakt rondom het Target Operating Model. Dit model geeft aan op welke wijze de afstemming tussen de verschillende betrokken partijen vormgegeven wordt ná overgang naar de Wtp.

Het pensioenfonds heeft tevens de financiële performance geëvalueerd. Op een 5-jaars horizon is de dekkingsgraad behoorlijk gestegen, wat er ook toe heeft geleid dat het pensioenfonds over de afgelopen jaren de pensioenen heeft kunnen verhogen met een deel van de prijsinflatie. Ook heeft het actief beheer van de beleggingen een positieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de dekkingsgraad.

Tot slot heeft het pensioenfonds stappen gezet met betrekking tot verdere implementatie van een klimaatbeleid. Zo is er een decarbonisatiedoelstelling vastgelegd in het mandaat voor hoogrentende waarden. Er is ook steeds meer aandacht voor biodiversiteit binnen de vermogensbeheer binnen de pensioensector. Het bestuur heeft daarom een studiesessie georganiseerd rondom biodiversiteit om hier meer kennis over op te doen.

3.5 Risicobeheersing

Veel werkzaamheden van de risicoadviescommissie hebben ook in 2024 in het teken gestaan van de voorbereiding op de Wtp-implementatie. Als onderdeel van de transitie naar het nieuwe stelsel is ook uitgebreid stilgestaan bij het onderwerp datakwaliteit. Het bestuur heeft ten behoeve van dit dossier een besluit genomen rondom datakwaliteit en monitort de voortgang van de openstaande acties.

Naast de aandacht voor het nieuwe pensioenstelsel en datakwaliteit waren de overige speerpunten voor 2024 de beheersing van de IT- en cybersecurity risico's, mede gelet op DORA. De risicoadviescommissie is altijd goed betrokken bij besluitvorming rondom het nieuwe pensioenstelsel en de uitwerking van DORA. Helaas is het niet gelukt om tijdig compliant te worden met DORA. De risicoadviescommissie zal in 2025 scherp letten op de uitvoering van het plan van aanpak dat moet leiden tot complete compliance aan DORA.

3.6 Financieel beheer

De werkzaamheden zoals bewaking fondsfinanciën in ruimste zin en het opstellen van het jaarverslag zijn overwegend praktisch en uitvoerend van aard. Voor 2024 zijn de ontwikkelingen in het nieuwe pensioencontract gevolgd voor wat betreft een mogelijk weer van toepassing zijnde btw-vrijstelling. Daarnaast is extra aandacht besteed aan de beheersing van de uitvoeringskosten.

3.7 Samenvattende beoordeling van het bestuur

Het bestuur heeft zich ingespannen om op alle aspecten vooruitgang te boeken. In juni 2024 is het invaardossier ingediend bij DNB, met dank aan de extra inzet van het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. Dit betekent dat DNB gestart is met de toets of het pensioenfonds over kan gaan naar het nieuwe pensioenstelsel. DNB heeft voor de zomer beoordeeld dat het invaardossier niet compleet was. De overgangsdatum is daarom verplaatst naar 1 januari 2026. Het bestuur heeft zich, samen met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht, verder ingezet om het dossier compleet te maken. In januari 2025 heeft DNB geoordeeld dat het dossier compleet is. In 2025 worden de laatste vragen van DNB beantwoord en kan worden verder gewerkt aan de voorbereidingen om per 1 januari 2026 over te gaan.

Het was een jaar met positieve marktontwikkelingen en stabiele beleggingsprestaties. De verhoging van de renteafdekking naar 85% heeft de dekkingsgraad goed beschermd, terwijl optimalisaties zoals een lagere vastgoedallocatie en meer liquiditeit de portefeuille verder hebben versterkt. Dit jaar heeft het pensioenfonds hierdoor wederom kunnen indexeren, zij het minder dan de consumentenprijsindex(CPI).

Daarnaast zijn ook belangrijke stappen gezet in de voorbereiding op de overgang van het vermogensbeheer naar het nieuwe pensioenstelsel in 2026. Met deze solide basis blijft het fonds in 2025 gericht op risicobeheersing en een soepele transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.

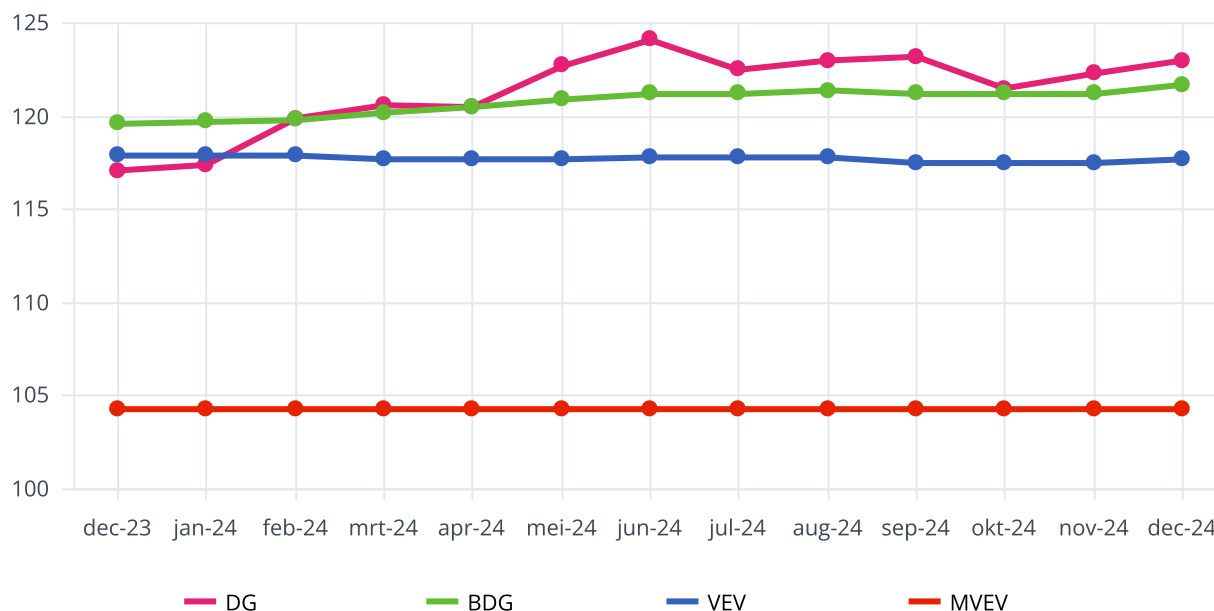
Het communicatieplan voor de Wet toekomst pensioenen (Wtp) is vastgesteld. In 2025 wordt gestart met de uitvoering van het plan. Verder heeft het pensioenfonds het beleid rondom keuzebegeleiding vastgesteld. De inzet van de pensioenconsulent is verhoogd in 2024, omdat het pensioenfonds persoonlijke communicatie belangrijk vindt.

Wij blijven positief gestemd over het voornemen om met Bpf Bakkers volledig samen te gaan in één pensioenfonds, waarbij we gebruikmaken van de mogelijkheden die de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel biedt. Al met al is het bestuur over het algemeen tevreden met de bereikte resultaten in het afgelopen jaar ondanks het niet kunnen invaren op 1 januari 2025.

4 Financiële positie en beleid in 2024

4.1 Financiële opzet en positie

Ontwikkeling dekkingsgraden 2024

	dec-23	jan-24	feb-24	mrt-24	apr-24	mei-24	jun-24	jul-24	aug-24	sep-24	okt-24	nov-24	dec-24
DG	117,1%	117,4%	119,9%	120,6%	120,5%	122,7%	124,1%	122,5%	123,0%	123,2%	121,5%	122,3%	123,0%
BDG	119,6%	119,7%	119,8%	120,2%	120,5%	120,9%	121,2%	121,2%	121,4%	121,2%	121,2%	121,2%	121,7%
VEV	117,9%	117,9%	117,9%	117,7%	117,7%	117,7%	117,8%	117,8%	117,8%	117,5%	117,5%	117,5%	117,7%
MVEV	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%	104,3%

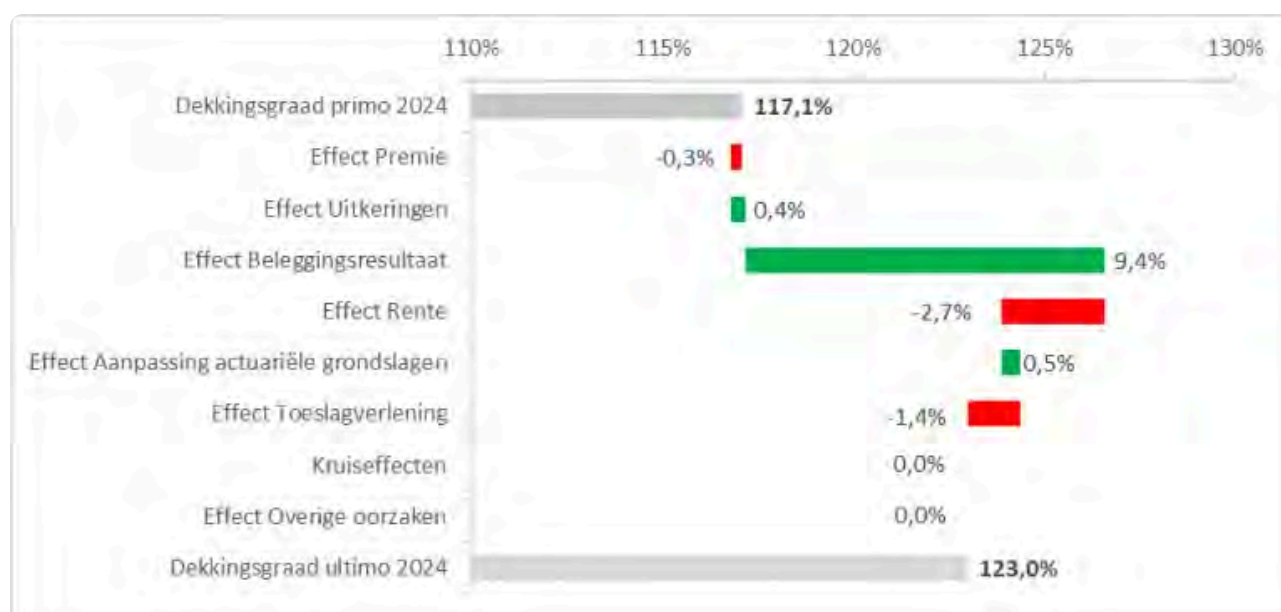
De beleidsdekkingsgraad is in 2024 gestegen van 119,6% naar 121,7%. Eind 2024 was de beleidsdekkingsgraad ook hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het minimaal vereist eigen vermogen (MVEV) van 104,3% (2023: 104,3%) en ook hoger dan de dekkingsgraad behorend bij het vereist eigen vermogen van 117,7% (2023: 117,9%). Daarmee is de financiële positie van het pensioenfonds in 2024 voldoende. Per 1 januari 2025 is een toeslag verleend van 1,18%. Deze is verwerkt in de technische voorziening per 31 december 2024.

Herstelplan

In het herstelplan werkt het pensioenfonds de maatregelen uit die ertoe leiden dat de beleidsdekkingsgraad weer boven het (minimaal) vereist eigen vermogen komt. In maart 2024 heeft het pensioenfonds geen herstelplan ingediend bij de DNB, omdat de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2023 (119,6%) hoger lag dan de vereiste dekkingsgraad per 31 december 2023 (117,9%).

Ultimo 2024 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds 121,7% en daarmee hoger dan de vereiste dekkingsgraad van 117,7%. Hierdoor hoeft het pensioenfonds wederom geen herstelplan in te dienen.

Ontwikkeling van de actuele dekkinggraad

4.2 Actuariële analyse van het resultaat

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie is naar de mening van de waarmede actuaris voldoende.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	-58.343	-73.195
Resultaat beleggingsopbrengsten	258.067	224.473
Resultaat premie	7.271	14.884
Resultaat waardeoverdrachten	-898	-262
Resultaat kosten	-244	-245
Resultaat uitkeringen	-188	-109
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	2.551	2.848
Resultaat toeslagverlening	-30.684	-82.805
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	11.083	-3.577
Resultaat andere oorzaken	373	387
Totaal resultaat	188.988	82.399

KOSTENDEKKENDE PREMIE

Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

Premie voor risico pensioenfonds (bedragen x € 1.000)		Zuiver	Gedempt	Feitelijk
· Actuarieel benodigde koopsom	- regulier	76.658	39.185	70.336
	- risicopremie	2.204	1.583	1.583
· Opslag voor vereist eigen vermogen		15.802	8.169	14.411
· Opslag voor uitvoeringskosten		6.068	5.040	6.056
· Risicopremie arbeidsongeschiktheid		7.289	3.768	6.473
· Premie voorwaardelijke onderdelen			30.306	
Toetswaarde premie		108.021	88.051	98.859

4.3 Financieel beleid en beleidskeuzes

Om te kunnen voldoen aan de door het pensioenfonds gestelde ambitie van het voor zover mogelijk verhogen van de pensioenen met de prijsinflatie, is het belangrijk om voldoende vermogen te bezitten. Dit is van belang om de pensioenen waardevast te houden door middel van toeslagverlening.

4.3.1 Toelichting kosten

Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Deze worden onderverdeeld in kosten voor de pensioenuitvoering en kosten voor vermogensbeheer. Het bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over deze kosten. De kosten worden gepresenteerd met inachtneming van de aanbevelingen van de Pensioenfederatie en de AFM.

	2024	2023	2022	2021
Pensioenuitvoeringskosten (in euro per deelnemer) (som van actieve en gepensioneerde deelnemers)	€ 219	€ 217	€ 200	€ 145
Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,37%	0,39%	0,35%	0,38%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,01%	0,08%	0,18%	0,16%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,38%	0,47%	0,53%	0,54%

Toerekening kosten

Diverse overige kosten kunnen niet direct toegerekend worden aan de pensioenuitvoering of het vermogensbeheer. Deze kosten betreffen o.a. kosten voor bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. Deze kosten bedroegen in 2024 € 2.448 duizend (2023: € 2.406 duizend). Om te komen tot de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn deze kosten naar rato verdeeld over de pensioenuitvoeringskosten en de vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van de pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten. In 2024 bedroeg het deel van de kosten dat toegerekend is aan de beleggingsopbrengsten € 1.492 duizend (2023: € 1.332 duizend) en aan de pensioenuitvoeringskosten € 956 duizend (2023: € 1.074 duizend). Deze toerekening van kosten is niet in de jaarrekening van toepassing. In de jaarrekening worden al deze toegerekende kosten onder pensioenuitvoeringskosten verantwoord.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer zijn in 2024 gestegen naar € 219.-.

In 2024 zijn de kosten per deelnemer met € 2,- gestegen. De totale uitvoeringskosten zijn 2024 gestegen naar € 6.073 duizend (2023: € 5.876 duizend). De vermogensbeheerkosten zijn gestegen naar € 5.661 duizend (2023: 4.305 duizend). In 2024 is € 221 duizend btw teruggevorderd (2023: € 954 duizend). Door de toename van vermogensbeheerkosten worden er minder algemene kosten toegerekend aan pensioenbeheer. Door deze twee tegengestelde effecten is de toename van de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer beperkt gebleven.

Oordeel bestuur

Het bestuur heeft als doel om de pensioenuitvoeringskosten zo laag mogelijk te houden. Als gevolg van advies- en ontwikkelingskosten en investeringen ten behoeve van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zijn deze kosten desondanks toch gestegen. De stijging is uitgekomen op € 2 per deelnemer. Dat was helaas onvermijdelijk. Hoewel uit benchmarkonderzoek blijkt dat onze kosten ten opzichte van vergelijkbare pensioenfondsen laag zijn, zet het bestuur op langere termijn in op verdere verlaging. Het bestuur ziet daarvoor mogelijkheden door het samengaan met Bpf Bakkers en eventuele andere pensioenfondsen.

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Administratie	2.779	2.845
Accountantskosten	108	117
Controle en advieskosten actuaris	104	94
Kosten adviseurs	731	592
Contributies en bijdragen	294	300
Bestuurskosten	592	584
Overig	1.465	1344
Totaal kosten pensioenuitvoering	6.073	5.876
Toerekening kosten aan vermogensbeheer	-1.492	-1.332
Totaal kosten pensioenuitvoering na toerekening kosten	4.581	4.544

Van de totale kosten pensioenuitvoering heeft 1.131 (2023:1.364) betrekking op Wtp. Deze zijn in bovenstaand overzicht verdeeld over Administratie (508 (2023: 635)) en Overig (623 (2023:729)).

	2024	2023
Aantal actieve deelnemers	9.789	9.968
Aantal pensioengerechtigden	11.117	10.931
Totaal aantal	20.906	20.899

Vermogensbeheerkosten

De totale vermogensbeheerkosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn in 2024 gedaald van 0,47% naar 0,38%. De daling wordt vooral veroorzaakt door een daling van de transactiekosten. Het bestuur zal nadrukkelijk aandacht houden voor de beheersing van de vermogensbeheerkosten.

(bedragen x € 1.000)				
	2024	Beheerkosten	Transactiekosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed		2.329	161	2.490
Vastrentende waarden		3.369	1.301	4.670
Aandelen		1.634	-29	1.605
Derivaten		191	-976	-785
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën		7.523	457	7.980
Overige kosten				
Kosten fiduciair beheer		743		743
Custodian (BNYM)		380		380
Overige vermogensbeheer		1.159		1.159
Toerekening kosten aan vermogensbeheer		1.492		1.492
Totaal overige kosten vermogensbeheer		3.774		3.774
Totaal kosten		11.297	457	11.754

(bedragen x € 1.000)				
	2023	Beheerkosten	Transactiekosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed		2.401	191	2.592
Vastrentende waarden		3.392	1.205	4.597
Aandelen		1.403	256	1.659
Derivaten		240	478	718
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën		7.436	2.130	9.566
Overige kosten				
Kosten fiduciair beheer		1.162		1.162
Custodian (BNYM)		389		389
Overige vermogensbeheer		11		11
Toerekening kosten aan vermogensbeheer		1.332		1.332
Totaal overige kosten vermogensbeheer		2.894		2.894
Totaal kosten		10.330	2.130	12.460

(bedragen x € 1.000)		
	2024	2023
Gemiddeld belegd vermogen	3.055.517	2.665.254

Aansluiting kosten vermogensbeheer met de jaarrekening:

In de jaarrekening is een totaal van € 5.661 duizend (2023: € 4.305 duizend) aan kosten vermogensbeheer verantwoord. Dit gaat om de kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt. De overige vermogensbeheerkosten en transactiekosten zijn begrepen in de indirecte beleggingsopbrengsten mede op basis van opgave van de vermogensbeheerders. Zie ook post 10. van de toelichting op de staat van baten en lasten.

Transactiekosten

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransacties uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat niet altijd bij transacties de kosten separaat in rekening worden gebracht. Daarnaast is het bij participaties in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt. Hiervoor is er een schatting gemaakt van de turnover in de portefeuille. Op basis van de gemiddelde transactiekosten in de markt zijn de kosten bij benadering bepaald.

Onderstaand de belangrijkste gerantideerde veronderstellingen.

Individuele beleggingstitels en/of derivaten:

- Aandelen, Vastrentende waarden en OTC-derivaten (FX-spots en forwards/Interest Rente Swaps/futures)
In geval van aan- en verkoop van discretionaire aandelen en futures zijn de werkelijk door brokers in rekening gebrachte transactiekosten gerapporteerd. De impliciete kosten zijn in overeenstemming met de PRIIPS-methodologie (Packaged Retail and Insurance-based Investment Products) berekend.
- Externe managers
In geval van externe mandaten worden de kosten opgevraagd bij de externe manager. Hierbij heeft NNIP expliciet gevraagd om het aanleveren van data conform de PRIIPS-methodologie.

Beleggingsfondsen

Bij de bepaling van de transactiekosten van beleggingsfondsen dient onderscheid te worden gemaakt in directe en indirecte transactiekosten. Directe transactiekosten bij beleggingsfondsen betreffen de in- en uitstapvergoedingen en de indirecte transactiekosten zijn de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels binnen het betreffende fonds.

Directe transactiekosten (in- en uitstapvergoeding)

De directe transactiekosten zijn:

- Overgenomen uit de transactiebedragen die zijn vermeld in de aangeleverde transactieformulieren, zijnde de werkelijk aferekende bedragen.
- Bedragen aangeleverd door de externe beheerder van het beleggingsfonds.
- Door GSAM benaderd door het entry of exit fee percentage te vermenigvuldigen met de transactiewaarde.

Indirecte transactiekosten

Over indirecte kosten schrijft de Pensioenfederatie het volgende:

"Met betrekking tot transactiekosten die in de beleggingsfondsen worden gemaakt wordt look through toegepast. Dit betreft de kosten bij aan- en verkoop van beleggingstitels, acquisitiekosten binnen die beleggingsfondsen of in geval van fund- of fundstructuren in- en uitstapvergoedingen bij onderliggende beleggingsfondsen."

Met betrekking tot de kosten vermogensbeheer moet worden opgemerkt dat op dit moment nog niet voor alle kostensoorten eenduidige definities bestaan en bovendien verschillende schattingsmethodieken kunnen worden gehanteerd. Definities en schattingsmethodieken kunnen derhalve per vermogensbeheerder verschillen.

Indien data van externe fondsen en/of managers in de rapportage zijn opgenomen, is het belangrijk ook hiermee rekening te houden bij de beoordeling van de kosten.

De aanlevering inzake indirecte transactiekosten vindt plaats vanuit de externe beheerder van deze fondsen.

De transactiekosten zijn in 2024 78% lager uitgevallen dan in 2023. Dit is vooral te zien in de categorieën aandelen en derivaten en dan met name derivaten. Hier is voor € 978 duizend een positief resultaat behaald op rente overlay.

Oordeel bestuur over de kosten van vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer hangen nauw samen met de door het bestuur gekozen beleggingscategorieën (meer actief dan passief), de mate van renteafdekking en het (relatief beperktere) risico dat daarbij wordt gelopen en zijn daarom in theorie niet één op één met andere pensioenfondsen te vergelijken. Er is in 2024 kritisch gekeken naar de kosten van de fiduciair vermogensbeheerder. Er zijn nieuwe afspraken gemaakt over de kosten en dit heeft geleid tot een verlaging van de vermogensbeheerkosten in 2024 en komende jaren.

Het bestuur is tevreden over de kostenontwikkeling van het vermogensbeheer gezien de dalende lijn. Voor 2025 streeft zij naar verdere kostendaling maar kunnen deze beïnvloed worden door bestuurlijke besluiten om de beleggingsrisico's met oog op het invaren tijdelijk te beperken.

4.3.2 Toeslagen- en kortingsbeleid

Toeslagenbeleid

Het pensioenfonds heeft de ambitie om de pensioenen zoveel mogelijk met de prijsinflatie te verhogen. Het toeslagenbeleid volgt de maximaal toegestane ruimte binnen het nieuwe Financieel Toetsingskader:

- Er wordt pas toeslag verleend, dat wil zeggen dat de pensioenen worden verhoogd, bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds tijdig aan de eisen van het herstelplan wordt voldaan. Dat wil zeggen dat herstel van de beleidsdekkingsgraad naar het vereist eigen vermogen binnen 10 jaar mogelijk is.
- De hoogte van de toeslag is zodanig dat steeds aan de eis van toekomstbestendig indexeren wordt voldaan. Dat wil zeggen dat de toeslag niet hoger is dan de toeslag die levenslang kan worden gegeven, rekening houdend met het niveau van de beleidsdekkingsgraad.
- Voor het besluit inzake de toeslagverlening per 1 januari is de beleidsdekkingsgraad per eind oktober van het voorgaande boekjaar bepalend.
- Een eventuele toeslag wordt bepaald door het verschil tussen het vereist eigen vermogen en de beleidsdekkingsgraad per eind oktober naar rato toe te passen op de CPI oktober – oktober.
- Gemiste toeslagen uit het verleden kunnen worden ingehaald mits de beleidsdekkingsgraad boven de inhaalindexatiegrens ligt. De inhaalindexatiegrens is het maximum van het vereist eigen vermogen en de grens waarbij volgens de eisen inzake toekomstbestendig indexeren volledig kan worden geïndexeerd. Een vijfde van het surplus boven de inhaalindexatiegrens kan worden ingezet voor inhaalindexatie. Bij de inhaalindexatie wordt alleen rekening gehouden met de indexatieachterstanden, die zijn opgelopen na 1 januari 2016.
- Het compenseren van eventuele kortingen op de opgebouwde rechten vindt volgens dezelfde richtlijnen plaats, waarbij eerst kortingen gecompenseerd worden voordat gemiste toeslagen worden ingehaald.
- Achterstanden in toeslagen worden vanaf 1 januari 2016 bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd. Hierbij wordt het fifo-systeem gehanteerd. Vanaf 1 januari 2016 ontstaat de eerste achterstand. Het betreft de toeslag die per 1 januari 2016 aan de orde zou zijn geweest op basis van de inflatie in 2015.

In onderstaand overzicht zijn de achterstanden in toeslagverlening opgenomen:

	Gemiste toeslag	Cumulatief
Per 1 januari van het jaar 2016	0,41%	0,41%
Per 1 januari van het jaar 2017	0,36%	0,77%
Per 1 januari van het jaar 2018	1,26%	2,04%
Per 1 januari van het jaar 2019	1,27%	3,34%
Per 1 januari van het jaar 2020	1,73%	5,12%
Per 1 januari van het jaar 2021	1,12%	6,30%
Per 1 januari van het jaar 2022	3,28%	9,78%
Per 1 september van het jaar 2022	-3,28%	6,30%
Per 1 januari van het jaar 2023	5,10%	11,72%
Per 1 januari van het jaar 2024	0,00%	11,72%
Per 1 januari van het jaar 2025	1,40%	13,29%

Kortingsbeleid

Het pensioenfonds volgt de richtlijnen van het nieuwe Financieel Toetsingskader, te hanteren voor het kortingsbeleid (het verlagen van pensioenaanspraken en -rechten):

- Als de beleidsdekkingsgraad in het herstelplan niet binnen 10 jaar stijgt naar het niveau van het vereist eigen vermogen, wordt een korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten wordt tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar en is voorwaardelijk. Als de beleidsdekkingsgraad vervolgens sneller herstelt dan verwacht, dan zal niet de gehele korting hoeven worden doorgevoerd.
- Als de beleidsdekkingsgraad 5 jaar onafgebroken onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt en de dekkingsgraad in het laatste jaar ook onder het minimaal vereist eigen vermogen ligt, wordt een onvoorwaardelijke korting doorgevoerd. Deze verlaging van de pensioenaanspraken en -rechten wordt zodanig uitgesmeerd over de tijd dat in principe 1% per jaar wordt gekort, met een maximale uitsmeerperiode van 10 jaar. Ook als het tekort groter is dan 10%, wordt de korting tijdsevenredig uitgesmeerd over 10 jaar.
- Kortingen worden individueel bijgehouden en wanneer mogelijk gerepareerd.

4.3.3 Financieringsvereen

Financieringssysteem en abtn

In de uitvoeringsovereenkomst tussen het pensioenfonds en de aangesloten werkgevers geldt dat de werkgevers zich tot het pensioenfonds hebben verbonden tot het betalen van de op grond van de abtn verschuldigde pensioenpremie.

De wijze waarop de gedempte kostendeekkende premie en de verschuldigde premie bij het pensioenfonds wordt bepaald wordt hieronder toegelicht.

Het pensioenfonds hanteert een doorsneepremie voor de basisregeling. Dit betekent dat deelnemers van alle leeftijden een gelijk percentage pensioenpremie bijdragen. Er wordt premie betaald over dat deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd (de pensioengrondslag). Voor de excedentregeling wordt een actuariële premie gerekend; deelnemers betalen premie die afhankelijk is van leeftijd en geslacht.

Bij de premiebepaling streeft het pensioenfonds naar dekking van:

- toename van de toekomstige aanspraken op pensioen;
- de opslag voor solvabiliteit (genoeg vermogen hebben) voor de onvoorwaardelijke delen van de pensioenovereenkomst;
- gedeeltelijke financiering van de toeslagambitie;
- het kunnen voldoen van de uitvoeringskosten.

De totale premie ten behoeve van de pensioenregeling (basisregeling) bedraagt in 2024 30% van de pensioengrondslag. De doorsneepremie staat vast voor de periode 1 januari 2024 tot en met 1 januari 2027 (drie jaar). De doorsneepremie is elk jaar ten minste gelijk aan de gedempte kostendeekkende premie. De pensioenopbouw wordt jaarlijks vastgesteld met inachtneming van de eis dat de doorsneepremie ten minste gelijk moet zijn aan de gedempte kostendeekkende premie en met inachtneming van het beleid inzake de premiedekkingsgraad.

Het bestuur hanteert het volgende beleid omtrent de hoogte van de premiedekkingsgraad. Het pensioenfonds accepteert in een situatie van een lage rente een lagere premiedekkingsgraad, omdat het bestuur wenst – om in lijn met het verzoek van de sociale partners – een constante premie te vragen, indien mogelijk. Daarnaast wenst het bestuur aantrekkelijk te blijven voor de vrijwillig aangesloten werkgevers. Een lage premiedekkingsgraad voor een langere periode wordt niet wenselijk geacht. Het pensioenfonds hanteert in dit kader een minimale premiedekkingsgraad van 80%. Deze premiedekkingsgraad wordt gebaseerd op het maximum van:

- De rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.
- De 12-maands gemiddelde rente per 30 september voorafgaande aan het betreffende premiejaar.

	2024	2023	2022	2021	2020
Reguliere pensioenpremie	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	27,60%
VPL pensioenpremie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Totaal	30,00%	30,00%	30,00%	30,00%	27,60%

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Vrijstellingen en vrijwillige aansluitingen

In bepaalde gevallen kan een werkgever vrijstelling van de verplichte deelname aan de pensioenregeling aanvragen. De voorwaarden hiervoor staan in het Vrijstellings- en Boetebesluit Wet Bpf 2000.

De pensioenregeling van de werkgever moet wel minimaal gelijkwaardig zijn, vergeleken met de pensioenregeling van het pensioenfonds. Daarom moeten de vrijgestelde werkgevers minimaal eens in de vijf jaar aantonen dat zij tenminste een gelijkwaardige pensioenregeling hanteren voor de werknemers. Een uitzondering hierop is vrijstelling op basis van onvoldoende beleggingsrendement. In dat geval moet de pensioenregeling van de werkgever ten minste dezelfde aanspraken op individueel niveau opleveren. Ook een bedrijf dat niet valt onder de verplichtstelling kan zich vrijwillig aansluiten bij het pensioenfonds. De aanvraag hiervoor wordt in voorkomende gevallen door het bestuur behandeld.

5 Beleggingsbeleid

Algemeen

De ingelegde pensioenpremies worden belegd met als doel om voldoende rendement te behalen voor het nakomen van de nominale pensioenverplichtingen en het realiseren van de ambitie. Daarbij houdt het bestuur rekening met verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Beleggingsbeleid

Ter beoordeling en bewaking van de uitvoering van het totale beleggingsbeleid stelt het bestuur jaarlijks, uitgaande van het strategisch beleid, een normportefeuille vast. Hierbij kijkt het bestuur naar de samenstelling van de portefeuille aan het einde van het jaar, het risico van de beleggingen ten opzichte van de verplichtingen gegeven de huidige financiële positie en de verwachtingen voor de financiële markten. De beleggingsadviescommissie heeft hierin een adviserende rol richting het voltallige bestuur. Het bestuur bespreekt vervolgens het beleggingsbeleid jaarlijks met het Verantwoordingsorgaan.

Asset Liability Management

Minimaal eens per drie jaar wordt door het pensioenfonds een ALM-studie uitgevoerd, ter onderbouwing van het uit te voeren beleid en om de gevolgen van mogelijk gewijzigde omstandigheden in kaart te brengen. De uitvoering van het beleid van het pensioenfonds kan op grond hiervan aangepast worden. Elk kwartaal wordt in de risicorapportage een update getoond van de ALM-berekeningen, waardoor het bestuur kan toetsen of de doelstellingen nog steeds haalbaar zijn en of de risico's acceptabel zijn. Het pensioenfonds heeft in 2023 voor het laatst een update ALM-studie laten uitvoeren.

5.1 Matchingportefeuille

De Matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is voor 2024 vastgesteld op 85% met een bandbreedte van plus en min 5%. Tot november 2023 was er hierbij sprake van een dynamische renteafdekking die varieert met het niveau van de rente (zie 5.2). De matchingportefeuille is opgebouwd uit rentederivaten, bedrijfsobligaties, woninghypotheken, euro-staatsobligaties met hoge kredietwaardigheid en green bonds.

De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het pensioenfonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging. In 2024 is de 30-jaars swaprente gedaald met 0,11%-punt tot een rente van 2,15%. De daling van de swaprente zorgde voor een stijging van de verplichtingen op balansniveau, met als gevolg een lagere dekkingsgraad. De daling van de swaprente zorgde echter ook voor een positief rendement binnen de matchingportefeuille, welke groter was dan het gevolg van gestegen verplichtingen.

De matchingportefeuille rendeerde met 6,5%, 2,1%-punt hoger dan de benchmark. Euro staatsobligaties daalden licht in waarde, daartegenover stonden positieve rendementen voor renteswaps/geldmarktbeleggingen, woninghypotheken, green bonds en euro bedrijfsobligaties.

5.2 Dynamische renteafdekking bevestiging

In 2018 heeft het pensioenfonds besloten een dynamische renteafdekking te implementeren als onderdeel van het strategisch beleid. Bij de dynamische renteafdekking staat een rentestaffel centraal waarin verschillende renteniveaus als trigger zijn opgenomen voor het aanpassen van de hoogte van de renteafdekking. Uitgangspunt bij het raken van een rentetrigger is een "ja, tenzij"-beleid. Dit betekent dat het raken van een trigger in principe resulteert in het verhogen of verlagen van de renteafdekking conform de rentestaffel en dat hier alleen van af wordt geweken op basis van zwaarwegende argumenten.

De reden voor het gebruik van een dynamisch renteafdekkingsbeleid was vooral het gunstige effect voor het verwachte pensioenresultaat. Gegeven het naderen van het moment van invaren, is in november 2023 besloten om af te wijken van de dynamische rentestaffel en het renterisico op marktwaarde af te dekken op 85%. Hiermee wordt bewust een belangrijk deel van het economisch risicobudget afgedekt.

5.3 Returnportefeuille

De returnportefeuille richt zich op het realiseren van voldoende rendement om de ambitie te kunnen realiseren. De returnportefeuille bestaat uit de volgende beleggingen: aandelen (ontwikkelde en opkomende markten), staatsobligaties opkomende markten, hoogrentende bedrijfsobligaties en vastgoed. In 2024 rendeerden de aandelenportefeuilles in de ontwikkelde markten uitstekend (34,6%). Het resultaat in de aandelen opkomende markten was minder, maar nog steeds uitstekend (12,2%).

De vastrentende waarden in de returnportefeuille rendeerden eveneens positief, met 9,7%. De onroerend goed portefeuille behaalde eveneens een positief rendement (4,5%). De beleggingen in de VS werden beïnvloed door de US dollar die in waarde steeg. Hiertegenover stond de valuta-afdekking, die negatief bijdroeg (-4,3%) aan het totaalresultaat.

Het rendement van de gehele returnportefeuille kwam uit op 16,5% wat 0,1% boven het benchmarkrendement van 16,4% is.

5.4 Vermogensopbouw

De verleende mandaten aan de diverse beheerders en geselecteerde beleggingsfondsen omvatten de volgende beleggingscategorieën:

- Vastrentende waarden, waaronder obligaties uitgegeven door overheden en bedrijven en renteswaps (eventueel met behulp van collectieve beleggingsvehikels) en renteswaps;
- Aandelen;
- Onroerend goed;
- Liquiditeiten (inclusief valutatermijncontracten).

	2024	2023*	2022	2021	2020
Marktwaaarde in miljoenen euro's	3.282,6	2.902,1	2.610,6	3.403,9	3.209,6
<i>In percentage</i>					
Vastrentende waarden, inclusief derivaten	51,3%	56,3%	52,4%	55,0%	56,7%
Aandelen	34,8%	30,1%	30,1%	33,6%	33,5%
Onroerend goed	11,8%	13,0%	16,1%	11,5%	9,3%
Liquiditeiten	2,1%	0,6%	1,4%	-0,1%	0,5%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

* In het jaarverslag over 2023 waren de cijfers van 2023 ontleend aan de rapportage van GSAM over het derde kwartaal 2023. Dit jaar is dit gecorrigeerd en zijn de cijfers ontleend aan de rapportage over het vierde kwartaal 2023.

5.5 Rendementen 2024

Het totaalrendement van het pensioenfonds in 2024 betreft 12,0% ten opzichte van een benchmarkrendement van 11,3%. Deze outperformance is grotendeels toe te schrijven aan de relatieve performance van Nederlandse woninghypotheke en de renteswaps/staatsleningen portefeuille in de eerste maanden van het jaar.

Portefeuille In percentage	2024		2023	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Matching	6,5	4,4	8,6	9,2
Rendement vastrentend return	9,7	10,8	10,6	8,8
Rendement aandelen	31,2	30,5	21,8	22,7
Rendement onroerend goed	4,5	4,6	-7,0	-7,0
Totaal	12,0	11,3	10,7	12,0

5.6 Z-score 2024 en performancetoets

Bedrijfstakpensioenfondsen met een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven verplichtstelling, zijn wettelijk verplicht de beleggingsperformance van het pensioenfonds vast te stellen.

Voor deze toetsing is een gestandaardiseerde norm, de z-score ontwikkeld. De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking weer van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het bedrijfstakpensioenfonds vastgestelde rendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement). Als de performancetoets – die is gebaseerd op vijf opeenvolgende z-scores – onder de nul uitkomt, staat het bedrijven vrij om een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsenregeling. De formule voor de z-score is als volgt:

$$Z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,15\%)}{E_j}$$

Om de Z-score te berekenen wordt het feitelijke rendement (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het beoogde of normrendement (R_n) wordt (nadat het is gecorrigeerd voor de genormeerde beleggingskosten van 0,16%), in mindering gebracht op het feitelijke rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (E_j). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden (54,8%) en zakelijke waarden (45,2%) in de beleggingsportefeuille.

De uitkomst van de statistische 5-jaars toets wordt verhoogd met 1,28 zodat een score <0 betekent dat het pensioenfonds gezakt is voor de performancetoets en een score >0 betekent dat het pensioenfonds geslaagd is voor de performancetoets. Indien de uitkomst van onderstaande performancetoets lager zou zijn dan nul, dan staat het verplicht aangesloten werkgevers vrij om de regeling elders onder te brengen.

	2024	2023	2022	2021	2020	Performance-toets *
Z-score	-0,72	-0,40	1,41	0,74	-0,64	0,18

* De performancetoets wordt exclusief de bijtelling van 1,28 weergegeven.

5.7 Economische ontwikkelingen

Macro-economische ontwikkelingen 2024

In de eerste maanden van het jaar bleek al snel dat de Amerikaanse economie sterk genoeg was en dat een recessie kon worden vermeden. De hoop op snelle preventieve renteverlagingen verdween doordat robuuste arbeidsmarkt cijfers en een toenemend vertrouwen onder ondernemers en consumenten wezen op een aanhoudende veerkracht van de economie, terwijl inflatiecijfers in de eerste maanden juist hoger bleken dan verwacht. Vanaf het tweede kwartaal werd een zachte landing van de Amerikaanse economie steeds

waarschijnlijk. De arbeidsmarkt werd minder krap en de inflatie zette uiteindelijk een daling in. Onzekere ontwikkelingen maakten de vooruitzichten nog wat onzeker. In juli stapte president Biden uit de race voor de presidentsverkiezingen en werd Kamala Harris de keuze voor de Democraten.

Zwakker dan verwachte Amerikaanse arbeidsmarktcijfers en vertrouwensindices in augustus en september in combinatie met meevallende inflatiecijfers ook de Amerikaanse centrale bank in beweging. De Fed verlaagde haar beleidsrentes in september met 50 basispunten, de eerste verlaging sinds maart 2020. Ondanks de groeifazwakking bleef de economische activiteit in de VS daarna relatief sterk.

De economie in het Eurogebied vertoonde in de eerste maanden van 2024 tekenen van herstel. Het vertrouwen van ondernemers verbeterde, weliswaar vanaf een laag niveau en de inflatie liet al in de eerste maanden van het jaar een duidelijke daling zien. Het herstel zette in het tweede kwartaal echter niet door. Aan het politieke front ontstond daarnaast onrust, onder meer door de aankondiging van verkiezingen in Frankrijk. De duidelijke daling van de inflatie in combinatie met de onzekere economische vooruitzichten resulteerde in de eerste renteverlaging door de ECB met 25 basispunten in juni. In september volgde de tweede renteverlaging. De activiteit in de Eurozone in de tweede helft van het jaar werd grotendeels gekenmerkt door zwakte van de Duitse economie.

Ook elders in de wereld werden rentetarieven verlaagd. Eind september bijvoorbeeld kondigde de centrale bank van China (de PBoC) een aantal beleidsmaatregelen aan om de activiteiten in het algemeen en de vastgoedmarkt in het bijzonder te stimuleren. Een aantal rentes werden verlaagd en ter ondersteuning van de vastgoedmarkt werden de kredietvoorwaarden van huizenbezitters en huizenkopers versoepeld.

Financiële markten 2024

Het jaar 2024 was in meerdere opzichten een goed jaar voor financiële markten. De rente op staatsobligaties daalde per saldo, en met alleen een paar korte tussentijdse correcties stegen aandelenkoersen vrijwel het hele jaar door. Markten werden geholpen door per saldo redelijke groeicijfers en een dalende inflatie, terwijl langverwachte renteverlagingen uiteindelijk ook door centrale banken werden doorgevoerd.

Kapitaalmarktrentes stegen in de eerste helft nadat preventieve renteverlagingen door de Fed niet opportuun bleken en de inflatie hardnekkig hoog bleef. Ondanks de matig presterende eigen economie en een dalende inflatietrend trok dit ook Europese rentes omhoog. Bezorgdheid over de uitkomst van de Franse verkiezingen zorgden voor een relatief sterke stijging van Franse rentes. In de tweede helft van het jaar kwam de focus duidelijk op een wereldwijde groeifazwakking te liggen, waardoor kapitaalmarktrentes daalden en uiteindelijk lager kwamen te liggen dan aan het begin van het jaar. Per saldo daalden rentes aan het korte eind van de rentecurve relatief sterk, waardoor de rentecurve langzaam minder invers werd. Vooral swap rentes daalden, en daardoor swap spreads, waardoor staatsobligaties minder rendeerden dan swaps. Per saldo daalde de 20-jaars swaprente met circa 0,2%-punt.

Aandelenkoersen vonden daarentegen vrijwel gedurende heel 2024 de weg omhoog. Eerst werden winstcijfers en het sentiment positief beïnvloed door de veerkracht van de Amerikaanse economie en het herstel van de Europese economie. In het tweede helft werden koersen vooral geholpen door (het vooruitzicht op) renteverlagingen. De verkiezingsuitslag in de VS zorgde in november voor een verdere impuls voor aandelenkoersen nadat bleek dat Donald Trump niet alleen de verkiezingen had gewonnen, maar ook een meerderheid had verworven in zowel de Senaat als het Huis van Afgevaardigden. De positieve trend werd slechts enkele keren tijdelijk onderbroken door plotseling tegenvallende inflatie- en arbeidsmarktcijfers in de VS en, meer lokaal, bezorgdheid over het resultaat van de Franse verkiezingen.

In de eerste helft van het jaar werd de koersstijging vooral gedragen door mega-tech aandelen, in de VS bekend als de Magnificent Seven. In de tweede helft werd de koersstijging breder gedragen. Aandelenkoersen in ontwikkelende landen stegen in de eerste helft sterker dan in opkomende markten. Mede geholpen door de Chinese stimuleringsmaatregelen was dat in de tweede helft van het jaar andersom. Over heel 2024 steeg de MSCI Wereld (ontwikkelde markten) met 26,6%, de index voor opkomende markten bleef daar met een stijging van 14,7% bij achter.

Het positieve sentiment op de aandelenbeurzen werd weerspiegeld op de credit markten. Zowel de spreads op investment grade credits als op high yield obligaties daalden. Aan het eind van het jaar zorgde dit voor historisch lage niveaus van credit spreads.

6.1 Beleidsuitgangspunten en risicohouding

De risicohouding geeft weer welke ambitie het pensioenfonds nastreeft en welke risico's voor onze belanghebbenden geaccepteerd worden. De sociale partners en het bestuur van het pensioenfonds hebben beleidsuitgangspunten en een risicohouding vastgesteld. Deze dienen als basis voor het financiële beleid van het pensioenfonds.

Onze beleidsuitgangspunten kunnen als volgt worden samengevat:

- Stabiele premie
- Koopkrachtbehoud
- Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten
- Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

Stabiele premie

- Stabiele premie is belangrijk voor zowel werkgevers als werknemers. Daarom willen we fluctuaties in de premie beperken.
- De premie is bedoeld om de nieuwe aanspraken te financieren. We streven ernaar dat er gemiddeld evenwicht is tussen premie en pensioenaanspraak, zodat nieuwe rechten niet te goedkoop of te duur worden ingekocht. Een eventuele negatieve impact van de premie op de dekkingsgraad mag niet te lang duren of niet te groot zijn.
- Er is een grens aan wat werkgevers en werknemers bereid zijn om aan pensioen te betalen. Als de prijs voor pensioen te hoog wordt, dan kunnen de sociale partners ervoor kiezen om de nieuwe opbouw te verlagen. Het pensioenfonds wil betrouwbaar zijn en waarmaken wat het belooft. De omvang of de duur van verlagingen van de nieuwe opbouw moeten daarom beperkt zijn.

Koopkrachtbehoud

- Een goed pensioen is meer dan een nominaal pensioen. Het pensioenfonds heeft de ambitie om toeslagen te verstrekken, waardoor prijsinflatie op de lange termijn grotendeels wordt gecompenseerd.
- Toeslag wordt alleen verleend als hiervoor voldoende middelen aanwezig zijn. Dit voorkomt dat het pensioenfonds te snel uitdeelt, waardoor de kans op korting van de nominale aanspraken wordt vergroot. Het nieuwe FTK legt al voldoende prudentie op in het toeslagenbeleid en er is geen reden om hier nog extra restricties aan toe te voegen.

Kleine kans op en omvang van kortingen op opgebouwde rechten

- Korting op de opgebouwde rechten is een laatste redmiddel. We accepteren wel een beleggingsbeleid dat resulteert in korting in een slechtweerscenario, als hiermee in het basisscenario een hoger verwacht pensioenresultaat bereikt kan worden.
- Het is voor de deelnemers belangrijk de omvang van de korting te beperken. Eventuele kortingen worden daarom gespreid door de tijd.

Beleggingsrisico is noodzakelijk voor een goed pensioen tegen een acceptabele prijs

- Het beleggingsbeleid is erop gericht om toeslagverlening mogelijk te maken binnen het risicokader. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is om de ambitie waar te maken.
- De deelnemers zijn bereid risico te lopen voor een hoger verwacht pensioen. Tegelijkertijd is een vaste bodem waarover nauwelijks risico bestaat ook gewenst.
- De beleggingsmix wordt aangepast aan de economische omstandigheden en de financiële positie van het pensioenfonds. Bij een goede financiële positie wordt risico teruggenomen om de buffer te beschermen. Bij een slechte financiële positie kan risico worden teruggenomen, maar niet zodanig dat de ambitie uit het zicht raakt.

RISICOBEREIDHEID

Voor alle risico's is een risicobereidheid vastgesteld. Als het feitelijke risico niet binnen de risicobereidheid valt, worden extra beheersingsmaatregelen geïmplementeerd. Er wordt hierbij onderscheid gemaakt in de volgende niveaus:

1. Zero tolerance: Dit risico wordt tegen elke prijs vermeden.
2. Critical tolerance: Er wordt gekozen voor zeer veilige opties om dit risico te voorkomen.
3. Balanced tolerance: Er wordt gekozen voor veilige opties, waarbij wel enige mate van risico wordt toegestaan.
4. Opportune: Er bestaat enige bereidheid om dit risico te nemen, waarbij het rendement en de kosten van beheersing zwaar wegen versus de beheersing van het risico.
5. Maximized: Er bestaat veel bereidheid om dit risico te nemen, vanuit de verwachting dat hier een hoge beloning tegenover staat en dat beheersing van het risico duur is.

Risicobereidheid niet-financiële risico's

Het pensioenfonds heeft een lage risicobereidheid ten aanzien van de niet-financiële risico's, omdat hier geen beloning tegenover staat. Voor de niet-financiële risico's wordt in principe gekozen voor critical tolerance. Voor enkele risico's wordt hiervan afgeweken:

- Binnen het IT-risico is gekozen voor balanced tolerance voor IT-risico's die voortvloeien uit toegangsbeveiliging/cybercrime. Hoewel we hier een hoge mate van beveiliging nastreven, geloven we dat het volledig voorkomen van deze risico's niet realistisch en kostenefficiënt is gegeven de snelle ontwikkelingen op dit gebied.
- Binnen het integriteitsrisico is voor de risico's die te maken hebben met de integriteitscultuur gekozen voor zero tolerance. Dit vanwege de grote impact.

Risicobereidheid financiële risico's

Er is een hogere risicobereidheid ten aanzien van de financiële risico's. Deze risico's worden bewust genomen om rendement te behalen.

Risicomaatstaven

De risicohouding voor financiële risico's hebben we gekwantificeerd via de haalbaarheidstoets, grenzen voor het vereist eigen vermogen en de interne risicolimieten.

Haalbaarheidstoets

De haalbaarheidstoets geeft een indicatie of de verhoging van de pensioenuitkeringen naar verwachting de prijsindex (prijsinflatie) zal bijhouden. De uitkomsten van de haalbaarheidstoets geven, op basis van het huidige beleggings- en risicobeleid van het pensioenfonds, aan wat het pensioenresultaat* zal zijn ten opzichte van een jaarlijks volledig geïndexeerd pensioen.

$$* \text{ Pensioenresultaat} = \frac{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen conform pensioenfondsbeleid}}{\text{Som verwachte pensioenuitkeringen zonder opbouwkorting en volledig prijs geïndexeerd.}}$$

Bij de haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de beleidsdekkingsgraad en de door DNB opgelegde vereiste buffers het verwachte pensioenresultaat. Vanuit de beleidsdekkingsgraad wordt ook het pensioenresultaat in een slechtweerscenario berekend. In overleg met de sociale partners zijn ondergrenzen vastgesteld voor het verwachte pensioenresultaat en een maximaal toegestane afwijking in het slechtweerscenario. De haalbaarheidstoets wordt jaarlijks herhaald conform de wettelijke eisen. Als in de toekomst de uitkomst van de jaarlijkse haalbaarheidstoets de vastgelegde grenzen overschrijdt, zal het bestuur dit binnen twee weken aan de sociale partners in de sector melden. Het bestuur verzoekt de sociale partners om na de melding binnen twee maanden onderling de situatie te bespreken en vervolgens in overleg te treden met het bestuur. De sociale partners en bestuur zullen in dit verband moeten uitspreken of zij nog tevreden zijn met de ambitie, de financiële opzet en de risicohouding. Over de uitkomst van deze bespreking wordt verantwoording afgelegd aan het Verantwoordingsorgaan voordat tot invoering van eventuele beleidswijzigingen wordt overgegaan. Mocht het pensioenfonds de lange termijn risicohouding wijzigen dan vindt dit plaats in overleg met de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan.

Op basis van bovenstaande beleidsuitgangspunten, zijn de volgende grenzen vastgesteld voor de wettelijk vereiste langetermijn risicomaatstaven uit de haalbaarheidstoets:

- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad van het pensioenfonds is op het aanvangsmoment 93%. Het bestuur hanteert hiervoor een ondergrens van 90%.
- Het verwachte pensioenresultaat vanuit de situatie dat het pensioenfonds precies beschikt over het vereist eigen vermogen is op het aanvangsmoment 98%. Het bestuur hanteert hiervoor eveneens een ondergrens van 90%.
- Overwegingen bij deze grenzen zijn:
 - De ondergrens van 90% correspondeert met een minimale toeslagrealisatie van 70% prijsinflatie voor actieve en inactieve deelnemers. Het streven is 100% prijsinflatie, maar dat wordt als ambitie niet altijd gehaald. De normstelling bij 70% prijsinflatie is een signaal; als dat niet meer gehaald wordt op lange termijn, dan is er een goede reden om met partijen te spreken over oorzaken en eventuele oplossingen.
 - Het bestuur heeft ervoor gekozen om een eenduidige normstelling te hanteren vanuit het vereist eigen vermogen en de feitelijke positie, mede omdat de normstelling vanuit vereist eigen vermogen niet jaarlijks bij de haalbaarheidstoets wordt getoetst.

Bij de jaarlijkse haalbaarheidstoets berekent het pensioenfonds vanuit de feitelijke dekkinggraad zowel het verwachte pensioenresultaat als het pensioenresultaat in een slechtweerscenario. De maximale relatieve afwijking tussen het verwachte pensioenresultaat en het pensioenresultaat in het slechtweerscenario die het pensioenfonds dan acceptabel vindt is 35%. Dit betekent dat het pensioenresultaat in slechts 5% van de scenario's meer dan 35% lager mag zijn dan het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke dekkinggraad. Op het aanvangsmoment bedraagt deze afwijking 33%.

In de volgende tabel staan de uitkomsten van de haalbaarheidstoets 2023. In 2024 heeft het pensioenfonds geen haalbaarheidstoets uitgevoerd aangezien het pensioenfonds vrijgesteld is vanwege de voorbereidingen t.b.v. de Wet Toekomst Pensioenen:

Uitgangspositie	Te kiezen ondergrens	Langetermijn risicohouding beleid	Resultaten per 1 januari 2023
Waarbij aan VEV wordt voldaan	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfondsniveau	90%	n.v.t.
	Ondergrens bij verwacht pensioenresultaat op pensioenfondsniveau	90%	93%
Feitelijke financiële positie	Maximale afwijking van pensioenresultaat op pensioenfondsniveau in slechtweerscenario	35%	27%

Het pensioenresultaat (op pensioenfondsniveau) van 93% is hoger dan de vastgestelde ondergrens van 90%. De maximale afwijking in het slechtweerscenario van 27% valt binnen de vastgestelde grens van 35%. Het pensioenfonds voldoet hiermee aan de normering van pensioenresultaten die in 2015 is vastgesteld op basis van de aanvangshaalbaarheidstoets.

Vereist eigen vermogen

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende grenzen vastgelegd voor de wettelijk vereiste korte termijn risicomaatstaf:

20-jaars swaprente	VEV-bandbreedtes
< 0,5%	16% - 20%
0,5% - 1,5%	17% - 21%
1,5% - 2,5%	18% - 22%
2,5% - 3,5%	19% - 23%
> 3,5%	20% - 24%

- vereist eigen vermogen: Het vereist eigen vermogen (VEV) geeft weer met hoeveel procent de dekkinggraad in een slechtweersscenario kan dalen. Het bestuur heeft een dynamische staffel voor de VEV-bandbreedte vastgesteld, waarbij de geldende bandbreedte afhankelijk is van de stand van de 20-jaars swaprente (DNB RTS). Indien het vereist eigen vermogen daalt of stijgt door een wijziging van de DNB RTS, zullen de bandbreedtes navenant dalen of stijgen. Bij het vaststellen van de bandbreedtes in 2015 bedroeg de 20-jaars swaprente circa 1,5%, resulterend in een VEV-bandbreedte van 17%-21%. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de impact van het niveau van de rente op de bandbreedtes.
- Eind november 2023 heeft het bestuur, na afstemming met de sociale partners, de korte termijn risicohouding aangepast om voor de verschillende deelnemersgroepen een evenwichtige transitie naar het nieuwe pensioenstelsel mogelijk te maken (de beoogde overgangsdatum is 1/1/2026). Onderstaande tabel geeft een overzicht van de impact van het niveau van de rente op de bandbreedtes. Eind 2023 bedroeg de VEV-bandbreedte 17%-21%.

20-jaars swaprente	VEV-bandbreedtes vanaf eind november 2023
< 0,5%	14% - 18%
0,5% - 1,5%	15% - 19%
1,5% - 2,5%	16% - 20%
2,5% - 3,5%	17% - 21%
> 3,5%	18% - 22%

- Bij vaststelling van het jaarlijkse beleggingsplan worden tevens de VEV-bandbreedtes voor het betreffende jaar vastgesteld. Bij zeer grote rentebewegingen kunnen de VEV-bandbreedtes ook lopende het jaar worden aangepast. Per december 2024 bedraagt de VEV-bandbreedte 16%-20%.

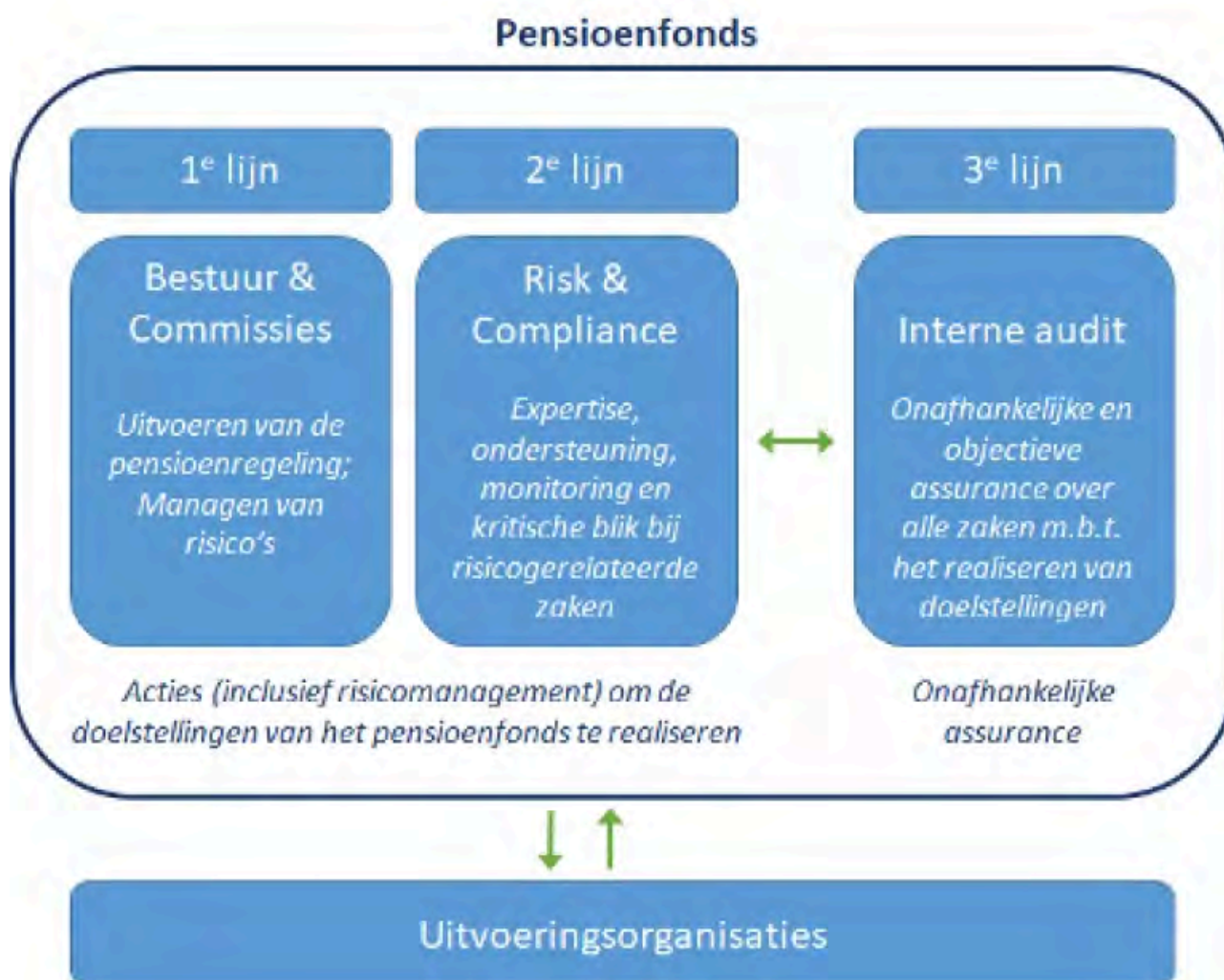
Interne risicolimieten

Op basis van de beleidsuitgangspunten en de ALM-studie, zijn de volgende interne risicomaatstaven vastgelegd, die in de risicokwartaalrapportage worden gemonitord:

Strategische risicomaatstaven	Horizon	Signaalwaarden
Mediaan UFR Dekkingsgraad	Eind 2025	> 110%
5% VaR UFR Dekkingsgraad	Eind 2025	> 100%
2.5% VaR UFR dekkingsgraad	Eind 2025	103%-106%
Mediaan cumulatieve herstelplankorting	Eind 2025	< 2%
5% VaR cumulatieve herstelplankorting	Eind 2025	< 10%
Mediaan koopkracht, incl. achterstanden va. 1/1/2026	Eind 2025	> 90%
Balansrisico	Jaar 1-15	9,5%-11,5%

6.2 Risk governance

Bpf Zoetwaren hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. In onderstaande figuur is de inrichting van het risicomanagement opgenomen. De inrichting van het risicomanagement is gebaseerd op het Three Lines of defense model.

Voor Bpf Zoetwaren zijn de drie lijnen als volgt vormgegeven:

- 1e lijn: bestuur, bestuursbureau, BAC, PUAC, CAC, FAC
- 2e lijn: RAC, sleutelfunctie risicomanagement, sleutelfunctie actuariael, Compliance Officer
- 3e lijn: sleutelfunctie interne audit

Eerste lijn

Het bestuur is primair verantwoordelijk voor de risicobeheersing. Het bestuur wordt hierbij ondersteund door de commissies en het bestuursbureau, die een adviserende rol hebben op specifieke onderwerpen.

Tweede lijn

De tweede lijn levert expertise, ondersteuning, monitoring en een kritische blik bij risico gerelateerde zaken. Deze lijn wordt ingevuld door de risicoadviescommissie, de sleutelfunctiehouder en -vervuller risicomanagement, de sleutelfunctiehouder en -vervuller actuariael en de Compliance Officer.

Derde lijn

De derde lijn geeft een onafhankelijke beoordeling en adviezen over de toereikendheid en effectiviteit van governance en risicomanagement. Deze derde lijn wordt voor het pensioenfonds ingevuld door de sleutelfunctiehouder en -vervuller interne audit.

6.3 RISCO-IDENTIFICATIE EN BEWAARDING

De risico's voor het pensioenfonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicobeleid. De belangrijkste risico's worden ook in de abtn toegelicht. In de abtn heeft het pensioenfonds tevens een crisisplan opgenomen. Hiermee geeft het pensioenfonds uitvoering aan de wettelijke vereisten. Het bestuur onderscheidt de volgende risicocategorieën:

Strategische risico's	Toelichting
Strategisch risico	Strategische risico's zijn risico's die verband houden met de realisatie van de doelstellingen van het pensioenfonds.

Financiële risico's	Toelichting
Balansrisico	Het balansrisico is het risico dat de beleggingen in onvoldoende mate zijn afgestemd op de verplichtingen, waardoor de mogelijkheid bestaat dat er korting op de reeds opgebouwde rechten moet worden doorgevoerd.
Renterisico	Het renterisico is een van de belangrijkste risico's van het pensioenfonds. Dit is het risico dat de marktwaarde van de voorziening (verplichtingen) harder stijgt dan de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een renteverandering. Bij het inschatten van de omvang van dit risico zijn de gevolgen voor de dekkingsgraad leidend.
Inflatierisico	Het inflatierisico is het risico dat de verwachte koopkracht wijzigt als gevolg van een verandering in de toekomstige inflatie. Inflatie heeft met name invloed op de verplichtingen omdat de verplichtingen via indexatie met de inflatie kunnen worden verhoogd.
Marktrisico	Marktrisico is het risico op een daling in de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van koerswijzigingen binnen aandelen en vastgoed. Dit risico wordt gelopen binnen de returnportefeuille. Het marktrisico kan worden gemitigeerd door het beperken van de allocatie naar aandelen en vastgoed en spreiding over beleggingscategorieën, landen en sectoren.
Valutarisico	Het valutarisico is het risico op een daling van de marktwaarde van de beleggingen als gevolg van een daling van de waarde van de vreemde valuta.
Kredietrisico	Het kredietrisico is het risico dat de waarde van beleggingen daalt als gevolg van een verslechtering in de kredietwaardigheid van de beleggingen. Waardedalingen als gevolg van stijgende credit spreads, downgrades en faillissementen zijn hier onderdeel van. Ook het kredietrisico op obligaties uitgegeven door overheden is hier onderdeel van.
Tegenpartijrisico	Het risico op financieel verlies als gevolg van een verslechtering (in het slechtste geval 'default') van een tegenpartij waar het pensioenfonds een risicoblootstelling ('exposure') op heeft. Het pensioenfonds loopt tegenpartijrisico op tegenpartijen in de rente- en valutaderivaten, op uitgezette deposito's en rekening-courant tegoeden en bij securitisaties.
Liquiditeitsrisico	Het liquiditeitsrisico is het risico dat het pensioenfonds niet in staat is om te voldoen aan haar betalingsverplichting. Het pensioenfonds kan op korte termijn liquiditeit nodig hebben voor het uitbetalen van pensioenuitkeringen en financieringsverplichtingen vanuit beleggingen. Omdat de pensioenpremies groter zijn dan de uitkeringen, komt het liquiditeitsrisico met name voort uit de beleggingen.
Actief risico	Het risico van actief beleid is het risico op een waardedaling van de beleggingen als gevolg van actief beleid van de vermogensbeheerders. Met actief beleid wordt bedoeld het afwijken van de samenstelling van de benchmark.
Concentratierisico	Het concentratierisico is het risico op een financieel verlies als gevolg van een grote concentratie naar één regio, land, sector, issuer of manager.
Verzekeringstechnisch risico	Het verzekeringstechnisch risico is het risico op een daling van de dekkingsgraad als gevolg van onjuiste actuariële aannames en grondslagen. De belangrijkste verzekeringstechnische risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven) en arbeidsongeschiktheid.

Niet-financiële risico's	Toelichting
Operationeel risico	Het operationeel risico is het risico op schade als gevolg van falen van mensen en/of processen.
Uitbestedingsrisico	Het uitbestedingsrisico is het risico dat er schade ontstaat door beperkingen in de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening door derden.
IT-risico	Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging, continuïteit, kwaliteit en/of aanpasbaarheid van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed.
Integriteitsrisico	Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet-integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude.
Juridisch risico	Het juridisch risico op schade als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en niet-afdwingbaar zijn van contracten. Dit is inclusief de mogelijkheid dat contractuele verplichtingen onvoldoende zijn vastgelegd en/of onvoldoende kunnen worden afgedwongen. Onder juridisch risico valt tevens het risico dat het pensioenfonds zelf in de uitvoering van de pensioenregeling niet voldoet aan wet- en regelgeving.
Fiscaal risico	Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving.
ESG-risico	Het risico op schade voor het pensioenfonds of niet realiseren van de strategische doelstellingen als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan.
Communicatierisico	Het risico op schade voor het fonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met bij het fonds betrokken stakeholders en externen.

Naast deze reguliere risicocategorieën beoordeelt het pensioenfonds ook risico's, die voortkomen uit projecten of specifieke gebeurtenissen. In zowel 2023 als 2024 ging dit met name over risico's verbonden aan de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, datakwaliteit en samengaan met Bpf Bakkers.

In een aantal gevallen draagt het pensioenfonds de risico's verbonden aan de pensioenregeling. In andere gevallen dragen de deelnemers of de werkgevers het risico.

Risico's voor de deelnemers

Actuariële en beleggingsrisico's worden collectief gedeeld. Naast de premies zijn de beleggingsopbrengsten een belangrijke financieringsbron voor de opbouw van pensioenaanspraken. Geen of gedeeltelijke verhoging en als laatste redmiddel het verlagen van pensioen bieden soelaas als de financiële positie van het pensioenfonds daartoe aanleiding geeft. Het effect daarvan is vele malen groter dan wat het pensioenfonds met premieverhogingen kan bereiken.

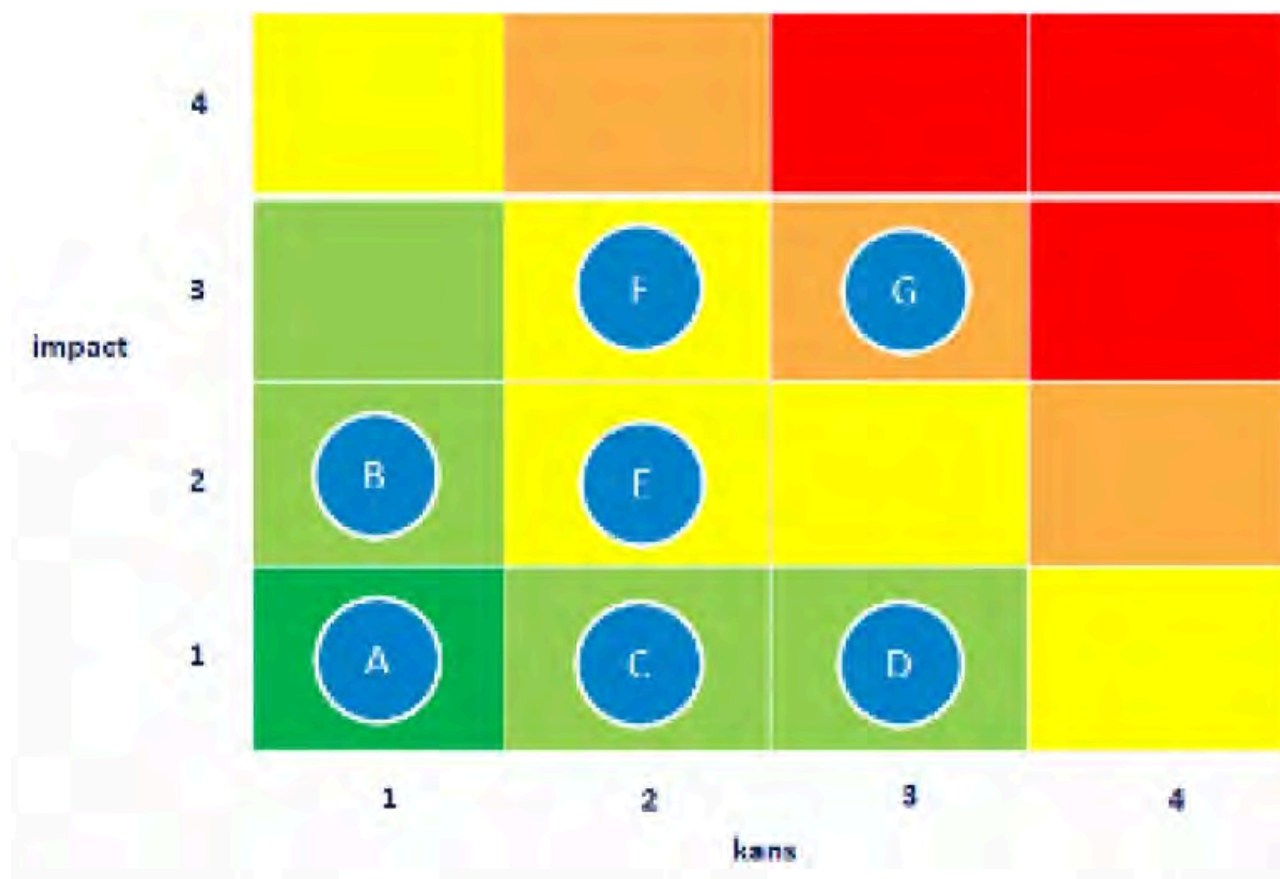
Risico's voor de aangesloten werkgevers

De aangesloten werkgevers betalen een jaarlijkse doorsneepremie (waarvan maximaal een derde kan worden doorbelast aan de werknemers). Deze premie kan stijgen of dalen, al streeft het pensioenfonds naar premiestabiliteit. Hierbij dient in aanmerking te worden genomen dat premieverhogingen alleen effect hebben voor de toekomst en een beperkt effect hebben op de financiële positie van het pensioenfonds.

Risico-inschatting

Onderstaande figuur en tabel geven een overzicht van de risico-inschatting per risicotype binnen de financiële en niet-financiële risico's. Het betreft het netto risico, dus na beheersingsmaatregelen. Zoals blijkt uit het figuur bevinden de meeste niet-financiële risico's zich binnen de groene velden. Hiervoor is het netto risico maximaal 3, wat valt binnen de risicobereidheid van het bestuur. Het IT-risico, operationeel risico bij de pensioenuitvoeringsorganisatie (PUO) en het ESG-risico worden hoger ingeschat (4). Vanwege de toenemende cyberdreigingen en de grote operationele gevolgen van de Wet toekomst pensioenen, zijn deze risico's momenteel hoger dan de risicobereidheid van het bestuur. Om dit risico verder te mitigeren zijn in 2023 verschillende maatregelen genomen. Een externe IT-expert is aangesteld, bestuursleden hebben een IT-cursus gevolgd en de interne auditfunctie heeft een audit uitgevoerd naar informatiebeveiliging en cybersecurity. Ook zijn de voorbereidingen getroffen om begin 2024 een crisisoefening te houden. Het ESG-risico, en met name het risico dat door beperkte beschikbaarheid of kwaliteit van data onvoldoende inzicht is of verkeerde keuzes worden gemaakt, zal door het bestuur in 2024 nader worden bekeken. Enkele financiële risico's bevinden zich ook in de gele of

Oranje veld: voor deze risico's wordt er wel naar verwachting een beloning ontvangen, er wel de kosten van het afdekken van deze risico's zijn als te hoog beoordeeld. Daarmee acht het bestuur de netto risico's acceptabel. Periodiek worden deze netto risico's opnieuw beoordeeld.

Categorie	Netto risico	Financiële risico's	Niet-financiële risico's
A	1x1=1	Tegenpartijrisico	
B	1x2=2	Concentratierisico, Liquiditeitsrisico, Verzekeringstechnisch risico	Operationeel risico (excl. Projectrisico's), Uitbestedingsrisico, Integriteitsrisico, Juridisch risico, Fiscaal risico, Communicatie risico
C	2x1=2	Actief risico	ESG-risico
D	3x1=3	Valutarisico	
E	2x2=4	Kredietrisico	IT-risico
F	2x3=6	Balansrisico, Renterisico, Inflatierisico	
G	3x3=9	Marktrisico	

Onderstaande matrix geeft voor bewegingen in twee belangrijke risicofactoren (rente en aandelenrendementen) de impact op de (UFR) dekkingsgraad. Hieruit blijkt dat bij een combinatie van een rentedaling van 0,5% en een aandelendaling van 10% per ultimo 2024 de dekkingsgraad met 7%-punt zou dalen.

Gevoeligheid op basis van Marktwaaarde										
Aandelenrendement	-40%	99%	101%	103%	105%	107%	109%	111%	114%	116%
	-30%	102%	104%	106%	108%	111%	114%	116%	119%	122%
	-20%	105%	107%	109%	112%	115%	118%	121%	124%	128%
	-10%	107%	110%	113%	116%	119%	122%	126%	129%	133%
	0%	110%	113%	116%	119%	123%	127%	131%	135%	139%
	10%	112%	116%	119%	123%	127%	131%	135%	140%	145%
	20%	115%	119%	122%	127%	131%	135%	140%	145%	150%
	30%	117%	121%	126%	130%	135%	140%	145%	150%	156%
	40%	120%	124%	129%	134%	139%	144%	150%	156%	162%
		-2.0%	-1.5%	-1.0%	-0.5%	0.0%	0.5%	1.0%	1.5%	2.0%
Rentebeweging										

6.4 Strategisch risico

Binnen het strategisch risico wordt onderscheid gemaakt in de thema's risicobeheersing en financiële opzet, verandervermogen, draagvlak onder belanghebbenden en governance. In 2023 zijn de strategische risico's voor het laatst geactualiseerd. Vanwege de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel is er extra aandacht voor het verandervermogen van het pensioenfonds en de pensioenuitvoeringsorganisatie.

Financiële opzet

Er is een aantal beleidsinstrumenten waarmee het bestuur de financiële positie kan bijsturen. Deze beleidsinstrumenten zijn het toeslagen- en kortingsbeleid, het premiebeleid en het beleggingsbeleid en tot slot de pensioenregeling. Met ALM (Asset Liability Management) wordt samenhang aangebracht tussen deze beleidsinstrumenten.

Het bestuur besluit jaarlijks of het beleggings-, premie- en toeslagen- en kortingsbeleid aangepast moet worden. De basis van dit besluit zijn de berekeningen van de adviserend actuaris en/of de ALM-adviseur. In 2024 zijn geen significante wijzigingen doorgevoerd in de genoemde beleidsinstrumenten. Met de sociale partners is afgesproken de premie en opbouwpercentage te handhaven op het huidige niveau tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Gedurende het jaar heeft het bestuur wel stilgestaan bij het dekkingsgraadbescherming. In 2023 was in dit kader de rente-afdekking reeds opgehoogd en gedurende 2024 is het pensioenfonds gestart met de operationele voorbereidingen voor eventuele aanvullende dekkingsgraadbescherming met aandelenopties. Gezien de onzekerheid rondom de beoogde invaardatum heeft het pensioenfonds besloten om nog geen aandelenopties aan te kopen. Gedurende 2025 wordt dit opnieuw beoordeeld.

Eigen Risico Beoordeling

In 2023 is een Eigen Risico Beoordeling (hierna: ERB) uitgevoerd, de tweede ERB sinds de invoering van de IORPIL-richtlijn. Deze ERB betreft de reguliere 3-jaarlijkse en tevens de ERB ter beoordeling van de overgang naar de WTP. Hierbij wordt zowel gekeken naar het bestaande risicoraamwerk/opzet/inrichting/processen als naar de belangrijkste scenario's en risico's die het pensioenfonds kunnen raken. De combinatie van beide geeft een overzicht van de belangrijkste risico's en de robuustheid van het pensioenfonds om deze te beheersen.

De conclusie van de ERB is:

- De risicobewuste houding van Bpf Zoetwaren leidt ertoe dat er slechts in beperkte mate risico's bestaan die niet voldoen aan de risicohouding. Er zijn extra mitigerende maatregelen gedefinieerd om deze risico's (die liggen op het gebied van IT, operationeel binnen de pensioenuitvoeringsorganisatie en enkele onderdelen van ESG) binnen de risicobereidheid te krijgen;

- De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel brengt een groot aantal nieuwe risico's met zich mee en vergroot bestaande risico's, zowel strategisch als operationeel. Gezien de status van het project Wtp, zijn nog niet alle risico's op dit moment afdoende beheerst. Het pensioenfonds heeft voor de verdere beheersing van deze risico's een duidelijk plan van aanpak opgesteld, met heldere deadlines wanneer risico's aan de risicotolerantie moeten voldoen.

Naar aanleiding van de ERB monitort het bestuur periodiek de opvolging. Gedurende 2024 zijn verschillende acties afgerond. De overige acties staan gepland voor 2025.

6.5 Beleggingsrisico's

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. Financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders is aangegeven. Operationele risico's worden bewaakt door het selecteren van professionele dienstverleners en het monitoren hiervan. Bovendien is in de structuur een aantal checks and balances ingebouwd, waardoor eventuele afwijkingen van normen of richtlijnen of andere bijzondere gebeurtenissen op tijd worden gesignaleerd. In de risicokwartaalrapportage wordt over de beleggingsrisico's gerapporteerd.

Balansrisico

Het balansrisico omvat alle beleggings- en renterisico's in de beleggingen en de verplichtingen. Het balansrisico wordt berekend door de onafhankelijk Risicomanager en weerspiegelt de beweeglijkheid van de dekkingsgraad als gevolg van rente en beleggingsrendementen en dus uitgezonderd premie- en indexatie-effecten.

Marktrisico aandelen en vastgoed

Het pensioenfonds belegde in de normportefeuille in 2024 voor 32,5% in aandelen en voor 11,2% in vastgoed. Het risico binnen deze categorieën wordt zoveel mogelijk gespreid over factoren, sectoren, regio's en individuele aandelen. Het pensioenfonds kiest bewust voor marktrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. In 2024 werd het nemen van marktrisico beloond. Aandelen lieten een positief rendement van 31,2% zien. Vastgoed behaalde een rendement van 4,5%.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen niet op dezelfde wijze veranderen en als gevolg van veranderingen in de rente. Een deel van het renterisico is afgedekt met staatsobligaties, bedrijfsobligaties, hypotheeklen en rentederivaten. Deze beleggingen vormen samen de matchingportefeuille. Emerging Markets Debt en High Yield worden niet gebruikt voor de renteafdekking, omdat deze obligaties gevoelig zijn voor niet-euro rentes en de kasstromen een hoge mate van onzekerheid kennen als gevolg van faillissementsrisico.

De renteafdekking is gedurende 2024 gelijk aan 85%, met een bandbreedte van 5%. Als gevolg van deze renteafdekking worden de gevolgen van renteschommelingen voor de ontwikkeling van de financiële positie van het pensioenfonds voor 85% geneutraliseerd. Gedurende het jaar is de rente op de verschillende looptijden gedaald. Het rendement op de matchingsportefeuille bleef met een rendement van 1,6% achter op het rendement van de verplichtingen (2,5%). Deze mismatch wordt o.a. veroorzaakt door spreadbewegingen en curverisico.

Valutarisico

In 2024 werd in de normportefeuille voor 48% in buitenlandse valuta belegd. De grootste valuta werden gedeeltelijk afgedekt (USD voor 70%, JPY voor 100%). Hierdoor bleef nog een blootstelling naar vreemde valuta over van 23,3%. Het pensioenfonds kiest er bewust voor om een groot deel van het valutarisico af te dekken, aangezien hier op de lange termijn geen rendement tegenover staat. In 2024 is de USD in waarde gestegen ten opzichte van de euro. De effectiviteit van de valuta-afdekking was conform verwachting.

Inflatierisico

Gedurende 2024 lag de inflatie met gemiddeld 3,2% boven de door de ECB-gehanteerde target van 2%. Door te beleggen in aandelen en vastgoed probeert het pensioenfonds op de lange termijn voldoende rendement te behalen om de inflatie deels of volledig te compenseren. Het pensioenfonds belegt niet in inflatie gerelateerde staatsobligaties. De reden hiervoor is de geringe impact van deze belegging en het verstoringseffect op de

rentenedge, het niet volledig afdekken van het renterisico beperkt het inflatierisico wel. Een stijgende inflatie gaat namelijk vaak samen met een stijgende rente. Door het renterisico niet volledig af te dekken, stijgt de dekkingsgraad bij stijgende rentes en inflatie.

Desondanks is het de afgelopen jaren niet mogelijk geweest om de pensioenen volledig te verhogen met de inflatie. Dit heeft tot gevolg dat de koopkracht van de pensioenen is gedaald.

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt kredietrisico's in de vastrentende beleggingen en de kasmiddelen. Binnen de matchingportefeuille wordt alleen belegd in staatsobligaties en bedrijfsobligaties met een investment grade rating, waardoor er in beperkte mate sprake is van kredietrisico. Daarnaast werd in 2024 in de returnportefeuille 14,9% van de portefeuille belegd in obligaties met een relatief hoog kredietrisico (High Yield en Emerging Markets Debt). Het pensioenfonds kiest bewust voor kredietrisico omdat hier op lange termijn een vergoeding tegenover staat. Via de beleggingsrichtlijnen wordt de mate van kredietrisico beheerst en de spreiding bevorderd. In 2024 werd het nemen van kredietrisico beloond. Dalende spreads leidden tot positieve rendementen op bedrijfsobligaties, hypotheek, High Yield en Emerging Markets Debt (hard currency). Alleen het rendement op EMD (local currency) bleef achter.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op de korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico wordt beheerst door maximaal 25% in illiquide beleggingscategorieën te beleggen.

Daarnaast worden voldoende liquiditeitsposities aangehouden om aan de uitgaven, zoals pensioenuitkeringen, te kunnen voldoen. Er wordt eveneens rekening gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Het pensioenfonds heeft tegenover haar verplichtingen uit hoofde van derivaten (renteswaps en valutatermijncontracten) voldoende liquide middelen en liquide onderpand beschikbaar om korte termijn liquiditeitsbehoeften te kunnen opvangen. Het pensioenfonds kiest ervoor om zoveel liquide middelen en liquide onderpand aan te houden dat een rentestijging van 0,9% en een valutastijging van 10% kunnen worden opgevangen. Een deel van de matchingportefeuille is belegd in geldmarktfondsen. In 2024 hebben zich geen liquiditeitsproblemen voorgedaan.

Actief risico

Het pensioenfonds heeft in 2024 16,1% van de normportefeuille passief belegd. Binnen het actief belegde deel van de portefeuille is het actief risico begrensd via limieten in de mandaten van de vermogensbeheerders. Het bestuur checkt met behulp van risicorapportages of het risicoprofiel van de gehele beleggingsportefeuille zich binnen acceptabele niveaus bevindt.

Concentratierisico

Er is sprake van concentratierisico als een adequate spreiding van beleggingen ontbreekt. Dit risico wordt teruggebracht via diversificatie van de beleggingen over categorieën, sectoren en regio's en via maximale allocaties naar individuele uitgevende partijen binnen de mandaten. Er zijn richtlijnen vastgesteld voor de maximale allocatie naar een individuele partij. Gedurende het jaar hebben er enkele overschrijdingen plaatsgevonden van de concentratiesignaalwaarden naar individuele bedrijven. Dit betrof met name bedrijven binnen de Amerikaanse tech-sector, deze concentratie komt ook naar voren vanuit de benchmarkallocaties. Er is besloten om hier vooralsnog geen actie op te ondernemen.

Tegenpartijrisico

Binnen de derivatenportefeuilles wordt het tegenpartijrisico gemitigeerd door tegenpartijen met een hoge kredietwaardigheid te selecteren en op frequente basis onderpand uit te wisselen. Het tegenpartijrisicobeleid is in het strategisch beleggingsbeleid vastgelegd. Central clearing is de standaard voor alle rentederivaten om het tegenpartijrisico te verminderen. In 2024 hebben alle tegenpartijen aan hun betalingsverplichtingen voldaan.

6.6 Verzekeringstechnische risico's

Naast de financiële risico's staat het pensioenfonds bloot aan verzekeringstechnische risico's, waarvan het langlevens risico het belangrijkste is. Het langlevens risico houdt in dat een pensioenfonds na pensioendatum de gepensioneerde langer pensioen moet betalen. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden veronderstellingen gehanteerd, waaronder de toekomstige verbetering van de levensverwachting. Sinds 31 december 2022 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG 2022 met inkomens- en leeftijdsafhankelijke correctiefactoren, die gebaseerd zijn op het S&V ervaringssterfmodel (model 2022). Vanaf 31 december 2024 hanteert het pensioenfonds de Prognosetafel AG 2024 met inkomens- en leeftijdsafhankelijke correctiefactoren, die gebaseerd zijn op het S&V ervaringssterfmodel (model 2024). De Prognosetafels voorspellen dat de levensduur nog zal toenemen. Vanwege de lange horizon is zo'n voorspelling van de levensverwachting onzeker. Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevens risico over meerdere jaren. Een ander verzekeringstechnisch risico is het kortlevens risico. Het kortlevens risico houdt in dat een deelnemer voortijdig overlijdt waardoor er eerder een partnerpensioen moet worden uitgekeerd. Zowel het kort- als het langlevens risico wordt gedragen door het pensioenfonds.

6.7 Niet-financiële risico's

Operationele risico's

Operationele risico's zijn risico's die horen bij het niet goed functioneren van mensen en processen. Het operationele risico wordt onder andere beheerst via heldere processen en mandatering, het vermijden van complexe structuren en controles van derden. Het bestuur controleert dit door de uitvoeringsorganisaties te laten rapporteren over de uitgevoerde processen. Hierbij vindt het bestuur het belangrijk dat er een heldere toelichting wordt gegeven bij afwijkingen ten opzichte van de begroting of de gemaakte afspraken. De operationele risico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezig houdt.

Operationeel liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico dat hier is bedoeld heeft betrekking op de uitkeringen en niet op de beleggingen, zie hiervoor de jaarrekening. Dit risico is voor het pensioenfonds heel klein omdat er meer geld binnenkomt dan eruit gaat. De som van premies, directe beleggingsopbrengsten en aflossingen van beleggingen in vastrentende waarden is groter dan de som van uitkeringen en kosten. Als achtervang is er altijd de mogelijkheid liquide middelen aan de beleggingen te onttrekken of beleggingen te verkopen.

Uitbestedingsrisico

Het pensioenfonds heeft de pensioenadministratie en het vermogensbeheer uitbesteed en loopt hierdoor een uitbestedingsrisico. Het bestuur heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding.

Uitbestedingsrisico pensioenadministratie

Met TKP heeft het pensioenfonds gedetailleerde afspraken gemaakt over het niveau van de dienstverlening. Deze zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA). TKP beschikt over een ISAE 3402-verklaring type II. Deze verklaring waarborgt dat de bedrijfsprocessen en de daarin opgenomen interne controles in opzet en bestaan adequaat zijn (type I) en de werking van de processen zijn getoetst gedurende een periode van minimaal zes maanden (type II). Deze rapportage is in het bestuur behandeld en kent geen bevindingen die van belang zijn voor het pensioenfonds.

Uitbestedingsrisico vermogensbeheer

De Coördinator Vermogensbeheer, Goldman Sachs Asset Management, is verantwoordelijk voor het dagelijkse operationele beheer van de portefeuille. Dit beheer is in de praktijk onder-uitbesteed aan gespecialiseerde vermogensbeheerders. De Coördinator Vermogensbeheer ziet namens het pensioenfonds toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling van de beleggingsportefeuille. De afspraken met de Coördinator Vermogensbeheer zijn vastgelegd in een mandaat en een SLA. GSAM beschikt over een ISAE 3402 (type II) rapportage. Deze verklaring is in het bestuur behandeld en kent geen bevindingen die van belang zijn voor het pensioenfonds.

het bestuur maakt, met ondersteuning van de Coördinator Vermogensbeheer, beheersingsafspraken met de gespecialiseerde vermogensbeheerders. Deze worden per vermogensbeheerder in een mandaat vastgelegd. De afspraken betreffen onder andere de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de meting van de resultaten, de benchmarks en het valuta- en derivatenbeleid en de risicometing en -beheersing. Het bestuur heeft criteria vastgesteld voor de selectie van externe managers. Deze zijn vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert gedurende het selectietraject van vermogensbeheerders naar het bestuur over de bevindingen. Hierbij wordt ook aangegeven hoe de verschillende vermogensbeheerders scoren op de door het pensioenfonds vastgestelde criteria. De risicomanager toetst dit traject, inclusief de naleving van de vastgestelde criteria.

Met de vermogensbeheerders die een mandaat beheren sluit het pensioenfonds een Investment Management Agreement (IMA). Deze IMA's voldoen aan de eisen van het pensioenfonds. Zo moeten de contracten onder andere onder Nederlands recht vallen en moeten de uitbestedingspartijen de Nederlandse uitbestedingsregels toepassen.

Uitbestedingsrisico beleggingsadministratie

De administratie van de effecten van het pensioenfonds is uitbesteed aan de bewaarnemer, Bank of New York Mellon. De bewaarnemer verstrekt jaarlijks een SOC-1-rapportage aan het pensioenfonds.

De kwaliteit van de operationele processen van de Coördinator Vermogensbeheer, de externe vermogensbeheerders en de bewaarnemer worden jaarlijks getoetst door de risicomanager op basis van de ISAE 3402-verklaringen en de SOC-1-rapportage. Deze toetsing wordt vervolgens door het bestuur behandeld. De uitbestedingsrisico's zullen de komende jaren toenemen, vanwege de wijzigingen die nodig zijn voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het pensioenfonds heeft een projectorganisatie ingericht die zich hiermee bezighoudt.

IT-risico

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen. Voor het pensioenfonds valt het IT-risico voor een substantieel deel onder het uitbestedingsrisico omdat de uitvoering van het pensioen- en vermogensbeheer (waarbij in processen gebruik wordt gemaakt van IT) is uitbesteed. IT-risico's bleven in 2024 hoog, vanwege de dreiging van cyberaanvallen en de inspanningen van de uitbestedingspartijen om de overgang naar de nieuwe pensioenregeling te faciliteren. Het pensioenfonds heeft in januari 2024 een tabletop (ransomware) uitgevoerd en o.a. n.a.v. deze tabletop de procedures aangescherpt. Tevens zijn de fondsen aan het onderzoeken of het wenselijk is om een cyberrisicoverzekering te implementeren. In 2025 wordt verwacht dat het pensioenfonds hierover een beslissing zal nemen. De IT-risico's worden beheerst via het IT-beleid.

Integriteitsrisico

Het integriteitsrisico is het risico op schade als gevolg van niet integer of onoorbaar handelen door bestuurders en/of uitvoerders zoals handelen met voorkennis, witwassen, terrorismefinanciering en fraude. Het bestuur heeft eind 2022 een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het integriteitsrisico, m.u.v. cyberrisico's, binnen de vastgestelde risicohouding valt. De privacy risico's zijn toegevoegd aan de SIRA. Het integriteitsrisico wordt onder andere beheerst via de gedragscode, de cultuur binnen het pensioenfonds en controles bij uitbestedingspartijen.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico op schade als gevolg van het niet naleven van wet- en regelgeving en niet-afdwingbaar zijn van contracten. Het juridisch risico wordt o.a. beheerst door juridisch advies in te winnen.

Fiscaal risico

Het fiscaal risico is het risico op schade als gevolg van het onoorbaar gebruik van fiscale constructies of het niet correct volgen van fiscale wetgeving en hangt samen met de naleving van fiscale regelgeving. Het fiscaal risico wordt o.a. beheerst door fiscaal advies in te winnen. Daarnaast is een beleid ten aanzien van fiscale beleggingsconstructies vastgelegd in het strategisch beleggingsbeleid.

ESG-risico

Het ESG-risico is het risico op schade voor het pensioenfonds of het niet realiseren van de strategische doelstellingen als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de

beleggingsportefeuille en het beheer daarvan. In 2024 is de risicoanalyse naar ESG-risico's bijgewerkt. Hierbij is rekening gehouden met de DNB-guidance over ESG-risicobeheer. Het ESG-risico wordt beperkt door het duurzaamheidsbeleid, met als onderdeel hiervan een klimaatbeleid.

Communicatierisico

Het communicatierisico is het risico op schade voor het pensioenfonds, als gevolg van tekortkomingen in de communicatie met de bij het pensioenfonds betrokken stakeholders en externen. Het bestuur heeft in 2022 een risicoanalyse naar communicatierisico's uitgevoerd. Op basis hiervan is geconcludeerd dat het communicatierisico binnen de vastgestelde risicohouding valt, maar dat de communicatierisico's wel toenemen in het nieuwe pensioenstelsel.

6.8 Risicobeeld in 2024

In 2024 werd het nemen van beleggingsrisico beloond. De returnportefeuille behaalde een positief rendement van 16,5%. Met name het rendement op aandelen was gedurende 2024 hoog (31,2%), het rendement op EMD local currency viel echter tegen met -0,4%. Gedurende 2024 is de rente iets gedaald, het gemiddelde rendement op de matchingsportefeuille bedroeg 6,5% in 2024.

We hebben in 2024 specifiek aandacht besteed aan de volgende risico's:

- *NieuwePensioenstelsel*: De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel brengt diverse risico's met zich mee. In 2024 zijn, via de projectgroep nieuw pensioenstelsel en via de RAC, de risico's die samenhangen met het nieuwe pensioenstelsel gemonitord. Het bestuur ziet de beheersing van het budget, de afhankelijkheid en wendbaarheid van uitvoerders, onzekerheid qua wet-en-regelgeving en economische omstandigheden (waardoor niet alle doelstellingen gerealiseerd kunnen worden) als de belangrijkste risico's. Nadat duidelijk werd dat invaren per 1/1/2025 niet haalbaar was en de transitieplanning is bijgesteld naar 1/1/2026 zijn verschillende risico's m.b.t. de planning verlaagd. Met name vanuit de afhankelijkheid van uitvoerders blijft het risico op uitloop wel aanwezig. Het bestuur heeft verschillende acties gedefinieerd die de risico's moeten beheersen. Het bestuur had reeds besloten om de rente-afdekking te verhogen naar 85% in 2023 om zo de dekkinggraad te beschermen. Het bestuur heeft in 2024 nader onderzoek gedaan naar aanvullende bescherming via aandelenopties. Gezien onzekerheid rondom de invaardatum is besloten om op een later moment opnieuw te evalueren of aandelenopties wenselijk zijn.

De volgende RSA's staan het op de planning voor 2025:

- Project RSA's (WTP en Samengaan)
- Financieel (ALM en niet-ALM)
- Operationeel
- Uitbesteding
- IT
- Integriteit
- ESG
- Communicatie
- Juridisch en Fiscaal

Daarnaast zal in 2025 specifiek aandacht worden besteed aan:

- Het risico framework na overgang naar het nieuwe pensioenstelsel
- Overwegen implementatie beschermingsconstructie met aandelenopties (bij meer duidelijkheid invaardatum).

7 Verwachte ontwikkelingen en doelstellingen voor 2025

7.1 Verwachte ontwikkelingen wet- en regelgeving

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste externe ontwikkelingen voor 2025 en daarna besproken die van invloed kunnen zijn op het beleid van het pensioenfonds.

Wet toekomst pensioenen

De inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) op 1 juli 2023 heeft er nog niet toe geleid dat pensioenfondsen al massaal zijn overgestapt op een nieuwe Wtp-pensioenregeling. Op 1 januari 2025 hebben nog slechts drie fondsen die stap gemaakt.

In de loop van 2025 en vooral per 1 januari 2026 zullen meer pensioenfondsen de overstap maken naar een nieuwe regeling, doorgaans een solidaire premieregeling (SPR), en daarbij de bestaande aanspraken en rechten invaren.

Alle fondsen moeten in 2025 het transitieplan (op 1 januari) en het implementatieplan (op 1 juli) gereed hebben. Die datum kan voor het implementatieplan nog wijzigen, omdat er wordt gesproken over een koppeling van die datum aan de voorgenomen datum van overgang naar de nieuwe pensioenregeling en van invaren. Dit moet de wetgever echter eerst nog in de wet vastleggen.

In de Pensioenwet wil de regering ook de mogelijkheid opnemen dat de uiterste transitiedatum van nu nog 1 januari 2027 door een besluit van de minister van SZW wordt opgeschoven. In eerste instantie zal die datum naar 1 januari 2028 gaan; daar gaat de sector nu al van uit. Die datum zou zo nodig, als het nieuwe pensioenstelsel toch nóg lastiger uitvoerbaar blijkt dan nu al gedacht, verder kunnen opschuiven.

Details nieuwe pensioenregeling

Sociale partners geven in hun transitieplan niet meer dan de hoofdlijnen van de nieuwe pensioenregeling aan: hoogte van de premie en de omvang van bepaalde (risico)dekkingen. Verder staan daarin zaken als de wijze waarop bij de overgang wordt omgegaan met de opgebouwde aanspraken en rechten, omvang, doel en wijze van vullen van de solidariteitsreserve en de wijze waarop compensatie wordt verleend aan de groep belanghebbenden die nadeel ondervinden van de overgang van een gelijkblijvende pensioenopbouw naar een gelijkblijvende premie.

Een pensioenreglement bevat een grote hoeveelheid details die in een transitieplan niet aan bod komen. Dit zijn bijvoorbeeld uitvoeringsdetails over zaken als risicodekkingen tijdens en na de deelnameperiode, de keuzemogelijkheden bij pensioeningang en een verdere uitwerking van de overgangsbepalingen. Hierover zal in de praktijk het pensioenfondsfondsbestuur moeten besluiten, zo nodig in afstemming met sociale partners.

Hoe dan ook zullen de details van de nieuwe pensioenregeling tot stand komen in overleg met de uitvoeringsorganisatie. Die heeft voor de nieuwe pensioenregelingen een nieuw administratiesysteem gebouwd; de keuzes van het pensioenfonds moeten daarin passen. Zo niet, dan kan de pensioenregeling worden bijgesteld of kan de uitvoeringsorganisatie concessies doen en in het administratiesysteem alsnog de opties opnemen die de klant noodzakelijk acht.

Aanpassingen in wet- en regelgeving

In de loop van 2024 is er meer duidelijkheid gekomen over enkele belangrijke onderdelen van de SPR, zoals over de invulling van de collectieve uitkeringsfase en de wijze waarop persoonlijke kapitalen van bestaande premieregelingen met gebruik van de standaardmethode kunnen worden omgezet naar de nieuwe premieregelingen. Voor de nadere invulling van het uniforme kindbegrip en enkele andere aanpassingen in de Pensioenwet wordt in 2025 een wetsvoorstel ingediend. Drie technische fiscale knelpunten met betrekking tot het invaren van prepensioenen, tijdelijke overbruggingspensioenen en wezenpensioenen worden opgelost, zodat deze uitkeringen niet hoeven te worden omgevormd bij invaren.

met name in de verwachting dat de wet- en regelgeving zoals die per 1 januari 2025 in dat, meermalen zal worden aangepast. Dagelijks ontstaan er bij de uitvoeringsorganisaties en pensioenfondsen nieuwe vragen die door wetten en regels niet worden beantwoord. Logisch dat bij de huidige revolutie in pensioenland het enige tijd duurt voordat het wettelijk kader een goed werkend geheel vormt.

Wetsvoorstel Wet pensioenverdeling bij scheiding

De Wet pensioenverdeling bij scheiding (Wps) zou vanaf 2021 de opvolger moeten worden van de huidige Wet verevening pensioenrechten bij scheiding. Al vrij snel werd de inwerkingtreding uitgesteld naar de einddatum van de transitieperiode van de Wet toekomst pensioenen. Die datum is inmiddels voorzien voor 1 januari 2028.

In de tussentijd wilde de regering enkele maatregelen nemen die de positie van de ex-partners bij de verdeling van pensioen bij scheiding zouden moeten verbeteren. De termijn voor het indienen van het Mededelingsformulier zou verlengd worden van twee naar vijf jaar. De gevolgen van de scheiding voor het pensioen van de deelnemer en de ex-partner zouden op Mijn Pensioenoverzicht vermeld moeten worden. De invoering van deze maatregelen is uitgesteld. De internetconsultatie voor deze wijziging zal volgens de minister van SZW pas begin 2026 plaatsvinden. Als de wet in 2028 in werking moet treden, is er erg weinig tijd om die tussentijdse wijzigingen van enige betekenis te laten zijn.

Aanpak schijnzelfstandigheid

In 2023 heeft minister Van Gennip van het Ministerie van Sociale zaken en werkgelegenheid het wetsvoorstel 'Verduidelijking beoordeling arbeidsrelaties en rechtsvermoeden' (VBAR) ter consultatie voorgelegd. Het wetsvoorstel moet schijnzelfstandigheid tegengaan.

In november 2024 heeft de Raad van State zijn advies aan de regering gegeven, waarin de Raad op onderdelen kritische opmerkingen maakt. Begin 2025 was het wetsvoorstel nog niet aan de Tweede Kamer aangeboden. Een verwachte datum van inwerkingtreding is ook nog niet bekend. In het wetsvoorstel wordt de rechtspraak over de beoordeling van arbeidsrelaties verwerkt tot een hanteerbaar juridisch toetsingskader. Dit kader toetst de manier waarop een werkende werkzaam is. Als de werkzaamheden werkinhoudelijk door de werkgever worden aangestuurd dan wel de werkzaamheden zijn ingebed in de organisatie van de werkgever, en daarnaast de werkzaamheden niet voor eigen rekening en risico worden verricht, is er sprake van arbeid in dienst van een werkgever. Daarnaast introduceert het wetsvoorstel een rechtsvermoeden: als een werkende arbeid verricht tegen een uurtarief dat lager is dan een jaarlijks vast te stellen grensbedrag (voorlopig vastgesteld op € 33,-) wordt vermoed dat er sprake is van een arbeidsovereenkomst. Het is aan de werkgever om aan te tonen dat er geen sprake is van een arbeidsovereenkomst. Met name door dit rechtsvermoeden zal het voor een schijnzelfstandige veel eenvoudiger zijn om als werknemer aangemerkt te kunnen worden dan op dit moment.

Controle door de Belastingdienst

De Belastingdienst controleert vanaf 2025 voor het eerst sinds langere tijd weer bij werkgevers op het bestaan van arbeidsrelaties die moeten worden aangemerkt als arbeidsovereenkomst, terwijl partijen de indruk hebben willen wekken dat er sprake was van een relatie tussen opdrachtgever en zelfstandige. Deze handhaving vindt plaats op basis van de bestaande wetgeving, de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA). De fiscus zal bij de controles, afgezien van duidelijke gevallen van misbruik, geen oordeel vellen over de jaren voor 2025 en ook niet direct boetes opleggen. De handhaving richt zich op het stimuleren van het aangaan van een arbeidsrelatie die past bij de werkelijke verhouding tussen de werkgever en degene die voor hem werkzaamheden verricht.

Gevolgen voor pensioenfondsen

De komende wetgeving en de hervatte controles van de Belastingdienst kunnen ervoor zorgen dat arbeidsrelaties van schijnzelfstandigen sneller en vaker als arbeidsovereenkomst wordt aangemerkt. Gevolg daarvan is dat deze werknemers – mogelijk in grote aantallen – toekenning van pensioen claimen over de periode dat zij als schijnzelfstandige werkzaam waren.

Het idee van de Pensioenfederatie om via wetgeving te voorkomen dat zulke claims ook succesvol kunnen zijn over de periode vóór inwerkingtreding van de Wet VBAR, zal het waarschijnlijk niet halen. Verder wil de Pensioenfederatie dat een voormalige schijnzelfstandige pas pensioen gaat opbouwen als hij een arbeidsovereenkomst heeft en dat pas na invoering van de Wet VBAR. Het is de vraag of de werkgever de pensioenfondsen tegemoet zal komen.

Sommige pensioenfondsen hebben wel maatregelen genomen en hun pensioen- en uitvoeringsreglement aangevuld met extra voorwaarden voor (voormalige) schijnzelfstandigen. Dit moet ervoor zorgen dat pensioenclaims over de periode voordat duidelijk is geworden dat er sprake is van schijnzelfstandigheid, geen kans van slagen hebben. Of dit voor de rechter houdbaar zal zijn, is vraag. Er mag de komende jaren nieuwe rechtspraak worden verwacht over het beginsel 'geen premie, wel recht', dat geldt voor een verplichtgesteld bedrijfstakpensioenfonds (bpf).

Blijken de bedoelde claims wel succesvol, dan moet een verplichtgesteld bpf pensioenaanspraken of -rechten toekennen. Als de pensioenpremie niet bij de werkgever kan worden geïncasseerd, komen de kosten van de claim ten laste van het collectief. Dat gaat nu nog ten koste van de dekkingsgraad, maar zal na overgang naar een SPR ten laste van de operationele reserve komen.

Vervolg

De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetvoorstel was 1 juli 2025. Deze datum zal niet worden gehaald. De wet treft maatschappelijk en politiek gevoelige onderwerpen, wat ertoe kan leiden dat de invoering pas in de loop van 2026 plaatsvindt.

Wetsvoorstel bedrag ineens

De Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen is in 2021 aangenomen door de Eerste Kamer. Het onderdeel 'bedrag ineens' is echter niet in werking getreden, in afwachting van een wijziging waar de Eerste Kamer om heeft gevraagd. Deze Kamer wilde het mogelijk maken de betaling van het bedrag ineens uit te stellen tot januari van het jaar na het jaar waarin de deelnemer AOW-gerechtigd wordt.

De Tweede Kamer heeft op 8 oktober 2024 ingestemd met het herziene wetsvoorstel, dat begin 2025 ter behandeling bij de Eerste Kamer ligt. Ook deze Kamer zal naar verwachting instemmen.

De (gewezen) deelnemer krijgt dan bij ingang van zijn ouderdomspensioen de mogelijkheid 10% van de waarde van zijn aanspraken op ouderdomspensioen ineens te ontvangen. De pensioenuitvoerder moet daaraan meewerken.

De voorgenomen datum van inwerkingtreding is al diverse malen uitgesteld. Gezien de voorbereidingstijd die pensioenuitvoerders denken nodig te hebben, zal de wet mogelijk pas op 1 januari 2026 ingaan.

7.2 Onze beleidsdoelstellingen voor 2025

Het bestuur heeft voor het jaar 2025 onderstaande specifieke aandachtsgebieden en doelstellingen geformuleerd.

Bestuur

Het voornemen van het bestuur om invoering van het nieuwe pensioenstelsel zo snel als mogelijk te laten volgen door het samengaan met Bpf Bakkers heeft alle agenda's in 2024 beheerst. Het bestuur gaat in 2025 samen met het bestuur van Bpf Bakkers door met de regievoering over de verdere uitvoering van het plan van aanpak gericht op alle aspecten van de pensioentransitie en het samengaan. Daarnaast is cybersecurity en de verdere invoering van DORA een groot aandachtspunt van het bestuur.

Het voornemen is om medio 2026 samen te gaan met Bpf Bakkers. Het project om dit te realiseren wordt begin 2025 gestart.

Wet toekomst pensioenen

Gedurende 2025 werkt het bestuur verder aan de voorbereiding van de implementatie van de nieuwe premieovereenkomst. Dit betreft de beantwoording van de laatste vragen van DNB, het sturen op de afronding en de goede werking van het systeem waarin de nieuwe regeling geadministreerd wordt en het sturen op een goede samenwerking tussen vermogensbeheer en pensioenadministratie. Een belangrijk onderdeel hiervan is de vereiste datakwaliteit van de deelnemersadministratie conform het Normenkader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie ten behoeve van het invaren. Dit is begin 2025 gerealiseerd.

Communicatie

De communicatiedoelstellingen van Pensioenfonds Zoetwaren voor 2025 richten zich in de eerste plaats op het monitoren van de uitvoering van het Wtp-Communicatieplan, met extra aandacht voor het ondersteunen van deelnemers bij het maken van pensioenkeuzes. Dit wordt onder andere gerealiseerd door middel van extra uren voor Videogesprekken en een Pensioenconsulent. Voor het eerst is er in 2025 jaar sprake van een integrale communicatie-jaarkalender. Hierin zijn activiteiten uit het Wtp-programma, de SLA en vanuit de commissie samengebracht. Dit sluit aan bij de aanbevelingen van DNB na het indienen van het Wtp-communicatieplan.

Daarnaast wordt met het opstellen van een nieuw strategisch communicatiebeleid op basis van een gezamenlijke Missie, Visie & Strategie en een nieuwe brandguide nadrukkelijk voorgesorsteerd op het samengaan van de fondsen. De synergie tussen beide fondsen blijkt ook uit het parallelle verloop van het transitieplan, de volledig geharmoniseerde communicatie-jaarkalenders en een voorgenomen gezamenlijke pensioenkrant.

Vermogensbeheer

Het pensioenfonds heeft ook voor 2025 verschillende doelstellingen geformuleerd rondom strategische projecten, het reguliere vermogensbeheer en duurzaam beleggen. Zo bereidt het pensioenfonds zich in 2025 verder voor op de transitie naar het nieuwe stelsel. Daarvoor zullen ook de nodige voorbereidingen uitgevoerd dienen te worden ten aanzien van het vermogensbeheer. Verder wil het bestuur zich ook verder voorbereiden op een eventueel samengaan met Bpf Bakkers, hetgeen na invaren mogelijkerwijs zal plaatsvinden. Dit zal ook de nodige aandacht voor wat betreft een eventuele transitie van het vermogensbeheer vragen.

Reguliere doelstellingen rondom het vermogensbeheer blijven bestaan, dit betreft een verbetering van de dekkingsgraad op een 5-jaars horizon en het hebben van een positieve bijdrage vanuit actief beheer. Hiernaast wenst het pensioenfonds in 2025 nader onderzoek uit te voeren naar de kosten rondom vermogensbeheer. Voor wat betreft duurzaam beleggen wenst het pensioenfonds in 2025 nader invulling te geven aan het klimaattactieplan en is er ook een voornemen om beleid op te stellen rondom impactbeleggen.

Risicobeheersing

Voor 2025 heeft het bestuur met betrekking tot het risicobeheer als speerpunten Wtp, samengaan met Bpf Bakkers en DORA benoemd. Het pensioenfonds monitort de progressie rondom de transitie naar de WTP aan de hand van verschillende rapportages vanuit het pensioenfonds zelf en van de verschillende uitbestedingspartijen. Ook zal het pensioenfonds het eigen risicoraamwerk in 2025 aanpassen aan de processen zoals deze onder de WTP gaan lopen. Hierbij is ook aandacht voor de benodigde aanpassingen aan de verschillende (risico)rapportages.

Vanuit risicobeheer is ook expliciet aandacht voor de risico's rondom het samengaan met Bpf Bakkers. Gedurende 2025 zal het pensioenfonds de risicoanalyse rondom samengaan bijwerken.

Ten aanzien van DORA wordt gemonitord in hoeverre de resterende gaps die geïdentificeerd zijn rondom de implementatie van DORA, tijdig en voldoende worden gedicht.

Financieel beheer

De werkzaamheden van de Financiële Adviescommissie (bewaking fondsfinanciën in ruimste zin, opstellen jaarverslag) zijn overwegend praktisch en uitvoerend van aard. Voor 2025 blijft een speerpunt het op de voet volgen van de ontwikkelingen in het nieuwe pensioencontract voor wat betreft een mogelijk weer van toepassing zijnde btw-vrijstelling. Daarnaast is extra aandacht voor de uitnutting van de begrote advieskosten van derden.

8 Organisatie

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk doet het bestuur verslag van de wijze waarop het pensioenfonds organisatorisch is bestuurd in 2024.

8.2 Werkwijze en vergaderstructuur

Het bestuur heeft in 2024 16 bestuursvergaderingen gehouden. Ook heeft het pensioenfonds vijf themadagen, allen gezamenlijk met Bpf Bakkers, georganiseerd voor de besturen en leden van de Verantwoordingsorganen en de Raden van Toezicht. Daarnaast vergaderde het bestuur een aantal keer samen met de Raad van Toezicht en met het Verantwoordingsorgaan. Tijdens meerdere vergaderingen van het Verantwoordingsorgaan was een delegatie van het bestuur aanwezig.

Specifiek in het kader van de voorbereiding van de Wtp-implementatie werden maandelijks vergaderingen van de Voorbereidingsgroep en de Stuurgroep met sociale partners georganiseerd.

8.3 Organisatie

Het pensioenfonds heeft verschillende organen, namelijk het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht. De bestuursleden nemen tevens zitting in één of meerdere commissies. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het pensioenfonds betrokken. In de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn) staan de taken en verantwoordelijkheden van alle betrokken partijen vermeld.

Paritaire invulling bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds bestaat uit tien leden, waarvan vijf van werkgeverszijde, drie van werknemerszijde en twee namens de pensioengerechtigden.

- De bestuursleden van werkgeverszijde worden voorgedragen door de werkgeversvereniging in de sector. Dat is de Vereniging voor de Bakkerij- en Zoetwarenindustrie (VBZ) gevestigd in Den Haag.
- De bestuursleden van werknemerszijde worden voorgedragen door de volgende werknemersverenigingen:
 - Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, twee zetels);
 - Christelijk Nationaal Vakverbond Vakmensen (CNV Vakmensen, één zetel).
- De bestuursleden namens de pensioengerechtigden worden via verkiezingen voorgedragen.

Adviescommissies en werkgroepen

Het bestuur laat zich op bepaalde aandachtsgebieden adviseren door commissies, bestaande uit een afvaardiging uit het bestuur, aangevuld met externe specialisten. Het pensioenfonds kent in dit kader een dagelijks bestuur, een beleggingsadviescommissie, een financiële adviescommissie, een pensioen- en uitbestedingsadviescommissie, een communicatieadviescommissie en een risicoadviescommissie. Daarnaast is er een Voorbereidingsgroep Wtp samen met Bpf Bakkers actief, die als taak heeft de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers te coördineren. Verdere voorbereidende taken zijn toebedeeld aan de werkgroep Datakwaliteit en een werkgroep die zich bezighoudt met de nieuwe taakverdeling tussen de uitvoeringsorganisaties op pensioen-, vermogensbeheer- en custodygebied onder het nieuwe stelsel.

3.3.1 Bestuur

Samenstelling bestuur

In 2024 heeft een bestuursmutatie plaatsgevonden. Per 8 februari 2024 is mevrouw Van der Linden benoemd als bestuurslid namens de werkgevers. De heer Schuurhuis is per 31 december 2024 afgetreden. Zijn opvolger, de heer Folkerts, heeft vanaf mei 2024, als toehoorder deelgenomen aan het bestuur. Mevrouw Schoonderbeek is als toehoorder aangesloten bij het bestuur vanaf april 2024. Hun benoemingen zijn voorbereid in 2024. Op het moment van het schrijven van het bestuursverslag zijn twee bestuursleden benoemd; de heer Folkerts (30 januari 2025) als bestuurslid namens de werkgevers en mevrouw Schoonderbeek (31 januari 2025) als bestuurslid namens de werknemers.

De volgende herbenoemingen hebben plaatsgevonden in 2024: mevrouw Van Beusekom, de heer Molenaar, de heer Foursoff, mevrouw Troost en de heer Eggen.

Samenstelling bestuursorganen per 31 december 2024

Leden werkgevers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittings-termijn
Mevrouw M. van Beusekom (lid Dagelijks Bestuur)	1973	VBZ	05/06/2016	05/06/2028	3
De heer E. Schuurhuis	1957	VBZ	16/09/2014	31/12/2024	3
De heer J.C.M. Molenaar	1963	VBZ	26/06/2020	26/06/2028	2
De heer A.I. Foursoff	1962	VBZ	06/04/2020	06/04/2028	2
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden	1991	VBZ	08/02/2024	08/02/2028	1
De heer H. Folkerts (aspirant)	1974	VBZ			

Leden werknemers	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
Mevrouw S. Troost (lid Dagelijks Bestuur)	1977	FNV	15/10/2020	18/10/2028	2
De heer P. Roos	1962	FNV	02/06/2023	02/06/2027	1
Mevrouw E.M. Schoonderbeek (aspirant)	1981	CNV			

Leden pensioengerechtigden	Geboortejaar	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
De heer H.E. Hermans	1951	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer J.W. Eggen	1963	15/05/2020	15/05/2028	2

De leden van het bestuur treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een bestuurslid kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De indeling van de commissies dagelijks bestuur (DB), pensioen- en uitbestedingsadviescommissie (PUAC), risico-adviescommissie (RAC), beleggingsadviescommissie (BAC), communicatieadviescommissie (CAC), en de financiële adviescommissie (FAC) was per 31 december 2024 als volgt:

Bestuursleden	DB	PUAC	RAC	BAC	CAC	FAC
Mevrouw S. Troost	X	X				
Mevrouw E.M. Schoonderbeek (aspirant)		X			X	
De heer E. Schuurhuis					X	X vz
De heer H.E. Hermans				X	X vz	
De heer J.C.M. Molenaar			X	X vz		
De heer J.W. Eggen		X	X vz			
Mevrouw M. van Beusekom	X			X		
De heer A.I. Foursoff		X vz				X
Mevrouw K.F.D.C. van der Linden					X	X
De heer P. Roos		X			X	
De heer H. Folkerts (aspirant)			X			X

Naast de genoemde commissies is er een Voorbereidingsgroep die de samenwerking met Bpf Bakkers naar een volgend niveau brengt. Vanuit het pensioenfonds hebben mevrouw Troost, mevrouw Van Beusekom en de heer Foursoff zitting in deze voorbereidingsgroep. De voorbereidingsgroep vormt samen met de sociale partners de Stuurgroep Toekomst.

Beloningsbeleid

Het bestuur kent een vergoedingsregeling. De vergoeding voor bestuursleden is een vaste compensatie per bestuurslid per jaar van € 32.930,50 (2024) en € 65.861,00 (2024) voor de leden van het dagelijks bestuur. De vergoeding voor een aspirant-bestuurslid bedraagt 2/3e deel van de vergoeding van een bestuurslid. Hierbij wordt uitgegaan van een tijdsbesteding conform de normen die de toezichthouder uitgeeft.

De vergoedingsregeling is per 1 januari 2025 herzien na een positief advies van het Verantwoordingsorgaan en goedkeuring van de Raad van Toezicht. Om tegemoet te komen aan de extra tijdsbesteding van bestuursleden, is een projectvergoeding op te nemen in het beloningsbeleid. De projectvergoeding kan worden toegekend aan het gehele bestuur gedurende het betreffende project. Het DB kan na overleg met voorzitter VO en RvT de projectvergoeding toekennen. De projectvergoeding bedraagt 25% van de lumpsumvergoeding.

Verder is de vergoeding van de voorzitter van de RvT verhoogd, vanwege de extra tijdsbesteding.

Het bestuur conformeert zich ten aanzien van de vergoedingsregeling aan de normen uit de Code Pensioenfondsen.

- Het bestuur voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid dat in overeenstemming is met de doelstellingen van het pensioenfonds;
- De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag;
- Het bestuur verstrekt geen prestatie gerelateerde beloningen;
- Het bestuur voorkomt dat door de hoogte van de beloning van de leden van de Raad van Toezicht, een financieel belang een kritische opstelling in de weg staat;
- Het bestuur verstrekt geen transitie- of ontslagvergoeding bij een tussentijds ontslag van een bestuurslid of van een lid van de Raad van Toezicht.

Het beloningsbeleid van externe partijen waar het pensioenfonds werkzaamheden aan heeft uitbesteed mag niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan die voor het pensioenfonds aanvaardbaar zijn. Het beloningsbeleid van een externe partij moet zijn afgestemd op de omvang en organisatie van de externe partij en op de aard, omvang en complexiteit van zijn bedrijf, is in overeenstemming met de werkzaamheden, het risicoprofiel, de doelstellingen, het langetermijnbelang, de financiële stabiliteit en de prestaties van de externe partij als geheel, en draagt bij aan een deugdelijk, prudent en doeltreffend bestuur van de externe partij. Het beleid inzake beloningen van de externe partij omschrijft de beloningscomponenten en beloningsstructuren die ertoe zouden kunnen bijdragen dat de externe partij meer risico's neemt dan voor het pensioenfonds aanvaardbaar is, alsmede de te volgen procedures en maatregelen die dergelijke beloningscomponenten en beloningsstructuren voorkomen en beheersen. Wanneer een externe partij onder de Wet financieel toezicht reeds gebonden is aan beloningsregels, dan is het voldoen aan deze wettelijke beloningsregels voldoende om aan het beloningsbeleid van het pensioenfonds te voldoen.

8.3.2 Raad van Toezicht

Het interne toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Toezicht. Op 31 december 2024 was de Raad van Toezicht als volgt samengesteld:

Leden	Geboortejaar	Zitting sinds	Zittingstermijn	Einde zittingstermijn
Mevrouw M.L. van der Steen-Jacquet (voorzitter)	1975	01/07/2018	2	01/07/2025
De heer F.J. de Weert	1979	01/07/2024	1	01/07/2028
De heer L.V.J.M. Rolf	1961	01/07/2019	2	01/07/2026

De heer Koedijk is per 1 juli 2024 afgetreden als lid van de Raad van Toezicht. De heer De Weert is hem opgevolgd.

De leden van de Raad van Toezicht kenden een zittingstermijn van drie jaar. Dit is in 2023 in de statuten aangepast naar vier jaar. Een RvT-lid kan maximaal één keer worden herbenoemd. Om het tegelijk aftreden van alle leden van de Raad van Toezicht te voorkomen is een rooster van aftreden opgesteld.

Beloningsbeleid

De vergoeding voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt € 16.465,00 (2024) per jaar. Omdat de voorzitter van de Raad van Toezicht beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter 25% hoger. De vergoeding voor een aspirant-lid van de Raad van Toezicht bedraagt 2/3e deel van de vergoeding van een raadslid. Dit is exclusief btw en inclusief reiskostenvergoeding. Ook de vacatievergoeding van de leden van de Raad van Toezicht is per 2024 geïndexeerd op gelijke wijze als voor het bestuur.

8.3.3 Het Verantwoordingsorgaan

Het Verantwoordingsorgaan bestaat uit acht leden: drie vertegenwoordigers namens de deelnemers, drie vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en twee werkgeversvertegenwoordigers. Het Verantwoordingsorgaan is per 31 december 2024 als volgt samengesteld:

Leden	Geboortejaar	Zitting op voordracht van	Vertegenwoordiging namens	Zitting sinds	Einde zittingstermijn	Zittingstermijn
De heer R.W.H. Brouwers	1947	De Unie	gepensioneerden	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer H. Verkuijlen	1945	FNV	gepensioneerden	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer S. Waiboer (voorzitter)	1954	FNV	gepensioneerden	01/07/2021	01/07/2032	2
De heer P. Zoetemeijer	1953	FNV	werknemers	01/07/2014	01/07/2026	3
De heer A.A.C. van Zundert	1964	FNV	werknemers	15/06/2023	15/06/2027	1
De heer J.J. Gommans	1959	VBZ	werkgevers	01/07/2014	01/07/2026	3
Mevrouw M. Beijer (aspirant)	1974	VBZ	werkgevers			
Vacature		CNV	werknemers			

De leden van het Verantwoordingsorgaan treden eens in de vier jaar af en zijn direct herbenoembaar. Een lid van het Verantwoordingsorgaan kan maximaal 2 keer worden herbenoemd.

De heer Zoetemeijer is in 2020 gepensioneerd, maar blijft tijdelijk tot een nader te bepalen tijdstip namens de actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zitting houden. Vacatures voor actieve deelnemers in het Verantwoordingsorgaan zijn moeilijk in te vullen. Deze tijdelijke oplossing is in overeenstemming met het reglement en is in het belang van continuïteit en kennisborging zeker in de richting van het samengaan met BPF Bakkers.

Ook voor de heer Verkuijlen geldt dat hij aanblijft in het Verantwoordingsorgaan tot aan samengaan met BPF Bakkers.

Mevrouw Goudier is per 1 maart 2024 afgetreden als lid van het verantwoordingsorgaan. In overleg met VBZ is mevrouw Beijer per 30 januari 2025 benoemd als haar opvolger. Mevrouw Beijer nam in 2024 als toehoorder deel aan het Verantwoordingsorgaan.

De heer Folkerts is, zoals hierboven genoemd, in 2024 in overleg met VBZ overgestapt naar het bestuur.

Beloningsbeleid

De leden van het Verantwoordingsorgaan ontvangen een vergoeding gebaseerd op de SER-norm. Omdat de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan beduidend meer tijd kwijt is aan het uitoefenen van de functie, is de vacatievergoeding van de voorzitter 25% hoger.

De vergoeding voor een aspirant-lid van het Verantwoordingsorgaan bedraagt 2/3^e deel van de vergoeding van een lid. Een aspirant-lid draagt namelijk nog geen verantwoordelijkheden, maar is wel ongeveer evenveel tijd kwijt.

Het vacatiegeld voor aanwezigheid op een standaard vergadering en voor studiedagen bedraagt € 450,00 (2024) per dag en voor verblijfkosten wordt € 12 (2024) en voor reiskosten € 0,29 (2024) per kilometer vergoed. Voor korte overleggen (korter dan een uur) geldt een lagere vergoeding van € 150,00 (2024). Deze bedragen zijn per 2024 geïndexeerd op gelijke wijze als voor het bestuur.

8.3.4 Sleutelfuncties

Op basis van de richtlijn IORP II zijn drie sleutelfuncties in de organisatie in het leven geroepen: de actuariële sleutelfunctie, de sleutelfunctie risicobeheer en als derde de sleutelfunctie interne audit. De actuariële functie is uitbesteed aan de certificerend actuaaris. Dit betreft zowel het houderschap als de vervulling van de sleutelfunctie.

De opdracht van de actuariële sleutelfunctiehouder is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds uit te voeren conform de wettelijke eisen. De actuariële functie heeft een beoordelende en controlerende taak met betrekking tot de actuariële activiteiten van het pensioenfonds. De functie maakt deel uit van het interne beheersingssysteem van het pensioenfonds. De actuariële sleutelfunctiehouder rapporteert zijn aanbevelingen aan het bestuur van het pensioenfonds.

De risicomanagementfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder risicomanagement en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de “vervuller”). De opdracht van de risicomanagementfunctie is deze sleutelfunctie uit te voeren conform de wettelijke eisen. De risicomanagementfunctie draagt onder andere zorg voor een risicomanagementsysteem dat bestaat uit strategieën, methodes, processen en rapportageprocedures die nodig zijn om op individueel en geaggregeerd niveau de risico's waaraan het pensioenfonds blootstaat of blootgesteld zou kunnen worden, alsook de onderlinge afhankelijkheden en relaties daartussen voortdurend te onderkennen, te meten, te bewaken, te beheren en te rapporteren. De risicomanagementfunctie zorgt er tevens voor dat het risicomanagementsysteem doeltreffend is en goed geïntegreerd is in de besluitvormingsprocessen van het pensioenfonds en dat het risicomanagementsysteem wordt uitgedragen door het bestuur. De sleutelfunctiehouder risicomanagement rapporteert aan het bestuur en de Raad van Toezicht.

De interne auditfunctie bestaat uit de (externe) sleutelfunctiehouder interne audit en een door het pensioenfonds aangewezen externe organisatie of persoon die de functie vervult (de “vervuller”). De opdracht van de interne auditfunctie is deze sleutelfunctie van het pensioenfonds te vervullen conform de wettelijke eisen. De interne auditfunctie evalueert onder meer of de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de integere en beheerste bedrijfsvoering, inclusief de uitbestede werkzaamheden, adequaat en doeltreffend zijn. De interne auditfunctie vormt het sluitstuk van alle waarborgen binnen het pensioenfonds wat betreft de beheerste en integere bedrijfsvoering. De sleutelfunctiehouder interne audit rapporteert aan het bestuur en de Raad van Toezicht.

8.3.5 Uitbestede werkzaamheden

Pensioenbeheer

De administratie van het pensioenfonds en de betaling van de pensioenen conform de pensioenregelingen heeft het bestuur uitbesteed aan TKP. Nadere afspraken over de kwaliteit van de dienstverlening zijn vastgelegd in een Service Level Agreement (SLA) voor pensioenbeheer. TKP rapporteert ieder kwartaal over de dienstverlening middels een kwartaalrapportage. Deze rapportages worden besproken met het bestuur en vormen een belangrijk document in het kader van het risicomanagement van het pensioenfonds.

Coördinator Vermogensbeheer en Vermogensbeheer

Het bestuur heeft Goldman Sachs Asset Management (GSAM) als Coördinator Vermogensbeheer aangesteld. GSAM is operationeel verantwoordelijk voor de invulling en het beheer van de beleggingsportefeuille, inclusief de selectie van gespecialiseerde vermogensbeheerders voor onderdelen van de portefeuille.

De selectie en monitoring van de beheerders wordt uitgevoerd door XIG (voorheen Altis), een gespecialiseerde dochteronderneming van GSAM. Naast beleggingsinhoudelijke afwegingen wordt hierbij ook rekening gehouden met het duurzaamheidskarakter van de beheerder, juridische aspecten en kosten. Het Bestuur ontvangt hierover elk kwartaal een rapportage per beheerder met de actuele opinie van Altis over de beheerder en de in het kwartaal gerealiseerde resultaten.

De Coördinator Vermogensbeheer ziet toe op deze vermogensbeheerders en adviseert het bestuur over aanstelling en ontslag van deze partijen. De Coördinator Vermogensbeheer rapporteert maandelijks over de performance en de positie van de portefeuille ten opzichte van de afgesproken benchmark en op kwartaalbasis in meer detail over de samenstelling, rendementen en risico's van de beleggingsportefeuille.

Onafhankelijke risicomanager

Er is een onafhankelijke risicomanager, Ortec Finance, die verantwoordelijk is voor het monitoren van en adviseren over financiële en niet-financiële risico's. De onafhankelijke risicomanager opereert onafhankelijk van de Coördinator Vermogensbeheer. Op maand- en kwartaalbasis stelt deze rapportages op ten behoeve van het bestuur. Tevens adviseert deze het bestuur over het te voeren strategische beleid en de impact van nieuwe wet- en regelgeving.

Bewaarnemer

Verder is er een bewaarnemer (custodian), Bank of New York Mellon, die een onafhankelijke performancemeting uitvoert en de resultaten consolideert. De bewaarnemer verzorgt de beleggingsadministratie en rapporteert over de posities ten opzichte van de neutrale posities die zijn opgenomen in het beleggingsplan. De bewaarnemer administreert ook de beleggingen die niet bij de bewaarnemer onder bewaring zijn.

Controle, ondersteuning en advies

Het pensioenfonds heeft zich in 2024 bij zijn werkzaamheden laten controleren, ondersteunen en adviseren door de volgende partijen:

Accountant: De heer E.M. van der Hall RA, Deloitte Accountants B.V.

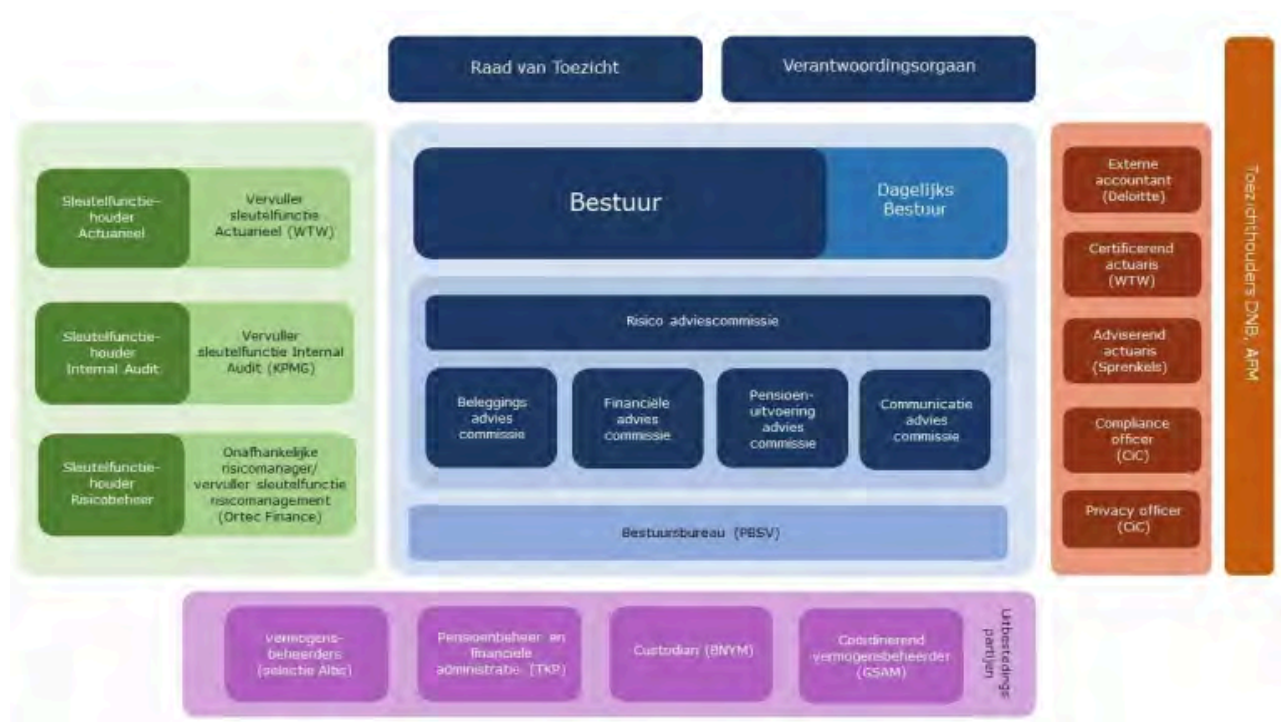
Adviserend actuaaris: Mevrouw L. Thissen AAG, Sprenkels (tot 1 september 2024), mevrouw E. Op het Veld AAG, Sprenkels (vanaf 1 september 2024)

Certificerend actuaaris: De heer H. Zaghdoudi AAG, Towers Watson Netherlands B.V.

Compliance- en Privacy Officer: Mevrouw N. Westen, Compliance-i-Consultancy B.V.

8.3.6 Organogram

De organisatie van het pensioenfonds ziet er als volgt uit:

3.4 Klachten en geschillen

In 2023 is een nieuwe gedragslijn van kracht geworden als het gaat om omgaan met klachten en het afleggen van verantwoording hierover. De wettelijke definitie van een klacht zoals opgenomen in de Wet toekomst pensioenen: “elke uiting van ontevredenheid van een persoon, gericht aan de pensioenuitvoerder, wordt beschouwd als een klacht.”

Deze uitgebreidere definitie, want ook een deelnemer die in een telefoongesprek aangeeft ‘niet zo blij te zijn’ valt hier onder, heeft behoorlijk veel impact op de wijze waarop onze pensioenuitvoerder TKP klachten registreert en rapporteert. Vanaf medio 2024 worden alle klantsignalen direct geregistreerd, ongeacht of deze schriftelijk of mondeling zijn geuit. Voor de eerste helft van 2024 geldt dat de pensioenuitvoerder met terugwerkende kracht veel klantsignalen alsnog heeft kunnen registreren, maar ongetwijfeld zal een deel gemist zijn.

Om de dienstverlening aan deelnemers voortdurend te verbeteren, hanteren we een gestructureerde en geïntegreerde aanpak. Hierbij staat de klantbeleving centraal: de manier waarop deelnemers alle interacties ervaren gedurende de volledige klantreis en via alle kanalen. Klachten van deelnemers vormen een belangrijke bron van data die we daarvoor gebruiken. Het doel van deze klachtenanalyse is om continu te verbeteren en de dienstverlening te optimaliseren. Door klachten systematisch te onderzoeken, verkrijgen we inzicht in knelpunten en mogelijke verbeterkansen.

De over 2024 geregistreeerde klachten zijn als volgt te categoriseren:

Onderwerp	Aantal klachten	Geëscaleerde klachten
Klachten in behandeling per 1 januari 2024:	0	0
Afgehandelde klachten/geschillen 2024 per onderwerp:		
- service en klantgerichtheid	1	1
- behandelingsduur	1	1
- informatieverstrekking	4	1
- deelnemersportaal	4	0
- keuzebegeleiding	1	0
- pensioenberekening en -betaling	100	2
- registratie werknemersgegevens/datakwaliteit	13	1
- toepassing wet- en regelgeving: algemeen	19	0
- toepassing wet- en regelgeving: invaren, transitie	1	0
- financiële situatie	4	0
- duurzaamheid	0	0
- overig	1	0
Afgehandelde klachten in 2024:	149	6
Klachten in behandeling per 31 december 2024:	1	0

Onze pensioenuitvoeringsorganisatie TKP heeft inmiddels een programma ‘feedback’ voor medewerkers met deelnemerscontacten uitgerold en een framework opgesteld voor het vertalen van data naar concrete verbetervoorstellen. Eén van de eerste conclusies was dat veel deelnemers documentatie (o.a. de jaaropgave) niet goed kunnen vinden in het deelnemersportaal. Door de inrichting daarvan te veranderen, hebben we direct resultaat geboekt.

De eerste analyse van veelvoorkomende klantsignalen heeft als eerste opgeleverd met bijbehorende verbeteracties:

Ouderdomspensioen aanvragen

De klachten die naar voren komen, wijzen op een aantal terugkerende problemen met het proces rondom het aanvragen van ouderdomspensioen. Er is veel ontevredenheid over de ingewikkelde en onduidelijke procedures,

zowel digitaal als per post. Deelnemers ervaren frustraties over de eisen die gesteld worden voor het indienen van documenten, de verwarring over de pensioenleeftijd en de moeilijkheden met het ontvangen van de juiste formulieren en informatie.

Als mogelijke verbeteracties zijn onderkend:

- Verbeter digitale aanvraag en toegankelijkheid: Maak het mogelijk om pensioenen eenvoudig en volledig digitaal aan te vragen zonder onnodige obstakels.
- Verduidelijk communicatie en pensioenregelingen: Zorg voor duidelijke uitleg over de omzetting van partnerpensioen en de relatie tussen AOW- en pensioenleeftijd.

8.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Goed pensioenfondsbestuur houdt onder meer in het integer en transparant handelen door het bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van goed pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet. Het bestuur heeft in zijn besluitvorming evenwichtige belangenafweging centraal staan. In het geval er pensioenonderwerpen ter besluitvorming voorliggen worden de relevante aspecten t.b.v. evenwichtige belangenafweging hierin betrokken. Het bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd.

Met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is, met inachtneming van hun specifieke taken, in het verslagjaar constructief overleg gevoerd. Hierbij wordt de samenwerking als goed ervaren. De Raad van Toezicht stelt zich naar het bestuur gevraagd en ongevraagd op als constructieve gesprekspartner en voorziet het Verantwoordingsorgaan en het bestuur van goede adviezen voor de te treffen besluitvorming. Zowel het Verantwoordingsorgaan als de Raad van Toezicht hebben verslag uitgebracht over hun werkzaamheden.

Het bestuur vindt permanente scholing noodzakelijk, voor het bestuur als geheel en voor bestuursleden afzonderlijk. Het bestuur heeft in 2024 een opleiding gevolgd op het gebied van IT, samen met het bestuur van BPF Bakkers. Verder hebben de bestuursleden opleidingen gevolgd, literatuur bijgehouden, seminars en lezingen op pensioengebied bijgewoond en ervaringen met andere bestuursleden uitgewisseld.

Code Pensioenfondsen

Het pensioenfonds volgt de Code Pensioenfondsen. De normen in de Code zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De normen in de Code zijn weliswaar leidend, maar de Code laat ruimte voor eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. Pensioenfondsen mogen de Code daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'- beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is en hierover verantwoording wordt afgelegd in het jaarverslag. Per 1 januari 2024 is de herziene Code Pensioenfondsen gepubliceerd. Pensioenfondsen worden geacht deze code na te leven als zij de normen uit deze code uiterlijk op 31 december 2024 hebben geïmplementeerd. In het bestuursverslag 2024 kunnen de pensioenfondsen rapporteren over wat zij aan acties hebben verricht om compliant te worden (bijvoorbeeld wijzigen statuten, vaststellen beleid). Het bestuur heeft de naleving van deze Code geïnventariseerd. Hierbij is gebleken dat het pensioenfonds de Code vrijwel geheel naleeft.

De Code vraagt om over een aantal normen hoe dan ook te rapporteren. Dit betreft de volgende normen:

Norm 1: *Het pensioenfonds heeft een missie, visie en strategie. Daarin beschrijft het pensioenfonds wat het pensioenfonds wil betekenen en bereiken voor zijn belanghebbenden, rekening houdend met hun voorkeuren en belangen. Op deze wijze bepaalt het pensioenfonds wat zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding, zijn. Het pensioenfonds evalueert zijn missie, visie en strategie periodiek en rapporteert hierover in zijn bestuursverslag.*

De missie, visie en strategie zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van het bestuursverslag. Het pensioenfonds is samen met Bpf Bakkers in 2024 bezig geweest met een herijking van de strategie. Deze wordt in 2025 vastgesteld.

Norm 7: Het pensioenfonds verdeelt zich in de voorkeuren van de bij het pensioenfonds betrokken belanghebbenden en betreft deze voorkeuren bij het bepalen van zijn strategische doelstellingen en beleidsuitgangspunten en gaat daarover met de belanghebbenden in gesprek. Het pensioenfonds rapporteert hierover jaarlijks in het bestuursverslag.

Het bestuur voert periodiek een risicopreferentieonderzoek uit onder belanghebbenden. Ten behoeve van de overgang naar Wtp heeft het bestuur dit onderzoek in 2023 laten uitvoeren. Het bestuur rapporteert hierover in het bestuursverslag.

Norm 34: Het pensioenfonds heeft een schriftelijk beleid vastgesteld om de diversiteit en inclusie in zijn fondsorganen te vergroten of in stand te houden. Dit beleid stelt passende doelen op ten aanzien van de mate van diversiteit op alle voor het pensioenfonds relevante maatschappelijke aspecten, waaronder tenminste geslacht of genderidentiteit, leeftijd en sociaal-culturele achtergrond. Op basis van dit beleid heeft het pensioenfonds een planmatige aanpak gericht op het bereiken van deze doelen. Het bestuur herijkt dit beleid periodiek en rapporteert jaarlijks in het bestuursverslag over de resultaten van dit beleid.

Het pensioenfonds heeft een diversiteitsbeleid. Bij gelijke geschiktheid heeft het pensioenfonds de voorkeur voor de kandidaat jonger dan 40 jaar. In vacatures wordt benoemd dat het pensioenfonds een diverse representatie nastreeft. Ook richting de voordragende partijen wordt dit ook nadrukkelijk aangegeven.

Aan de volgende normen voldoet het pensioenfonds niet volledig:

Norm 35: Ten aanzien van leeftijdsdiversiteit geldt als minimum dat er tenminste één persoon zitting heeft in het bestuur en het verantwoordingsorgaan of het belanghebbendenorgaan die jonger is dan 40 jaar. Ten aanzien van genderdiversiteit geldt als minimum dat er in de genoemde organen variatie is in geslacht of genderidentiteit.

Alle organen van het pensioenfonds zijn divers ingevuld qua geslacht of genderidentiteit. Met de benoeming van mevrouw Van der Linden tot bestuurslid, voldoet het bestuur ook aan de norm dat er tenminste één persoon jonger is dan 40 jaar. In het Verantwoordingsorgaan zijn sinds 2 jaar alle leden ouder dan 40 jaar. Zoals aangegeven bij de toelichting op norm 34 hierboven, besteedt het pensioenfonds extra aandacht aan de werving van jonge kandidaten in het bestuur en het Verantwoordingsorgaan.

Norm 37: De eerste zittingstermijn van een lid van het bestuur, de raad van toezicht, het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan is maximaal vier jaar. Deze leden kunnen voor een tweede termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. Een bestuurslid en een lid van het belanghebbendenorgaan of verantwoordingsorgaan kunnen als daarvoor aanleiding bestaat voor een derde termijn van maximaal vier jaar worden benoemd. In dat geval onderbouwt het bestuur de aanleiding voor een derde benoeming en deelt het bestuur dit met de overige organen. Leden van een visitatiecommissie zijn maximaal acht jaar betrokken bij hetzelfde pensioenfonds.

Op dit moment hanteert het pensioenfonds nog de volgende uitgangspunten:

- bestuursleden zijn tweemaal herbenoembaar.
- leden van het verantwoordingsorgaan zijn drie maal herbenoembaar.

Vanwege de aanstaande fusie met Bpf Bakkers accepteert het pensioenfonds een eventueel langere termijn. Bij de fusie wordt aandacht besteed aan de bepaling in de statuten hierover.

8.5.1 Compliance

8.5.1 Compliance

Mevrouw mr. N. Westen van CiC, Compliance en Privacy Officer van het pensioenfonds. De compliancefunctie is gericht op de naleving van relevante wet- en regelgeving en de interne regels van het pensioenfonds, waarbij de focus ligt op cultuur, gedrag en integriteit. Jaarlijks stelt de Compliance Officer een Complianceprogramma op, waarbij in 2024 werkzaamheden zijn verricht in het kader van de volgende onderwerpen:

- Governance
- Monitoring Gedragscode
- Incidentenregister
- Klokkenluidersregeling

- Klachten- en geschillenregeling
- Systematische integriteitsrisicoanalyse
- Signalering wet- en regelgeving & Thema's DNB Compliance checks op nieuwe bestuurders

In 2024 is over deze onderwerpen regelmatig overleg geweest tussen de Compliance Officer en het dagelijks bestuur, het bestuur en de Raad van Toezicht. Hierna wordt kort een aantal onderwerpen nader toegelicht die in deze overleggen zijn besproken.

Gedragscode

Het pensioenfonds heeft een gedragscode waarin regels en richtlijnen voor bestuurders en andere betrokkenen zijn opgenomen. Deze regels en richtlijnen zijn ter voorkoming van conflicten tussen de belangen van het pensioenfonds en de privébelangen van betrokkenen en ter voorkoming van het gebruikmaken van vertrouwelijke informatie van het pensioenfonds voor privédoeleinden. De Compliance Officer controleert of de bestuursleden en andere betrokkenen de gedragscode naleven. De Compliance Officer heeft in 2024 geen overtreding van de gedragscode geconstateerd.

AVG

Het pensioenfonds heeft in 2024 steeds voldaan aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AVG heeft als doel de privacyrechten van personen te verbeteren en brengt meer en andere verantwoordelijkheden met zich mee voor pensioenfondsen. De Pensioenfederatie heeft in 2019 de Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen (Gedragslijn) aangenomen en deze Gedragslijn is vanaf 1 januari 2020 in werking getreden. De Gedragslijn is een nadere uitwerking van de AVG, specifiek gericht op de pensioenuitvoering. Er zijn dit jaar diverse activiteiten opgepakt, waaronder de aanpassing van het verwerkingsregister en het opstellen van een bewaartermijnenbeleid.

Systematische Integriteitsrisicoanalyse

De Systematische Integriteits Risico Analyse (SIRA) wordt eens in de twee jaar gedaan. Begin 2023 heeft de laatste update van de SIRA plaatsgevonden. In 2025 zal een volgende update plaatsvinden.

Compliancerapportage

De Compliance Officer heeft aan het bestuur op 16 mei 2025 haar compliancerapportage aangeboden en deze toegelicht in de bestuursvergadering. Haar conclusie wordt hieronder onverkort weergegeven.

Pensioenfonds Zoetwaren heeft in 2024 belangrijke stappen gezet in de naleving van wet- en regelgeving, met specifieke aandacht voor de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp), DORA, en de Gedragscode. Ondanks deze inspanningen blijven er verbeterpunten op het gebied van de insider regeling en de gedragscode-naleving, digitale weerbaarheid en ESG-rapportage.

Hoewel alle nalevingsverklaringen inmiddels zijn ontvangen, blijft de structureel trage aanlevering een aandachtspunt voor de naleving van de gedragscode. Daarnaast heeft de implementatie van DORA vertraging opgelopen bij TKP, waardoor de vereiste compliance-niveaus nog niet zijn behaald. De SIRA is in 2024 niet geëvalueerd, conform het beleid om de risicoanalyse tweejaarlijks te beoordelen. Dit betekent dat in 2025 een evaluatie noodzakelijk is om integriteitsrisico's actueel te houden en aan te sluiten bij toezichtverwachtingen.

De focus voor 2025 dient te liggen op het tijdig voltooien van de WTP-transitie, de versterking van digitale weerbaarheid onder DORA en de verbetering van interne nalevingsprocessen binnen governance en integriteitsmanagement.

Door proactief in te spelen op de geconstateerde aandachtspunten kan het fonds de compliance-risico's beheersbaar houden en blijven voldoen aan de steeds strengere toezichtseisen.

8.5.2 Klokkenluidersregeling en incidentenregeling

Het bestuur vindt het belangrijk dat belanghebbenden die financieel (mede)afhankelijk zijn van het pensioenfonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het pensioenfonds. Denk daarbij aan leden van het bestuur, het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht en andere functionarissen. Met onregelmatigheden worden hier onregelmatigheden van algemene, operationele of financiële aard bedoeld. De klokkenluidersregeling is te vinden op de website. Een onregelmatigheid wordt gerapporteerd aan de Compliance Officer van het pensioenfonds. Het bestuur bevordert dat de dienstverleners eveneens een klokkenluidersregeling hebben. In 2024 zijn er geen meldingen gedaan door klokkenluiders.

Er is tevens een nieuw incidentenbeleid vastgesteld. Incidenten worden vastgelegd in een incidentenregister. Het incidentenregister 2024 toont 15 operationele incidenten van een beperkte omvang. In slecht drie specifieke gevallen is melding als datalek of een andere melding aan toezichthouders nodig geweest. Alle incidenten zijn met de betrokken uitvoerders besproken en zijn afgehandeld. Naar aanleiding van de incidenten zijn waar nodig structurele maatregelen getroffen om dergelijke incidenten in de toekomst te voorkomen.

8.5.3 Integriteitsbeleid

Het bestuur heeft een integriteitsbeleid. De doelstelling van het integriteitsbeleid is het stimuleren dat aan het pensioenfonds verbonden personen op alle niveaus handelen in overeenstemming met maatschappelijk geaccepteerde waarden en normen in het algemeen, met de specifieke waarden en normen die gelden voor het pensioenfonds in het bijzonder en uiteraard met de (toezicht)wet- en regelgeving. Standaarden zoals de gedragscode van het pensioenfonds maken deel uit van die regels.

8.6 Informatie inzake toezicht

De Nederlandsche Bank (DNB), de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en de Autoriteit Consument en Markt (ACM) houden toezicht op pensioenfonds. DNB beoordeelt de aspecten met betrekking tot de algehele bedrijfsvoering. De AFM ziet toe op gedrag en communicatie. De Autoriteit Persoonsgegevens houdt toezicht op de verwerking van Persoonsgegevens en de ACM houdt toezicht op de mededinging, de telecommunicatie en het consumentenrecht.

DNB

In 2024 heeft het pensioenfonds tijdig alle maand-, kwartaal- en jaarstaten ingediend bij DNB. In 2024 heeft het pensioenfonds een vragenlijst van DNB ingevuld over de transitie naar een nieuwe pensioenregeling en in juni de gebruikelijke NFR-vragenlijsten. Gedurende het jaar vonden gesprekken plaats tussen DNB en een delegatie van het bestuur.

Het pensioenfonds streeft ernaar periodieke overleggen te plannen met de verantwoordelijke toezichthouder van DNB, waarbij alle relevante thema's worden besproken, in het bijzonder de Wtp-implementatie en het beoogde samengaan met Bpf Bakkers.

Gedurende 2024 heeft het bestuur twee meldingen bij DNB gedaan. De eerste melding ging een ransomware-aanval bij AddComm. Voor Vesting Finance verzorgt AddComm uitingen die te maken hebben met debiteurenbeheer. Denk hierbij aan incasso-aanmaningen. Uit de root cause analyse blijkt dat er geen persoonsgegevens zijn gelekt.

De tweede melding had betrekking op de Wtp-documentatie die eerder was aangeleverd bij DNB. In het proces van de berekeningen voor de maatstaven voor het invaren was (Wtp dossier) een fout opgetreden. DNB heeft nieuwe berekeningen ontvangen in het Wtp dossier.

In januari 2025 is melding gedaan bij DNB dat het fonds niet compliant is op DORA wetgeving, zoals toegelicht in paragraaf 3.5. Het fonds heeft hierop een plan van aanpak aangeleverd bij DNB.

AFM

In 2024 zijn de UPO's tijdig verzonden. Tevens heeft het pensioenfonds meegewerkt aan een algemeen onderzoek naar de interne klachtenprocedure.

Authentiek Persoonsgegevens

Er hoefden in 2024 geen datalekken bij de AP gemeld worden.

Geen boetes en dwangsommen

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2024 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2024 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

8.7 Geschiktheid Bestuur en permanente educatie

Het geschiktheidsplan is in lijn met governance en de aanbevelingen van de Pensioenfederatie over bestuurlijke geschiktheid (Handreiking Geschikt Pensioenfondsbestuur). Het geschiktheidsplan is in 2024 geactualiseerd. Tijdens de evaluatiegesprekken met individuele bestuurders heeft het dagelijks bestuur de opleidingsbehoeften en ambities van de bestuurders in kaart gebracht.

8.8 Statutenwijziging

In 2024 zijn de statuten niet gewijzigd.

Pensioenregeling

9 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen cao-partijen.

Het pensioenfonds voert een middelloonregeling uit. Deze regeling is voor alle deelnemers gelijk en bestaat uit een:

- Levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- Partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- Wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Met ingang van 1 januari 2018 is de pensioeningangsdatum verhoogd naar 68 jaar. Nog steeds blijft de mogelijkheid bestaan om eerder met pensioen te gaan.

Op de website www.pensioenzoetwaren.nl wordt de regeling in begrijpelijke taal uitgelegd. Op deze website zijn ook informatieve brochures te downloaden.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn opgenomen in bijlage 1.

10 Raad van Toezicht

10.1 Verslag van de Raad van Toezicht

Inleiding

Het jaar 2024 stond voor het fonds in het teken van de intensieve voorbereidingen op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling. Als een van de eerste fondsen die het transitietraject inzette, ondervond het bestuur daarbij de effecten van de wet van de remmende voorsprong. Dit vereiste extra inspanningen om de gewenste voortgang te behouden. Hoewel in de loop van 2024 duidelijk werd dat overgang per 1 januari 2025 niet langer haalbaar was, bleef het bestuur zich onvermoeibaar inzetten om, ondanks de gewijzigde omstandigheden, als een van de eerste fondsen de overstap naar het nieuwe pensioenstelsel te realiseren.

Samenstelling

Bij de start van het jaar bestond de raad uit Leo Rolf, Kees Koedijk en Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter). Per 1 juli 2024 is Frans de Weert benoemd tot lid van de raad ter vervanging van Kees Koedijk.

Alle leden van de raad zijn lid van de Vereniging Intern Toezichthouders Pensioensector (VITP). Zij hanteren bij hun werk de VITP-code (zie hierna).

De zittingstermijnen en nevenfuncties van de leden zijn in de bijlage opgenomen.

Taken

In overeenstemming met artikel 3 van het Reglement Raad van Toezicht, heeft de Raad tot taak:

- toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het Fonds;
- toe te zien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur;
- het bestuur met raad terzijde te staan;
- zich op te stellen als gesprekspartner van het bestuur;
- goedkeuring te geven, dan wel te onthouden, terzake de voorgenomen besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

a) het jaarverslag en de jaarrekening;

b) de profielschets voor pensioenfonds bestuurders;

c) het beleid over beloningen, met uitzondering van de beloning van de Raad;

d) gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het Fonds of de overname van verplichtingen door het Fonds;

e) liquidatie, fusie of splitsing van het Fonds;

f) het omzetten van het Fonds in een andere rechtsvorm.

Specifiek in het kader van WTP heeft de raad de bevoegdheid om het invaarbesluit, na advies van het verantwoordingsorgaan goed te keuren.

Bij zijn toezichthoudende taak hanteert de Raad als normenkader de wet- en regelgeving, de Code Pensioenfondsen, de statuten, reglementen en gedragscode van de stichting Bpf Zoetwaren.

Speerpunten 2024

Voor 2024 had de Raad drie toezichtthema's:

- Nieuw pensioencontract.
- Financiële opzet in de transitieperiode.
- Beleggingen (portefeuille en ESG).

Nieuw Pensioencontract

In het verslagjaar heeft de raad regelmatig met het bestuur over de stand van zaken en de voortgang gesproken. Het bestuur was van plan als een van de eerste pensioenfondsen op 1 januari 2025 over te gaan naar het nieuwe stelsel. Aanvankelijk werd ingezet op een invaardatum per 1 januari 2025. In de loop van het jaar werd echter duidelijk dat niet aan alle voorwaarden voor een beheerste en verantwoorde transitie kon worden voldaan. De

raad onderschreef het besluit om de invoering uit te stellen. Hoewel de nieuwe beoogde invaardatum – een jaar later – snel nadert, stelt de raad vast dat het bestuur voortvarend werkt aan de noodzakelijke voorbereidingen om deze termijn wel te halen.

De raad constateert dat de beoogde transitie per 1 januari 2026 ambitieus blijft, mede vanwege de voortgang in de ontwikkeling en het testen van het nieuwe ICT-systeem bij de uitvoerder. De ketentest is gepland voor afronding in de loop van 2025, maar moet nog worden afgerond, waarna aanvullende assurance op het systeem noodzakelijk is. Positief is dat het fonds de kwaliteit van de benodigde data inmiddels aantoonbaar op orde heeft gebracht. Daarnaast wacht het fonds nog op de uitkomsten van het toetsingsproces bij De Nederlandsche Bank.

Bij deelbesluiten over de Wet Toekomst Pensioen heeft de raad van Toezicht met name aandacht gevraagd voor een evenwichtige besluitvorming. De raad is van mening dat het besluitvormingsproces van het bestuur op een zorgvuldige en goed vastgelegde wijze heeft plaatsgevonden. Toelichting op de evenwichtigheid van besluitvorming wordt nader uitgewerkt in het communicatieplan. Waarbij ook aandacht is voor de te onderscheiden doelgroepen bij de transitie.

De raad spreekt zijn waardering uit over de informatievoorziening door het bestuur met betrekking tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel naar de verschillende geledingen (verantwoordingsorgaan, raad van Toezicht en Sociale Partners). Vanuit de projectleiding WTP wordt een actueel overzicht gegeven van de diverse stappen in het transitieproces met daarbij behorende planning en mijlpalen. Ook werden diverse themadagen op onderdelen voor alle geledingen georganiseerd.

Beleggingen en financiële positie

Het afgelopen jaren heeft de raad ook weer toegezien op het financieel en beleggingsbeleid van het fonds. Mede door de dalende inflatie konden de beleidsrentes in 2024 worden verlaagd. Daarnaast rendeerden de beleggingen goed waardoor de financiële positie van het fonds relatief sterk bleef. Het fonds heeft daardoor net als in 2023 de pensioenen met 1,18% gedeeltelijk kunnen verhogen. De raad heeft vastgesteld dat het bestuur de evenwichtigheid van het indexatiebesluit adequaat heeft onderbouwd.

De raad is positief over de wijze waarop het fonds de financiële positie en de beleggingen beheert. Daarnaast ziet de raad dat verantwoord beleggen de benodigde aandacht krijgt in de verschillende gremia. De raad moedigt het bestuur aan om de beheersing van de langetermijnsrisico's van de klimaattransitie verder te ontwikkelen en door te zetten,

De raad ziet dat het fonds zorgvuldige afwegingen maakt over het beheersen van risico's met het oog op de transitieperiode. Het fonds stuurt goed op het beheersbaar en overzichtelijk houden van de beleggingsportefeuille. De raad moedigt het fonds aan om te blijven zoeken naar verdere versimpeling van de beleggingsportefeuille (zonder dat dit ten koste gaat van diversificatievoordelen).

Samenvattend is het beleggingsbeleid van het fonds te typeren als koersvast en robuust en de raad is van mening dat het bestuur over de verslagperiode een verstandig financieel beleid heeft gevoerd.

Governance

In het verslagjaar zijn drie nieuwe bestuursleden benoemd. Voordat een kandidaat ter toetsing aan de externe toezichthouder wordt voorgedragen vindt er een gesprek plaats met de Raad. Daarbij besteedt de raad naast toetsing aan het functieprofiel aandacht aan een evenwichtige samenstelling van het bestuur in termen van ervaring, kennis en competenties.

De raad constateert dat het bestuur, mede gezien de druk op het transitietraject, bewust aandacht heeft besteed aan een effectieve bestuurlijke dynamiek. De raad acht dit een terechte en belangrijke inzet in het licht van de complexiteit van de opgave.

Geconstateerd is dat de tijdsbesteding voor alle organen van het pensioenfonds zich begeeft buiten de reguliere afspraken die hierover zijn gemaakt. In de loop van 2024 heeft het bestuur de eigen tijdsbesteding geëvalueerd, waarbij het eerdere beeld werd bevestigd. Dit resulteerde in de afspraak om het beloningsbeleid begin 2025 in dit licht te herijken.

Samenstelling verantwoordingsorgaan

Met betrekking tot het verantwoordingsorgaan had de raad van toezicht aandacht gevraagd voor een evenwichtige samenstelling van het verantwoordingsorgaan. Dit vanwege het ontbreken van actieve deelnemers in het verantwoordingsorgaan. In het verslagjaar hebben twee vertegenwoordigers van deelnemers zitting genomen in het verantwoordingsorgaan, waarvan tussentijds is een lid van het verantwoordingsorgaan toegetreden tot het bestuur waardoor de opvolging hiervan wederom aandacht heeft. Gelet op de beoogde transitie per 1 januari 2026 en de samenwerking met het Pensioenfonds Bakkers hebben de huidige leden van het verantwoordingsorgaan zich bereid verklaard tot dit moment door te gaan.

De raad ervaart de samenwerking met zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan als positief en zeer open.

Deskundigheid/geschiktheid/functioneren van de Raad

De leden van de raad dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. Hiervoor hebben de leden in 2024 individueel verschillende relevante themadagen bijgewoond. De zelfevaluatie van de raad zal plaatsvinden na de wisseling van het voorzitterschap in de zomer van 2025. Het verslag van deze zelfevaluatie zal aangeboden worden aan het bestuur en aan het Verantwoordingsorgaan.

Vergaderingen

De raad komt ieder kwartaal bijeen met het bestuur, om de algemene gang van zaken in het Fonds door te nemen. Deze vergaderingen zijn halfjaarlijks met het gehele bestuur en halfjaarlijks met het dagelijks bestuur. In het verslagjaar zijn twee extra vergaderingen met het dagelijks bestuur gehouden in verband met het WTP-traject. Verder wordt halfjaarlijks gesproken met het Verantwoordingsorgaan en jaarlijks met de medewerkers van het bestuursbureau, de accountant, actuaris(sen), compliance officer, de sleutelfunctiehouders en -vervullers alsmede de belangrijkste overige dienstverleners zoals de actuarieel adviseur en de fiduciair beheerder. Met de sleutelfunctiehouder- en vervuller risicobeheer is de frequentie halfjaarlijks. Doel van deze gesprekken is om een zo goed en compleet mogelijk beeld van het fonds te verkrijgen ten behoeve van een adequate vervulling van de toezichtstaak van de raad.

De raad woont de bestuursvergadering bij waarin het jaarverslag wordt vastgesteld en is zo mogelijk aanwezig bij de themadagen van het bestuur. Gedurende het jaar heeft (een delegatie van) de raad vijf themadagen bijgewoond, veelal gerelateerd aan het WTP-traject. In het verslagjaar zijn leden van de raad als toehoorder aanwezig geweest bij commissievergaderingen van het bestuur. Zo ontstond een beeld van de dynamiek bij de commissievergaderingen.

Tevens is er periodiek overleg geweest tussen het dagelijks bestuur en de voorzitter van de raad en tussen het dagelijks bestuur, de voorzitter van het verantwoordingsorgaan en de voorzitter van de Raad (voorzitters overleggen) om de vergaderingen voor te bereiden en tijdig met elkaar te schakelen indien nodig. Via e-mail en telefonisch is er ook regelmatig contact met de bestuursondersteuner(s) van de uitvoeringsorganisatie.

Daarnaast komt de raad tussen de kwartaalbesprekingen afzonderlijk bijeen, om beelden uit te wisselen en aandachtspunten te formuleren. Deze informele besprekingen dragen bij aan de effectiviteit tijdens de kwartaalvergaderingen met het (dagelijks) bestuur en de halfjaarlijkse vergadering met het verantwoordingsorgaan en zijn cruciaal in tijden van grote verandertrajecten zoals de implementatie van het nieuwe pensioencontract en het samengaan met Bpf Bakkers.

Tot slot, vooruitlopend op het samengaan met Bpf Bakkers heeft de raad regelmatig een overleg gevoerd met de raad van Bpf Bakkers om beelden uit te wisselen over het gezamenlijk WTP-traject en de samenwerking tussen beide fondsen.

Hieronder worden de activiteiten en bevindingen per beleidsterrein beschreven, voor zover niet reeds behandeld onder Speerpunten, gevolgd door een samenvatting aan de hand van de thema's van de Code Pensioenfondsen.

Overige Bevindingen

Risicobeheer – cybersecurity

In 2024 heeft het bestuur voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de vereisten van de Digital Operational Resilience Act (DORA). De raad is regelmatig over de voortgang geïnformeerd en heeft vastgesteld dat het bestuur op dit terrein goede stappen heeft gezet. Tegelijkertijd benadrukt de raad dat voortdurende inspanning

nodigzake zijn. De raad zal de verdere ontwikkeling en de periodieke verantwoording met betrekking tot de naleving van de DORA-eisen, die per 17 januari 2025 van kracht worden voor het fonds, nauwlettend blijven volgen.

Communicatie

In het verslagjaar is er veel aandacht besteed aan de reguliere communicatie, daarbij zijn naar verschillende doelgroepen regelmatig nieuwsbrieven verzonden. Door een innovatieve aanpak wordt steeds meer persoonlijk digitaal gecommuniceerd. Ook is regelmatig over de keuzebegeleiding rondom pensionering gesproken waarbij de focus ligt op een proactieve en persoonlijk aanpak op belangrijke keuzemomenten.

In het verslagjaar is een gedegen communicatieplan met betrekking tot de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel door het bestuur vastgesteld. Dit communicatieplan voldoet aan de eisen van de AFM en is ter goedkeuring aan de AFM voorgelegd. De raad is zeer tevreden over dit plan dat uitgaat van de benadering van te onderscheiden doelgroepen.

De communicatie inspanningen verschuiven steeds meer van een generieke naar een persoonlijke benadering. Dit wordt zeer positief gewaardeerd door deelnemers. De inzet van de pensioenconsulent is nader geanalyseerd, deze inzet blijkt goed aan te slaan en zal verder geïntensiveerd worden. De raad is zeer content met de zorgvuldige communicatie door het Pensioenfonds en de stappen die gezet zijn.

Strategie

Het bestuur en de raad wisselen regelmatig van gedachten over strategische thema's. De raad constateert dat het bestuur daadkrachtig opereert om invulling te geven aan de strategie. Eind 2024 is het bestuur gestart met het herijken van de strategie. De raad onderschrijft het belang om de overige fondsorganen tijdig te betrekken, zodat hun input zorgvuldig kan worden meegenomen in het herijkingsproces.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid is in het verslagjaar niet gewijzigd. Het beloningsbeleid is, zoals hierboven genoemd, wel licht gewijzigd per 1 januari 2025.

Incidenten

In het verslagjaar hebben zich twee incidenten voorgedaan die aan De Nederlandsche Bank zijn gemeld.

In mei 2024 vond een ransomware-aanval plaats bij AddComm, waarbij gevoelige data werd gestolen. De raad vindt het van belang dat het bestuur bij de uitbestedingspartijen monitort of het risico van aanvallen, zoals die op AddComm, wordt meegenomen in het DORA-traject, dat zich richt op de weerbaarheid van de keten.

In het proces van de berekeningen voor de maatstaven voor het invaren is een fout opgetreden, en niet in de berekeningen zelf, bij het aanpassen van de modelparameters in de periode augustus-september 2023. De raad onderschreef hierbij het belang van een root cause analyse om de oorzaak van de fout te achterhalen.

Verantwoordingsorgaan

In het verslagjaar zijn de raad en het verantwoordingsorgaan tweemaal bijeengewees, om de stand van zaken op verschillende gebieden te bespreken. Belangrijke onderwerpen hierbij waren de voorbereidingen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, de samenstelling van het verantwoordingsorgaan en het samengaan met Bpf Bakkers. Daarnaast is besproken dat de termijn van de voorzitter van de raad medio 2025 afloopt en hoe deze functie opnieuw ingevuld kan worden.

De raad waardeert de constructieve dialoog met het Verantwoordingsorgaan in deze dossiers.

Bestuur

In het verslagjaar zijn er drie nieuwe (aspirant) bestuursleden toegetreden waardoor er geen vacante zetels meer zijn.

De raad constateert dat de leden van het bestuur ondanks de verhoogde werkdruk als gevolg van de ambitieuze planning voor het WTP-traject oog hadden voor de onderlinge verbinding.

VITP-code

De Raadsleden richten zich naar de VITP-code. De code is in 2019 vernieuwd en bestaat uit vier principes:

- De zorg voor het pensioen van de deelnemer is leidend voor het toezichthouden.
- De toezichthouder is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid als toezichthouder en gedraagt zich daarnaar.
- Toezichthouders dragen zorg voor hun geschiktheid en de effectiviteit van hun werkzaamheden.
- De toezichthouders leggen verantwoording af over en zijn aanspreekbaar op het gehouden toezicht.

Goedkeuring besluiten

In 2024 heeft de raad het besluit van het bestuur tot vaststelling van het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd. Daarnaast heeft de raad het invaarbesluit van het bestuur goedgekeurd. Op 11 maart 2024 heeft de raad het Uitvoeringsreglement goedgekeurd.

In december 2024 heeft de raad ingestemd met het voorgenomen besluit tot interne collectieve waardeoverdracht (invaren), zoals bedoeld in artikel 150m van de Pensioenwet. De Wet toekomst pensioenen (Wtp) legt de expliciete verantwoordelijkheid bij de raad van toezicht om toezicht te houden op het invaren en hierover verantwoording af te leggen in het bestuursverslag. De raad van toezicht heeft in dat verband vastgesteld dat de belangen van betrokkenen zorgvuldig zijn afgewogen en dat de uitvoeringsorganisatie de regeling ondersteunt. Daarnaast is beoordeeld dat de risico's rond het invaren in opzet adequaat worden beheerst, dat de besluitvorming transparant is onderbouwd en dat de communicatie richting belanghebbenden in dit stadium passend is ingericht.

Speerpunten 2025

Voor zijn toezicht in 2025 heeft de Raad de volgende drie speerpunten geformuleerd:

Nieuw Pensioencontract

De raad ziet toe hoe het bestuur omgaat met de beheersing van de overgang naar het nieuwe pensioencontract. Belangrijk hierbij zijn:

- tijdige en gedegen communicatie;
- de datakwaliteit met het oog op het invaren;
- een realistisch en haalbaar tijdspad voor de overgang naar Wtp en een tijdige, effectieve en betrouwbare inrichting van de pensioen- en vermogensbeheeradministratie.

Financiële opzet in de transitieperiode

De raad besteedt aandacht aan de financiële opzet gedurende de transitieperiode. Hoe beheerst het fonds de balansrisico's in de transitieperiode? Hoe gaat het fonds om met indexatiebesluiten in de transitiefase?

Toekomst fonds

Naast de voorbereiding voor de implementatie van het Pensioenakkoord werkt het fonds aan het samengaan met het pensioenfonds Bakkers. Hoe gaat het fonds de afhankelijkheden tussen deze twee trajecten beheersen? Daarnaast besteedt de raad aandacht aan het nodige draagvlak bij de sociale partners en de achterban. Een ander aandachtspunt voor de Raad is de nieuwe governance en de invulling ervan in het samengevoegd fonds. Meer in het algemeen, ziet de raad toe hoe het bestuur invulling geeft aan de eigen strategie en anticipeert op het post-transitie tijdperk.

Ten slotte

De raad blikt terug op een jaar waarin veel belangrijke onderwerpen aan bod zijn gekomen, in een open en constructieve dialoog met zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan. De raad spreekt zijn waardering uit voor de professionele wijze waarop, ondanks de extra werkzaamheden rondom de overgang naar de Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de voorbereiding van het samengaan met Bpf Bakkers, het reguliere werk op professionele wijze is voortgezet. Het bestuur en alle betrokken partijen kunnen met trots terugkijken op het afgelopen jaar, waarin opnieuw belangrijke stappen zijn gezet richting het nieuwe pensioenstelsel. De raad constateert dat het bestuur zijn taken en verantwoordelijkheden in 2024 op een zorgvuldige, evenwichtige en adequate wijze heeft uitgevoerd, met oog voor de verschillende belangen. De Raad heeft er vertrouwen in dat het bestuur de overgang naar het nieuwe stelsel ook in de komende periode op een goede wijze tot een succesvol einde zal brengen.

De Raad dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de prettige samenwerking in 2024 en ziet uit naar een voortzetting hiervan in 2025.

Bunnik, juni 2025

Frans de Weert

Leo Rolf

Marie-Laurence van der Steen-Jacquet (voorzitter)

10.2 Reactie Bestuur op het verslag van de Raad van Toezicht

Het bestuur dankt de Raad van Toezicht voor de grondige evaluatie. Het bestuur heeft, in nauwe samenwerking met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht, intensief gewerkt aan de voorbereidingen voor de nieuwe pensioenregeling. Hoewel de overgang per 1 januari 2025 niet haalbaar bleek, blijven wij ons onvermoeibaar inzetten om deze zo spoedig mogelijk en beheerst te realiseren.

Het is goed om te lezen dat de RvT de voortgang met betrekking tot de speerpunten van de RvT over 2024 positief beoordeeld, waaronder ons communicatieplan en de innovatieve aanpak van persoonlijke digitale communicatie. Wij blijven ons inzetten voor een daadkrachtige strategie en het betrekken van alle fondsorganen. Daarnaast blijft het bestuur zich inspannen op het gebied van cybersecurity en de naleving van DORA. Het bestuur onderschrijft de speerpunten voor 2025, waarbij goede communicatie, datakwaliteit en een realistisch tijdspad voor de overgang naar het nieuwe pensioencontract van groot belang blijven.

Wij danken u voor het professionele toezicht en de constructieve dialoog. In het bijzonder wil het bestuur de heer Koedijk bedanken voor zijn bijdragen en de heer De Weert van harte welkom heten. Wij zien uit naar een voortzetting van de prettige samenwerking in 2025.

11 Verantwoordingsorgaan

11.1 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (verder te noemen Bpf-Zoetwaren) legt via het jaarverslag over het boekjaar 2024 verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (verder te noemen VO) over het handelen van het bestuur, het gevoerde beleid en de uitvoering daarvan, alsmede de beleidsvoornemens voor de toekomst. Daarnaast neemt het VO kennis van het verslag van de Raad van Toezicht (verder te noemen RvT).

Het VO legt jaarlijks zijn eigen activiteiten, oordelen, bevindingen en aanbevelingen aan het bestuur vast in het 'Verslag van het verantwoordingsorgaan'. Dit verslag wordt samen met een reactie van het bestuur opgenomen in het jaarverslag.

Begin 2024 bestond het VO volgens bestuursbesluit uit acht leden. In september is de heer Henk Folkers toetreden tot het bestuur zodat eind 2024 zeven leden zitting hadden in het VO. De wettelijke taak en werkwijze van het VO is vastgelegd in een reglement en geeft hiermee het VO de bevoegdheid om het bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over wettelijk vastgelegde onderwerpen. Het VO is in 2024 veertien keer bijeen geweest. Bij acht vergaderingen heeft het VO tevens overleg gehad met een delegatie van het bestuur. Daarnaast heeft het VO tweemaal overleg gehad met de voltallige RvT. Het VO is aangesloten bij de Pensioenfederatie en wordt door twee VO-leden vertegenwoordigd bij de federatie.

Bevindingen

2024 was voor het pensioenfonds een bewogen jaar. Naast de reguliere beheerswerkzaamheden voor het fonds, kwamen daarbij ook alle werkzaamheden voor de Wtp-transitie naar het nieuwe pensioenstelsel met als inzet de overgang per 01-01-2025. Helaas was, door nog wettelijke wijzigingen, aanvullingen en andere omstandigheden, deze datum niet mogelijk en is een nieuwe datum gepland voor 01-01-2026.

Informatieverstrekking naar het VO:

Het VO heeft toegang tot het digitale archief van het pensioenfonds en heeft als zodanig alle informatie, alsmede de vergaderverslagen van het bestuur ter inzage. De informatievoorziening aan het VO is daardoor op orde en volledig. Het VO heeft kennisgenomen van het RvT-verslag over 2024 en dit verslag is met de raad besproken. Ook heeft het VO gebruik gemaakt van de kennis en de periodieke risicorapportages van de compliance-officer, de risicomanager, alsmede de rapportages van de vermogensbeheermanager en adviserend actuaris. De in het jaarverslag van 2023 geformuleerde doelstellingen zijn in 2024 voor zo ver mogelijk voortvarend door het bestuur opgepakt.

Resultaten:

Uit het jaarverslag blijkt, dat ten opzichte van 2023, er in 2024 een significante stijging van het rendement van de portefeuille van Zoetwaren is ontstaan. Deze stijging is te verklaren door onder andere positieve rendementen uit beleggingen op de financiële markten. Eind 2024 was de beleidsdekkingsgraad 121,7%. (eind 2023: 119,6%). Het VO stelt vast dat het minimaal vereist eigen vermogen van 104,3% gelijk is aan dat van 2023. De dekkingsgraad van het vereist eigen vermogen is procentueel licht gestegen van 117,1% naar 123,0%.

Voor het VO is de dekkingsgraad een belangrijk aandachtspunt. Ondanks dat de gemiddelde markrente in 2024 t.o.v. 2023 is afgenomen zien we gelukkig, dat dekkingsgraad door de hogere beleggingsresultaten in 2024 is toegenomen. Het pensioenopbouwpercentage van 1,875% is in 2024 gelijk gebleven aan 2023.

Governancemodel/ Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen:

Ter bevordering van deskundigheid om de taken en verantwoordelijkheden goed te kunnen uitvoeren heeft het VO aan twee studiedagen deelgenomen, waarbij met een externe adviseur de 'aanpak nieuwe Pensioenwetgeving Wtp en de daarbij gepaard gaande risicohouding t.a.v. het invaren van het oude naar het nieuwe pensioenstelsel' is behandeld. Daarnaast heeft het VO deelgenomen aan themadagen van het bestuur waarbij met de adviserend actuaris en de risicomanager de ontwikkeling en voortgang van de omzetting naar het nieuwe pensioenstelsel zijn besproken.

In elke vergadering heeft het VO een korte zelfevaluatie gehouden. Door omstandigheden kon de voor eind 2024 geplande jaarlijkse zelfevaluatie niet doorgedaan. Besloten is om begin 2025 de evaluatie te houden en een competentievisie op te stellen. De visie zal gebruikt worden om keuzes te maken voor aanvullende opleidingen en adviesondersteuning om zo de geschiktheid van de leden individueel te bevorderen, alsmede de gemeenschappelijk samenwerking van de VO-leden verder te versterken.

Het bestuur heeft het VO voldoende ondersteuning, middelen en faciliteiten verstrekt om zijn taak te kunnen verrichten.

Het VO heeft geconstateerd dat de bestuursleden ter bevordering van hun samenwerking en deskundigheid na elke vergadering een evaluatie hebben gehouden.

De leden van de RvT hebben met een extern bureau hun deskundigheid beoordeeld en op niveau gehouden.

De afhankelijkheden, die tussen het bestuur, de RvT en het VO bestaan, worden door allen gerespecteerd en onderkend. Ieders inbreng vraagt om tijdige en volledige informatie naar elkaar en om duidelijke onderbouwde motivatie van besluiten. Omdat ter voorbereiding van de komende transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en mogelijk daarna samengaan met Bpf-Bakkers veel zaken geregeld moeten worden, nemen op verzoek van het bestuur op toerbeurt twee VO-leden als toehoorder deel aan de vergaderingen van het bestuur. De VO-leden zijn zich er van bewust dat er de komende periode(n) veel op hen afkomt en waarderen het bijwonen van deze vergaderingen. Het geeft hen niet alleen veel extra waardevolle informatie, maar ook begrip en respect voor de uitdagingen en keuzes waar het bestuur voor staat. Driemaandelijks is er overleg en afstemming door de voorzitters van het bestuur, de RvT en het VO. Het VO vindt dat het bestuur op adequate wijze zowel de RvT als het VO tijdig bij relevante zaken heeft betrokken.

Diversiteit/Samenstelling:

Het bestuur heeft in 2023 afscheid moeten nemen van twee bestuursleden. In mei en september zijn deze vacatures weer ingevuld. Hetzelfde geldt voor de RvT waar één wisseling heeft plaatsgevonden. Zowel het bestuur als de RvT waren eind 2024 weer voltallig en voldoen aan de norm voor de bezetting. Doordat een VO-lid de overstap maakte naar het bestuur ontstond er helaas bij het VO weer een vacature.

Binnen het fonds is het Bestuur zich bewust van het belang van *een* juiste samenstelling van het VO en de verhouding van vertegenwoordiging voor de jongeren en oudere actieve en gepensioneerde deelnemers. Het VO ondervindt de afgelopen jaren echter dat het steeds moeilijker wordt om voor aftredende VO-leden nieuwe deelnemers te vinden en blijft zich bij het bestuur, de werkgevers- en werknemersorganisaties inzetten om aan de juiste samenstelling en diversiteitsnormen te kunnen voldoen. Het voldoen aan de pensioencode voor diversiteit, ook voor vrouwelijk VO-leden, tevens jonger dan 40 jaar blijft een moeilijk punt.

Ambitie/Toeslagverlening/Korten (indexatie):

De ambitie van het bestuur is, om zowel voor het toekennen van toeslagen als voor het korten van pensioenen een transparant en concreet beleid te voeren, met als insteek: "Kunnen we toeslag verlenen, dan doen we dat ook". Het VO is daarom verheugd dat het bestuur - gezien de hogere beleidsdekkingsgraad in november - gekozen heeft om per 1 januari 2025 een toeslag van 1,18% door te voeren. Het VO is hierbij dan ook van mening dat het bestuur deze indexatiekeuze binnen de kaders van wat mogelijk was op de juiste wijze evenwichtig heeft genomen.

Pensioenuitvoering

Uit het jaarverslag en de jaarrekening constateert het VO dat het bestuur zich actief bezig houdt met de beheersing van de risico's en strategie m.b.t. beleggingen, alsmede de kostenontwikkeling voor de uitvoering van het fonds. Er is inzicht in de kosten van zowel het vermogens- als het pensioenbeheer binnen het pensioenfonds. Risico- en kostenbeheersing blijven voor het VO een aandachtspunten.

Uitvoeringskosten

Kosten Pensioenadministratie:

Het VO heeft geen opmerkingen met betrekking tot de ondersteuning door de dienstverlener TKP m.b.t. de verslaglegging en pensioenadministratie over 2024. De administratie is op orde.

Kosten Pensioenuitvoering:

T.o.v. 2023 zijn de kosten voor de 'pensioenuitvoering per deelnemer' in 2024 gestegen van € 217 naar € 219. Dit als gevolg voor de extra kosten voor voorbereidingen m.b.t. de nieuwe Wet Toekomstige Pensioenen alsmede door de verschuiving van de kosten van vermogensbeheer. Het aantal actieve deelnemers is afgenomen van 9.968 in 2023 naar 9.789 in 2024. De gepensioneerden zijn daarentegen toegenomen van 10.932 in 2023 naar 11.117 in 2024. Ook het aantal gewezen deelnemers is toegenomen van 23.811 in 2023 naar 23.863 in 2024.

Kosten Vermogensbeheer:

Het VO constateert dat het stichtingskapitaal en de reserves van het pensioenfonds met ruim € 188.988.000 zijn toegenomen. Met de kanttekening dat de kosten voor het vermogensbeheer voor de beleggingen zijn gestegen van € 4.477.000 in 2023 naar € 4.517.000 in 2024.

Het VO heeft kennisgenomen van het feit dat het bestuur zich blijft richten op verantwoorde risico's, kostenefficiëntie, transparantie en duurzaam maatschappelijk verantwoord beleggen. Insteek van het fonds is: zoveel mogelijk beleggen in bedrijven die rekening houden met de 'natuur' en 'mensen', m.a.w. bedrijven die hun productie ingericht hebben 'onder' verantwoorde milieu- en arbeidsomstandigheden. Hiertoe heeft het bestuur een volgens VN-'Good Practice' richtlijnen een ESG klimaattransitieplan (Environmental-Social-Governance) voor beleggingen opgesteld. Het bestuur heeft in 2024 wederom de beleggingsportefeuille getoetst of de beleggingen voldoen aan deze ESG-normen, in het oog houdend dat er aandacht blijft voor een goed rendement. Zolang de belangen van het Bpf-Zoetwaren op de juiste wijze behartigd worden, ondersteunt het VO dit beleid van harte. Het VO zal ook in 2025 de ontwikkelingen en resultaten van het vermogensbeheer nauwlettend blijven volgen.

Het VO constateert dat de Z-score performancetoets van het pensioenfonds van -0.4punt is gedaald naar -0.7 punt. Met de aantekening, dat door het 5-jaars gemiddelde de Z-Score positief blijft.

Communicatie

Het VO vindt dat het bestuur grote waarde hecht aan juiste communicatie en dat de communicatiecommissie van het bestuur samen met ondersteuning van communicatieadviseurs en de consultant van TKP wederom in 2024 veel werk heeft verricht om de inzichtelijkheid in de uitvoering van het pensioenfonds te bevorderen. Gezien de vele veranderingen in het pensioenlandschap is duidelijke informatieverstrekking naar alle betrokken partijen essentieel. Het bestuur is zich zeer bewust van hun 'zorgplicht' voor goede en juiste informatie naar de deelnemers van het fonds.

Het voor 2025 bijgestelde communicatiebeleidsplan van 2024 geeft aan, dat het 'speerpunt' van de communicatie commissie is gericht op goede voorlichting m.b.t. de omzetting van de huidige pensioenuitvoering naar de nieuwe pensioenwetgeving. Van cruciaal belang is leeftijdsgebonden communicatie naar de deelnemers, anders gezegd: 'hoe kunnen we iedereen gerust stellen bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel'. Naast het geven van informatie per post via het kwartaalblad 'Pensioenflits' is het geven van persoonlijk gerichte informatie via e-mail verder uitgewerkt. De 'digitale' bereikbaarheid van de deelnemers via e-mailadressen is in 2024 met 3,9% toegenomen en ligt nu op 56,1%. Onder alle doelgroepen is er een stijgende lijn te zien, voor de actieve deelnemers ligt dat op 67,5%, voor de gepensioneerde deelnemers op 61,2% en voor de gewezen deelnemers (slapers) op 48,9%.

Toezicht

Intern toezicht door de RvT:

De RvT heeft conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfonds het intern toezicht uitgevoerd en de besluiten van het bestuur beoordeeld, waarbij gekeken is naar de belangen en evenwichtigheid van het pensioenfonds en dat risico's geborgd en expliciet omschreven zijn in de bestuursverslagen. In maart en september hebben het VO en de RvT overleg gehad over de bestuursuitvoering, de ontwikkelingen en afstemming van werkzaamheden. Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur positief heeft gereageerd op de aanbevelingen van de RvT en dat deze aanbevelingen meegenomen zijn in de pensioenfondsuitvoering.

Extern toezicht door de Compliance-Officer:

Het VO heeft in december met de compliance-officer overleg gehad waarbij de beheersing en borging zijn besproken van alle integriteitsrisico's die het pensioenfonds loopt. De officer is tevens de aangestelde vertrouwenspersoon voor het fonds. Om belangenverstremgeling te voorkomen houdt de compliance-officer toezicht op de gedragscode en de integriteit van alle bij het pensioenfonds betrokken personen en heeft hierover

de Compliance rapportage 2024 aan het bestuur aangeboden. Het VO heeft geconstateerd dat door omstandigheden deze rapportage nog niet door de officer met het bestuur op mogelijke risico's is getoetst. Aangegeven is: dat de toets begin 2025 uitgevoerd zal worden.

Jaarlijkse evaluatie risicopunten door de Risico-Manager:

Het bestuur heeft in overleg met de risico manager opnieuw alle risicopunten geëvalueerd en geüpdatet. Het VO constateert, dat met deze evaluatie, de risico's goed in kaart gebracht, geborgd en bewaakt zijn. Hierbij is gebruik gemaakt van een checklist. Belangrijke punten daarbij waren: 'zijn de data- en privacygegevens in de Cloud vertrouwelijk opgeslagen' en 'zijn deze alleen toegankelijk voor bevoegde personen'.

Voor het VO is het van groot belang dat de naleving van Wet- en Regelgeving, gedragscodes, Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), digitale weerbaarheid tegen cybercriminaliteit gewaarborgd zijn voor het pensioenfonds.

Ontwikkelingen

Invoering nieuwe Pensioenwet Wtp:

In 2023 heeft het bestuur de opdracht van de sociale partners om per 1 januari 2025 over te gaan naar de nieuwe pensioenovereenkomst Wtp aanvaard en is gestart met de voorbereidingen voor de transitie daarvan. Juni 2024 zijn het implementatieplan bij de DNB en het communicatieplan bij de Afm voor de transitie per 01-01-2025 ingediend. Door omstandigheden is deze datum verschoven naar 01-01-2026.

Mogelijk samengaan Bpf-Zoetwaren met Bpf-Bakkers:

In overleg met het VO en de RvT heeft het bestuur besloten om samengaan met Bpf-Bakkers onder één bestuur met bestuursbureau pas na de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel Wtp verder uit te werken naar mogelijke fusie.

Zowel het VO als de RvT zijn nauw betrokken bij de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel en mogelijk samengaan van de pensioenfondsen en worden regelmatig door het bestuur op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Vooral voldoende draagvlak creëren voor beide trajecten is van groot belang.

Uitgebrachte adviezen en voordrachten

- Bindende voordracht voor benoeming van de heer F. de Weert als nieuw RvT-lid per 01-07-2024.
Toelichting: De heer K. Koedijk is per 01-07-2025 afgetreden als lid van de RvT.
- Positief advies m.b.t. besluit van het bestuur om 'toeslagverlening' door te voeren per 1-1-2025 van 1,18%.
Toelichting: Gezien de financiële situatie van het fonds is de keuze van het bestuur om gezien, de beschikbare mogelijkheden, de indexatie van 1,18% te verlenen voor het VO verantwoord.
- Positief advies uitgebracht voor het 'Communicatieplan voor 2024'.
Toelichting: De update van het reguliere communicatieplan van 2023 naar 2024 was voor het VO akkoord.
- 1^e Positief advies voor de overgang van het pensioenfonds per 1-1-2025 naar het nieuwe pensioenstelsel Wtp.
Toelichting: Het VO-advies betrof wel de voorwaarde dat eind september het IT systeem van TKP voldoende waarborgen gaf om op 1-1-2025 de Wtp tot uitvoer te brengen. Eind juni zijn door het bestuur het pensioenuitvoeringsreglement en het Wtp-implementatieplan bij DNB alsmede het Wtp-communicatieplan bij de Afm ingediend. Ondanks alle inspanningen van het bestuur, gaf DNB helaas geen akkoord op het implementatieplan en moesten er aanvullende documenten aangeleverd worden. Het Wtp-communicatieplan was wel voor de Afm evenwichtig en gedegen onderbouwd akkoord bevonden. Omdat niet tijdig binnen de gestelde termijn de aanvullende documenten aangeleverd konden worden en ook bij TKP het IT gebeuren nog niet gereed was om de transitie per 1-1-2025 te laten plaatsvinden heeft het bestuur besloten de transitie te verschuiven naar 1-1-2026.
- 2^e Positief advies voor de overgang van het pensioenfonds per 1-1-2026 naar het nieuwe pensioenstelsel Wtp.
Toelichting: Nadat de aanvullende documenten in december 2024 in concept gereed waren, heeft het VO een hernieuwd advies gegeven t.b.v. de transitie op 1-1-2026. Wederom ook met de voorwaarde dat er aanpassing plaatsvond m.b.t. de Go-No momenten in 2025. De reden daarvoor was voor het VO dat er eind december berichten waren dat het IT gebeuren bij TKP nog een lange weg te gaan had.

Conclusie van het VO m.b.t. het jaarverslag over 2024 is

Op grond van het voorafgaande komt het VO tot de volgende conclusies:

- Het VO spreekt zijn waardering uit over het transparante jaarverslag en de bijbehorende inzichtelijke jaarrekening.
- Het bestuur heeft voldoende informatie verstrekt aan het VO om zich als VO een goed oordeel te kunnen vormen.
- Het handelen van het bestuur is in overeenstemming geweest met de vastgestelde afspraken. Het heeft een helder, transparant en consistent beleid gevoerd, waarbij de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn afgewogen en de continuïteit en duurzaamheid van het pensioenfonds geborgd is.

Gezien bovenvermelde conclusies, stemt het VO in met het jaarverslag en de jaarrekening over 2024.

Aanbevelingen voor 2025

Het VO beveelt het bestuur aan om in de komende periode bijzondere aandacht te besteden aan de volgende items:

- Het VO vroegtijdig te blijven betrekken bij de ontwikkelingen, invoering van het nieuwe pensioencontract.
- Het blijven optimaliseren en vergroten van de communicatie naar de werkgevers, de actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden. Adequate informatie aan alle betrokken partijen is van groot belang.
- Continue aandacht te blijven houden voor beheersing van de risico's, kostenontwikkeling en transparantie m.b.t. het vermogensbeheer.

Eindoordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur haar taken naar goed behoren heeft vervuld in het jaar 2024. Door alle betrokkenen is met grote inzet heel veel werk verzet. Alle bevindingen in overweging genomen, oordeelt het VO positief over het handelen van het bestuur inzake het gevoerde beleid, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van goed pensioenfondsbestuur conform de code 'Good Governance'. Het VO hecht daar zeer veel waarde aan.

Tot Slot

Het VO spreekt met respect zijn waardering uit naar het bestuur, het bestuursbureau, de RvT en de dienstverlener TKP voor de constructieve en prettige samenwerking en de bereikte resultaten voor het fonds, daarmee iedereen bedankend voor de toewijding en inzet.

Bunnik, 19 juni 2025

Getekend,

Het Verantwoordingsorgaan van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie,

Marian Beijer
Rob Brouwers
John Gommans
Harry Verkuijlen
Siem Waiboer, voorzitter
Piet Zoetemeijer
Toon van Zundert

11.2 Reactie Bestuur op het verslag van het Verantwoordingsorgaan

Het bestuur dankt het VO voor het uitgebreide en zorgvuldige verslag over het jaar 2024. Wij waarderen de constructieve samenwerking, de betrokkenheid en de kritische, maar altijd opbouwende houding van het VO gedurende het afgelopen jaar. Het bestuur is verheugd dat het VO positief oordeelt over het gevoerde beleid, de beleidskeuzes en de naleving van goed pensioenfondsbestuur. De erkenning van het transparante karakter van het jaarverslag en de evenwichtige belangenafweging binnen het fonds sterkt ons in onze aanpak. Wij onderschrijven de aanbevelingen van het VO voor 2025 en nemen deze ter harte. In het bijzonder:

- **Vroegtijdige betrokkenheid van het VO** bij de verdere uitwerking en implementatie van de Wtp blijft voor ons vanzelfsprekend. Wij blijven inzetten op een open dialoog en tijdige informatievoorziening.
- **Communicatie** richting alle doelgroepen – werkgevers, actieve deelnemers, slapers en pensioengerechtigden – blijft een speerpunt. Wij zetten ons in voor toegankelijke, begrijpelijke en doelgroepgerichte communicatie, met extra aandacht voor de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel.
- **Kosten- en risicobeheersing** blijven structurele aandachtspunten. Wij blijven sturen op kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beleggen, met behoud van een solide rendement.

Het bestuur is zich bewust van de uitdagingen die de komende periode met zich meebrengt, waaronder de voorbereiding op de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel per 1 januari 2026 en het beoogde samengaan met Bpf Bakkers. Wij zijn het VO erkentelijk voor de actieve betrokkenheid bij deze trajecten, de flexibiliteit van het VO en de waardevolle adviezen die bijdragen aan een zorgvuldige besluitvorming. Wij zien uit naar een voortzetting van de prettige en vruchtbare samenwerking in 2025.

Amsterdam, 19 juni 2025

Bestuur:

Mevr. M. van Beusekom

Dhr. J.W. Eggen

Dhr. H. Folkerts

Dhr. A.I. Foursoff

Dhr. H.E. Hermans

Mevr. K.F.D.C. van der Linden

Dhr. J.C.M. Molenaar

Dhr. P.H. Roos

Mw. E.M. Schoonderbeek

Mevr. S. Troost

Raad van toezicht:

Dhr. L.V.J.M. Rolf

Mw. M.L. van der Steen

Dhr. F.J. de Weert

Jaarrekening

12 Jaarrekening

12.1 Balans per 31 december 2024

(bedragen x € 1.000)		31-12-2024	31-12-2023
	Ref.		
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	1		
Vastgoedbeleggingen		415.085	391.118
Aandelen		1.113.914	855.054
Vastrentende waarden		1.756.803	1.678.338
Derivaten		77.082	139.260
Overige beleggingen		28.620	0
		3.391.504	3.063.770
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen	2	470	541
Vorderingen en overlopende activa	3	19.627	23.009
Overige activa	4	5.079	5.008
TOTAAL ACTIVA		3.416.680	3.092.328
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	5	616.906	427.918
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	6	2.687.333	2.503.695
Overige technische voorzieningen		77	70
Derivaten	7	54.458	18.537
Overige schulden en overlopende passiva	8	57.906	142.108
TOTAAL PASSIVA		3.416.680	3.092.328

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans.

12.2 Staat van baten en lasten

(bedragen x € 1.000)		2024	2023
	Ref.		
BATEN			
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	9	99.754	89.710
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	10	343.530	297.633
Overige baten	11	437	302
TOTAAL BATEN		443.721	387.645
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	12	65.849	61.159
Pensioenuitvoeringskosten	13	6.073	5.876
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
Pensioenopbouw		88.495	71.235
Toeslagverlening		30.684	82.805
Rentetoevoeging		85.463	73.160
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringkosten		-67.479	-63.045
Wijziging marktrente		58.343	73.195
Aanpassing actuariële uitgangspunten		-11.083	3.577
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten		1.756	-7.155
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		-2.541	-2.843
		183.638	230.929
Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen	14	71	-61
Mutatie overige technische voorzieningen		7	-22
Saldo herverzekering		-72	-74
Saldo overdrachten van rechten	15	-858	7.417
Overige lasten	16	25	22
TOTAAL LASTEN		254.733	305.246
Saldo van baten en lasten		188.988	82.399
Bestemming van het saldo van baten en lasten			
Algemene reserve		188.988	82.399
Totaal saldo van baten en lasten		188.988	82.399

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten.

12.3 KASSTROOMOVERZICHT

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen premies	101.252	86.866
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	4.741	7.304
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	72	74
Overige ontvangsten	349	302
	106.414	94.546
Uitgaven		
Betaalde pensioenuitkeringen	-65.647	-61.034
Betaald in verband met overdracht van rechten	-3.883	-14.721
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-6.083	-6.098
Overige uitgaven	-25	-22
	-75.638	-81.875
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	30.776	12.671
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	64.149	67.742
Verkopen en aflossingen van beleggingen	4.336.678	3.961.848
Mutatie collateral	-98.193	115.142
	4.302.634	4.144.732
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-4.310.479	-4.205.007
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-4.517	-4.477
	-4.314.996	-4.209.484
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-12.362	-64.752
Nettokasstroom	18.414	-52.081
Koers-/omrekenverschillen		
Mutatie liquide middelen	18.414	-52.081
Liquide middelen primo boekjaar	13.534	65.615
Liquide middelen ultimo boekjaar	31.948	13.534
Mutatie liquide middelen	18.414	-52.081
Waarvan:		
Liquide middelen onder de Beleggingen voor risico pensioenfonds en Overige schulden en overlopende posten	26.869	8.526
Liquide middelen opgenomen onder Overige activa	5.079	5.008

12.4 Toelichting op de jaarrekening

Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair gevestigd te Amsterdam. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198154.

Het pensioenfonds is het bedrijfstakpensioenfonds voor de zoetwarenindustrie. Het pensioenfonds voert de pensioenregeling uit namens alle verplicht en vrijwillig aangesloten werkgevers. Daarbij streeft het pensioenfonds naar evenwichtige afweging van de belangen van alle deelnemers en werkgevers. Het pensioenfonds is ervan overtuigd dat door collectiviteit en solidariteit pensioenen beter beschermd worden tegen risico's.

Het pensioenfonds draagt er zorg voor dat de pensioenen van alle deelnemers (werknemers, pensioengerechtigden en gewezen deelnemers), nu en in de toekomst, volgens afspraak worden opgebouwd.

Het pensioenfonds belegt de ingelegde pensioenpremies met als doel voldoende rendement te behalen om aan de verplichtingen te voldoen en de ambities te realiseren. Daarbij neemt het bestuur verantwoorde risico's en houdt het rekening met kostenefficiëntie, transparantie en maatschappelijk verantwoord beheer.

Het pensioenfonds streeft ernaar de pensioenen waardevast te houden.

Waar staat het pensioenfonds voor? Dit zijn de kernwaarden:

- Betrouwbaar
- Transparant
- Maatschappelijk betrokken
- Kostenefficiënt

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 19 juni 2025 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

12.4.1 Grondslagen

12.4.1.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de continuïteitsveronderstelling.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2024	Gemiddeld 2024	31 december 2023	Gemiddeld 2023
USD	1,0355	1,0701	1,1047	1,0860
GBP	0,8268	0,8467	0,8665	0,8769
JPY	162,7392	159,2364	155,7336	148,2759

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het Bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende posten in de jaarrekening. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

In 2024 heeft het Actuarieel Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd. Deze zijn verwerkt in de Prognosetafel 2024. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Toepassing van de nieuwe sterftetafel heeft een verlagend effect op de technische voorziening van € 4.400 en op de dekkingsgraad een positief effect van 0,2%-punt.

Daarnaast heeft het pensioenfonds in 2024 de ervaringssterfte getoetst en geactualiseerd. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van de meest recente inzichten. Dit heeft een verlagend effect op de technische voorziening van € 6.448 en op de dekkingsgraad een positief effect van 0,3%-punt.

Tot slot is ook de partnerfrequentie getoetst en geactualiseerd. Het verlagende effect hiervan op de technische voorziening van € 237 en het afgeronde positieve effect op de dekkingsgraad van 0,0%-punt is beperkt.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door het balanstotaal minus de overige schulden en overlopende passiva en de negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

12.4.1.2 Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum. Beleggingen in vastgoedfondsen worden onder vastgoedbeleggingen gerapporteerd.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beleggenoteerd zijn, vindt waardebeoordeling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is, wordt het bedrag onder de passiva verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. De waardering hiervan geschiedt tegen de berekende nettovermogenswaarde, die de actuele waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Dit betreft de gekapitaliseerde waarde van de herverzekeringspolissen, berekend volgens de grondslagen van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds die contant gemaakt wordt tegen de rente volgens de DNB-rentetermijnstructuur. Vorderingen en schulden uit hoofde van herverzekering worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves blijken op grond van artikel 2:373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke

pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de marktrente, waarvoor de actuele rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB wordt gebruikt.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het Bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-antecondities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- de gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur (RTS) zoals gepubliceerd door DNB (2023: idem);
- overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2024 met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren Ervaringssterfte 2024 (2023: Prognosetafel AG2022 en Ervaringssterfte 2022);
- (on)bepaald partnersysteem (2023: idem);
- voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2023: idem);
- kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2023: idem);
- voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,3% van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen (2023: idem);
- voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: de contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inlooprisico (wachttijd voor WIA-uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 9,0% van de actuariële koopsom opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen (2023: idem);
- voorziening in verband met niet-opgevraagde pensioenen: de berekende voorziening, waarbij tevens rekening gehouden wordt met niet-verrichte uitkeringen. Indien de uitbetalingstermijn van de eerste uitkering van een begunstigde meer dan 5 jaar is verstreken, valt de hele voorziening voor die begunstigde vrij (2023: idem)

Overige technische voorzieningen

Onder de overige technische voorzieningen worden voorzieningen opgenomen voor met de pensioenverplichtingen samenhangende risico's voor zover niet opgenomen in de berekening van de pensioenvoorziening. De overige technische voorziening betreft de voorziening voor gemoedsbezwaarden.

Bij de bepaling van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid wordt rekening gehouden met de toekomstige schadelast voor zieke deelnemers op balansdatum die naar verwachting arbeidsongeschikt worden verklaard. De verplichting wordt geschat op basis van ervaringscijfers.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

12.4.1.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderinggrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Extra storting en opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van indirecte beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan. Deze kosten worden op factuurbasis bij het pensioenfonds in rekening gebracht en niet direct met het resultaat verrekend.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald.

rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen in het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het Bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo herverzekeringen

Ontvangen uitkeringen van de herverzekeraar worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

12.4.1.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

12.4.2 Toelichting op de balans per 31 december 2024

1. Beleggingen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2024	391.118	855.054	1.678.338	120.723	0	3.045.233
Aankopen	15.705	355.124	3.630.675	108.035	198.860	4.308.399
Verkopen	-5.856	-353.985	-3.621.229	-209.615	-148.460	-4.339.145
Herwaardering	13.115	257.091	46.185	478	-31.827	285.042
Overige mutaties	1.003	630	22.834	3.003	10.047	37.517
Stand per 31 december 2024	415.085	1.113.914	1.756.803	22.624	28.620	3.337.046
Schuldpositie derivaten (credit)						54.458
Totaal						3.391.504

(bedragen x € 1.000)	Vastgoedbeleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
Stand per 1 januari 2023	430.919	770.606	1.406.853	-39.905	50.308	2.618.781
Aankopen	10.129	312.948	3.306.647	276.546	298.737	4.205.007
Verkopen	-3.570	-374.764	-3.097.633	-200.712	-297.477	-3.974.156
Herwaardering	-47.022	146.654	62.081	84.453	-11	246.155
Overige mutaties	662	-390	390	341	-51.557	-50.554
Stand per 31 december 2023	391.118	855.054	1.678.338	120.723	0	3.045.233
Schuldpositie derivaten (credit)						18.537
Totaal						3.063.770

De overige mutaties betreffen mutaties in vorderingen, schulden en liquide middelen uit hoofde van beleggingsactiviteiten. Derivaten en overige beleggingen met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de passiva.

Vastgoedbeleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijnde participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	411.481	388.485
Vorderingen	3.604	2.633
Totaal	415.085	391.118

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
BDI Residential fund	211.271	50,9%	195.921	50,1%
Aberdeen European Balanced	43.524	10,5%	46.353	11,9%
Invesco Core Real estate - USA	63.798	15,4%	55.672	14,2%
Prime Property Fund	55.698	13,4%	60.271	15,4%
Totaal	374.291	90,2%	358.217	91,6%

Aandelen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Beursgenoteerde aandelen	1.110.592	851.380
Niet beursgenoteerde aandelen	-1.026	0
Vorderingen	4.348	3.674
Totaal	1.113.914	855.054

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
JP Morgan Chase	156.481 14,0%	128.030 15,0%
Totaal	156.481 14,0%	128.030 15,0%

Vastrentende waarden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Obilgaties	594.799	507.174
Hypothecaire leningen	212.869	206.349
Private Loans	341.254	317.490
Covered obligaties	3.868	2.791
Asset Backed securities and Securizations	549	273
Deposito's en dergelijke	2.037	2.459
Cashfondsen	560.401	622.104
Vorderingen	14.157	11.172
Liquide middelen	26.869	8.526
Totaal	1.756.803	1.678.338

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
BNP Paribas SA	367.015 20,9%	320.587 19,1%
BlackRock Inc	204.570 11,6%	323.738 19,3%
Colchester Global Investors Ltd	162.520 9,3%	146.961 8,8%
Aegon NV	127.287 7,2%	122.110 7,3%
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	87.789 5,0%	63.184 3,8%
ASR Nederland NV	87.365 5,0%	84.928 5,1%
Totaal	1.036.546 59,0%	1.061.508 63,2%

Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Valutaderivaten	741	18.805
Futures	3.896	273
Rente derivaten	68.384	119.124
Vorderingen	4.061	1.058
Totaal	77.082	139.260

voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen te bevinden.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- **Futures:** dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- **Valutaderivaten:** dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- **Rentederivaten:** dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Binnen de beleggingsfondsen wordt gebruik gemaakt van derivaten en is sprake van collateral management. Het pensioenfonds heeft ultimo boekjaar onderpand uitgewisseld voor door het pensioenfonds afgesloten derivatencontracten. Ultimo 2024 bedraagt het ontvangen collateral €29.080 (2023: € 990) en het betaalde collateral € 390 (2023: € 21.690). Het collateral bestaat uit cash en obligaties met rating AAA/AA. Het onderpand staat niet ter vrije beschikking van het pensioenfonds.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2024:

Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-843.838	-31.417	741	32.158
Futures	-156.022	-2.918	3.896	6.814
Rentederivaten	1.855.400	52.898	68.384	15.486
Vorderingen		4.061	4.061	
Totaal	855.540	22.624	77.082	54.458

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2023:

Type contract	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
Valutaderivaten	-681.162	17.267	18.805	1.538
Futures	-23.873	-1.943	273	2.216
Rentederivaten	1.605.400	104.341	119.124	14.783
Vorderingen		1.058	1.058	
Totaal per 31 december	900.365	120.723	139.260	18.537

Overige beleggingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Cash collateral	28.620	0
Totaal	28.620	0

Securities lending

Het pensioenfonds voert zelf geen activiteiten op het gebied van securities lending uit. In de beleggingsfondsen, waarin wordt belegd, wordt dit als beoordelingscriterium meegenomen, maar niet op voorhand uitgesloten. Het pensioenfonds belegt in het JP Morgan Emerging Market Equity fonds (2023: JP Morgan Emerging Market Equity fonds) waarbinnen stukken worden uitgeleend. Dit wordt gedaan, omdat securities lending rendement oplevert.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten.

Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

(bedragen x € 1.000)	Direct markt-noteringen	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	27.592	0	387.493	415.085
Aandelen	1.113.914	0	0	1.113.914
Vastrentende waarden	989.766	767.037	0	1.756.803
Derivaten	1.143	21.481	0	22.624
Overige beleggingen	0	28.620	0	28.620
Stand per 31 december 2024	2.132.415	817.138	387.493	3.337.046

(bedragen x € 1.000)	Direct markt-noteringen	Afgeleide markt-noteringen	Waarderingsmodellen	Totaal
Vastgoedbeleggingen	19.190	0	371.928	391.118
Aandelen	855.054	0	0	855.054
Vastrentende waarden	1.020.674	657.664	0	1.678.338
Derivaten	-885	121.608	0	120.723
Overige beleggingen	0	0	0	0
Stand per 31 december 2023	1.894.033	779.272	371.928	3.045.233

2. Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand begin boekjaar	541	480
Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen	-71	61
Totaal	470	541

3. Vorderingen en overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op werkgevers	19.280	21.590
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	110	118
Overige vorderingen en overlopende activa	237	1.301
Totaal	19.627	23.009

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Vordering op werkgevers

Specificatie Vorderingen op werkgevers	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op werkgevers	19.285	21.634
Voorziening dubieuze debiteuren	-5	-44
Totaal	19.280	21.590

Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren

Specificatie Verloop Voorziening dubieuze debiteuren	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	44	68
Afgeschreven vorderingen	0	-1
Vrijval respectievelijke dotatie ten laste van de staat van baten en lasten	-39	-23
Stand per 31 december	5	44

4. Overige activa

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Liquide middelen	5.079	5.008
Totaal	5.079	5.008

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Er zijn geen kredietfaciliteiten van toepassing.

5. Stichtingskapitaal en reserves

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Algemene reserve	616.906	427.918

Algemene reserve

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per begin boekjaar	427.918	345.519
Bestemming saldo van baten en lasten	188.988	82.399
Stand per eind boekjaar	616.906	427.918

Vermogenspositie en herstelplan

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen in de risicoparagraaf.

Op basis hiervan bedraagt het (minimaal) vereist vermogen op 31 december:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Stichtingskapitaal en reserves	616.906	123,0%	427.918	117,1%
Minimaal vereist eigen vermogen	115.648	104,3%	108.340	104,3%
Vereist eigen vermogen	474.573	117,7%	447.124	117,9%

De beleidsdekkingsgraad is eind 2024 121,7% (2023: 119,6%). De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als voldoende (2023: voldoende).

Herstelplan

Ultimo 2024 is de beleidsdekkingsgraad (121,7%) hoger dan het vereist eigen vermogen (117,7%) waardoor het pensioenfonds geen herstelplan hoeft in te dienen.

Op grond van het financieel toetsingskader voert het pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit. Het pensioenfonds laat zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is en dat het pensioenfonds voldoende herstelkracht heeft.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. Het voorstel resultaatbestemming 2024 is opgenomen in de paragraaf van de staat van baten en lasten in de jaarrekening. De balans wordt opgemaakt na resultaatbestemming. Dit betekent dat het saldo van baten en lasten, zoals blijkend uit de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

6. Technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	2.687.333	2.503.695
Overige technische voorzieningen	77	70
Totaal	2.687.410	2.503.765

het hervesteringssucre is opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Stand per begin boekjaar	2.503.695	2.272.766
Pensioenopbouw	88.495	71.235
Toeslagverlening	30.684	82.805
Rentetoevoeging	85.463	73.160
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-67.479	-63.045
Wijziging marktrente	58.343	73.195
Wijziging actuariële uitgangspunten	-11.083	3.577
Wijziging uit hoofde overdracht van rechten	1.756	-7.155
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	-2.541	-2.843
Stand per eind boekjaar	2.687.333	2.503.695

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Toeslagverlening

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers, de premievrije pensioenrechten van gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de loonontwikkeling volgens de cao. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat er geen recht op toeslagen bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening vanaf 1 januari 2016 kan in principe worden ingehaald. Het pensioenfonds heeft besloten om per 1 januari 2025 een toeslag te verlenen van 1,18%.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 3,439% (2023: 3,264%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

De RTS ultimo 2024 ligt over de hele linie beneden de RTS ultimo 2023. Wanneer beide curves worden uitgedrukt in één gemiddeld rentepercentage is de rente in 2024 met circa 0,18%-punt gedaald wat leidt tot een toename van de voorziening en daarmee tot een negatief resultaat. De ontwikkeling van de marktrente is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2020	0,22%
2021	0,59%
2022	2,51%
2023	2,29%
2024	2,11%

De gemiddelde marktrente is per 31 december 2024 2,11% (2023: 2,29%) en daarmee 0,28%-punt lager dan per 31 december 2023. Als gevolg van deze daling van de marktrente is € 85.463 toegevoegd aan de voorziening pensioenverplichtingen.

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens en arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

In 2024 heeft het Actuariële Genootschap nieuwe sterfteveronderstellingen gepubliceerd. Deze zijn verwerkt in de Prognosetafel 2024. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van deze veronderstellingen. Toepassing van de nieuwe sterftetafel heeft een verlagend effect op de technische voorziening van € 4.400 en op de dekkingsgraad een positief effect van 0,2%-punt.

Daarnaast heeft het pensioenfonds in 2024 de ervaringssterfte getoetst en geactualiseerd. Het bestuur heeft besloten de pensioenverplichtingen te waarderen met toepassing van de meest recente inzichten. Dit heeft een verlagend effect op de technische voorziening van € 6.448 en op de dekkingsgraad een positief effect van 0,3%-punt.

Tot slot is ook de partnerfrequentie getoetst en geactualiseerd. Het verlagende effect hiervan op de technische voorziening van € 237 en het afgeronde positieve effect op de dekkingsgraad van 0,0%-punt is beperkt.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Toevoeging aan de technische voorziening	6.791	8.074
Onttrekking aan de technische voorziening	-5.035	-15.229
Totaal	1.756	-7.155

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
<i>Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen</i>		
Resultaat op kanssysteem:		
- Sterfte	-3.845	-2.254
- Arbeidsongeschiktheid	0	-1.598
- Mutaties	1.304	1.009
Totaal	-2.541	-2.843

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

(bedragen x € 1.000)		31-12-2024		31-12-2023	
	€	Aantallen	€	Aantallen	
Actieven	1.045.855	9.789	969.434	9.968	
Pensioengerechtigden	828.880	11.117	787.334	10.931	
Slapers	812.598	23.863	746.927	23.811	
Totaal	2.687.333	44.769	2.503.695	44.710	

Korte beschrijving pensioenregeling in 2024:

- levenslang ouderdomspensioen, waarbij deelnemers met 68 jaar met pensioen gaan. Deelnemers kunnen wel eerder, later of gedeeltelijk met pensioen gaan;
- partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen;
- wezenpensioen van 14% van het te bereiken ouderdomspensioen.

Premie

In 2024 betreft de reguliere premie 30,0% van de pensioengrondslag (2023: 30,0%).

Premievrijstelling

Als een deelnemer een WIA- of WAO-uitkering ontvangt, voorziet het reglement in een gedeeltelijke premievrije opbouw. Voor de voortzetting van de pensioenopbouw is over dit inkomensgedeelte geen bijdrage verschuldigd.

Daarnaast kent het pensioenfonds een aanvullende regeling, die door werkgevers op vrijwillige basis kan worden afgesloten. Deze regeling is identiek aan de basisregeling met de volgende uitzonderingen.

De franchise van € 75.400,- (2023: € 70.100,-) is gelijk aan het maximumsalaris van de basisregeling. Verder is het salaris begrensd op het fiscale maximumsalaris van € 137.800,- (2023: € 128.810,-). De premie is een actuariële premie en daarom afhankelijk van geslacht en leeftijd van de deelnemer.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De toeslag bedraagt maximaal de stijging van de consumentenprijsindex (cpi), zoals vastgesteld door het CBS in de periode oktober - oktober.

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het pensioenfonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het pensioenfonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element. Het bestuur heeft besloten om per 1 januari 2025 een toeslag van 1,18% te verlenen. Bij de bepaling van de voorziening voor pensioenverplichtingen is met dit besluit rekening gehouden.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

In de abtn van het pensioenfonds is opgenomen dat gemiste indexaties vanaf 2016 onder voorwaarden ingehaald kunnen worden.

Voor alle deelnemers (actieve deelnemers, premievrije deelnemers en gepensioneerd deelnemers) is deze specificatie in de volgende tabel opgenomen.

Alle deelnemers	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Verschil	Cumulatief verschil (t.o.v. ambitie)
2016	0,41%	0,00%	0,41%	0,41%
2017	0,36%	0,00%	0,36%	0,77%
2018	1,34%	0,08%	1,26%	2,04%
2019	1,68%	0,41%	1,27%	3,34%
2020	1,73%	0,00%	1,73%	5,12%
2021	1,12%	0,00%	1,12%	6,30%
2022	3,28%	0,00%	3,28%	9,78%
1 september 2022	0,00%	3,28%	-3,28%	6,30%
2023	11,70%	6,60%	5,10%	11,72%
2024	3,50%	3,50%	0,00%	11,72%
2025	2,58%	1,18%	1,40%	13,29%

Overige technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Spaarfonds gemoedsbezwaarden		
Stand per begin boekjaar	70	92
Mutatie	7	-22
Stand per eind boekjaar	77	70

7. Derivaten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Derivaten	54.458	18.537
Totaal	54.458	18.537

Een toelichting is opgenomen onder de beleggingen voor risico pensioenfondsen (1).

8. Overige schulden en overlopende posten

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Schulden aan werkgevers	8	714
Pensioenuitkeringen	27	17
Beleggingsschulden	53.408	136.975
Belastingen en premie sociale verzekeringen	1.229	1.151
Overige schulden en overlopende passiva	3.234	3.251
Totaal	57.906	142.108

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Beleggingsschulden

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024	31-12-2023
Nog af te wikkelen beleggingstransacties	2.336	1.233
Onderpand verplichtingen	51.072	135.742
Totaal	53.408	136.975

12.4.2.1 Risicobeheer

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het pensioenfonds. In het bestuursverslag is ingegaan op de risico's die het pensioenfonds loopt en op het beleid dat wordt gevoerd om deze risico's te beperken. Hierna treft u kwantitatieve risico-informatie aan.

Het doorblikprincipe is zoveel mogelijk toegepast voor de beleggingsfondsen. Hiervoor is gebruikgemaakt van opgaven van de vermogensbeheerders.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten om risico's te beheersen. Deze beleidsinstrumenten betreffen: beleggingsbeleid, premiebeleid, herverzekeringsbeleid en toeslagenbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de jaarlijks uitgevoerde haalbaarheidstoets en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie). Ook het financieel crisisplan dat door het pensioenfonds is opgesteld en jaarlijks wordt geëvalueerd, is verwerkt in onderstaande toelichting op de risico's, het risicobeleid en de ingezette beheersmaatregelen.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in investment management agreements met de vermogensbeheerders. Deze overeenkomsten zijn overwegend gericht op passief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen die door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen. De dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

Ontwikkeling dekkingsgraad	2024	2023
Dekkingsgraad per 1 januari	117,1%	115,2%
Premie	-0,3%	0,2%
Uitkering	0,4%	0,4%
Toeslagverlening	-1,4%	-4,0%
Kosten	0,0%	0,0%
Korten van aanspraken en rechten	0,0%	0,0%
Beleggingsrendement (inclusief renteafdekking)	9,4%	9,1%
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichting	-2,7%	-3,6%
Aanpassing actuariële grondslagen	0,5%	0,1%
Overige oorzaken	0,0%	-0,2%
Kruiseffecten	0,0%	-0,1%
Dekkingsgraad per 31 december	123,0%	117,1%

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld aan de hand van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hierin voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

Vereist eigen vermogen	2024	2023
S1 Renterisico	1,6%	1,8%
S2 Risico zakelijke waarden	13,3%	13,3%
S3 Valutarisico	4,4%	4,2%
S4 Grondstoffenrisico	0,0%	0,0%
S5 Kredietrisico	4,3%	4,5%
S6 Verzekeringstechnische risico	3,8%	3,8%
S7 Liquiditeitsrisico	0,0%	0,0%
S8 Concentratierisico	0,0%	0,0%
S9 Operationeel risico	0,0%	0,0%
S10 Actief beheer risico	0,2%	0,3%
Diversificatie-effect	-9,9%	-10,0%
Vereist eigen vermogen per 31 december	17,7%	17,9%

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Vereist pensioenvermogen	3.161.983	2.950.889
Technische voorzieningen	2.687.410	2.503.765
Vereist eigen vermogen	474.573	447.124
Aanwezig vermogen (Totaal activa -/- schulden)	616.906	427.918
Surplus/Tekort	142.333	-19.206

De buffers zijn berekend op basis van de standaardmethode, waarbij voor de samenstelling van de beleggingen wordt uitgegaan van de strategische beleggingsmix in de evenwichtssituatie.

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogeheten manager- en custodyrisico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, die in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktpositities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het pensioenfonds is erop gericht om de 'duration-mismatch' te verkleinen door het renterisico voor 84% af te dekken. Het pensioenfonds realiseert dit door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duration van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties te vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor). Daarnaast kan het pensioenfonds het renterisico op de vastrentende waarden afdekken (het eigen vermogen is ongevoelig voor de renteveranderingen, maar de dekkingsgraad niet) of de dekkingsgraad afdekken.

De duration en het effect van de rentendeckering kunnen als volgt worden samengevat:

	31-12-2024		31-12-2023	
	Waarde	Duration	Waarde	Duration
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	1.756.803	5,6	1.678.338	5,2
Vastrentende waarden (na derivaten)	1.809.701	25,9	1.782.679	23,9
Technische voorzieningen	2.687.333	19,7	2.503.695	19,4

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 1 jaar	1.000.749	57,0%	631.722	37,6%
Resterende looptijd > 1 en < 5 jaar	177.495	10,1%	199.204	11,9%
Resterende looptijd > 5 jaar	578.559	32,9%	847.412	50,5%
Totaal	1.756.803	100,0%	1.678.338	100,0%

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het langetermijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en dient ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Resterende looptijd < 5 jaar	342.121	12,7%	321.650	12,8%
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	378.991	14,1%	353.987	14,1%
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	774.032	28,8%	731.001	29,2%
Resterende looptijd > 20 jaar	1.192.189	44,4%	1.097.057	43,8%
Totaal	2.687.333	100,0%	2.503.695	100,0%

Risico zakelijke waarden (S2)

Het zakelijkewaardenrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruikgemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Valutarisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van de waarde van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Het deel dat buiten de euro wordt belegd betreft ultimo 2024 circa 39% (2023: 35%) van de beleggingsportefeuille. Hiervan is 63% afgedekt (2023: 65%). De nettorisicopositie betreft 14% (2023: 12%).

De valutapositie per 31 december 2024 voor en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)		31-12-2024	
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Nettopositie na afdekking
EUR	2.087.418	812.520	2.899.938
GBP	32.088	-1.334	30.754
JPY	49.503	-43.980	5.523
USD	1.178.886	-798.623	380.263
Overig	75.026	0	75.026
Totaal	3.422.921	-31.417	3.391.504

De valutapositie per 31 december 2023 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

(bedragen x € 1.000)		31-12-2023	
	Totaal voor afdekking	Valutaderivaten afdekking	Nettopositie na afdekking
EUR	1.991.873	698.430	2.690.303
GBP	24.336	-1.255	23.081
JPY	45.377	-42.366	3.011
USD	917.182	-637.542	279.640
Overig	67.735	0	67.735
Totaal	3.046.503	17.267	3.063.770

De cijfers van 2023 zijn gewijzigd ten opzichte van het jaarverslag over 2023. De wijziging is een verschuiving van 67.735 van de categorie EUR naar Overig. Dit werd onterecht gepresenteerd onder EUR.

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta in opkomende markten en/of hebben een correlatie met de USD. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het pensioenfonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximale percentage dat namens het pensioenfonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen wordt bewaakt door de beleggingsadviescommissie op basis van onafhankelijke rapportages van custodian BNY Mellon.

De segmentatie van de aandelen naar regio is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Nederland en andere EU-landen	154.185	13,9%	126.519	14,9%
Europa (niet-EU)	28.668	2,6%	24.763	2,9%
Noord-Amerika	733.339	66,1%	531.667	62,4%
Zuid-Amerika	3.714	0,3%	9.767	1,1%
Zuid-Oost Azië	162.833	14,7%	137.962	16,2%
Midden-Oosten	3.518	0,3%	2.441	0,3%
Overig	23.309	2,1%	18.261	2,1%
Totaal	1.109.566	100,0%	851.380	100,0%

De vorderingen inzake aandelen zijn verantwoord onder "Overig".

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt. In het standaardmodel is een berekening van de gevoeligheid van het eigen vermogen voor grondstoffen voorgeschreven.

Het grondstoffenrisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in grondstoffen van 30%. Er wordt geen onderscheid gemaakt naar verschillende soorten grondstoffen. Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het pensioenfonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het pensioenfonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan en aan bijvoorbeeld herverzekeraars.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het pensioenfonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het pensioenfonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het pensioenfonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het pensioenfonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekkingnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het pensioenfonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het pensioenfonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA-overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het pensioenfonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Nederland en andere EU-landen	1.052.423	59,8%	1.141.195	68,0%
Europa (niet-EU)	148.977	8,5%	34.009	2,0%
Noord-Amerika	185.573	10,6%	181.228	10,8%
Zuid-Amerika	61.672	3,5%	84.867	5,1%
Zuid-Oost Azië	78.348	4,5%	66.067	3,9%
Midden-Oosten	17.171	1,0%	24.855	1,5%
Overig	212.639	12,1%	146.117	8,7%
Totaal	1.756.803	100,0%	1.678.338	100,0%

De vorderingen inzake vastrentende waarden zijn verantwoord onder "Overig".

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Staatsleningen	594.798	33,9%	507.174	30,2%
Index gelinke obligaties	2.037	0,1%	2.459	0,1%
Hypotheken	212.869	12,1%	206.349	12,3%
Bedrijfsleningen	345.671	19,7%	320.555	19,1%
Kortlopende vorderingen en liquide middelen	601.428	34,2%	641.801	38,2%
Totaal	1.756.803	100,0%	1.678.338	100,0%

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals gepubliceerd door bekende rating agencies is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
AAA	289.912	16,5%	222.669	13,3%
AA	459.396	26,2%	377.177	22,5%
A	139.753	8,0%	128.120	7,6%
BBB	221.669	12,6%	217.096	12,9%
Lager dan BBB	313.727	17,9%	247.424	14,7%
Geen rating	332.346	18,9%	485.852	28,9%
Totaal	1.756.803	100,0%	1.678.338	100,0%

De vorderingen en liquide middelen inzake vastrentende waarden zijn opgenomen onder "Geen rating". Daarnaast is een belegging in een cashfonds opgenomen onder geen rating. Voor deze belegging is geen rating beschikbaar.

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetafels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen.

Met de publicatie van de Prognosetafel AG2024 op 12 september 2024 geeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap zijn meest recente inschatting van de toekomstige sterfte voor de Nederlandse bevolking. De Prognosetafel AG2024 vervangt de Prognosetafel AG2022. De aanpassing de prognosetafel heeft nauwelijks invloed op de

levensverwachting, die niet is gedaald. De aan COVID-19 pandemie gerelateerde oversterfte lijkt minder snel uit te doven dan bij de prognose voor de Prognosetafel AG2022 is aangenomen.

Het pensioenfonds monitort de toegepaste ervaringssterfte door middel van analyse van het resultaat op langlevensrisico over meerdere jaren. Het resultaat op langlevensrisico bedraagt in 2024 € 2.395 (2022: € 876). Dit betekent dat op grond van de waargenomen overlijdensgevallen bij het pensioenfonds meer middelen beschikbaar zijn gekomen, dan waar op grond van de overlevingstafels op was gerekend.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het pensioenfonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien. Het pensioenfonds heeft dit risico niet herverzekerd.

Toeslagrisico

Het toeslagrisico omvat het risico dat de ambitie van het bestuur om toeslagen op pensioen toe te kennen in relatie tot de algemene prijsontwikkeling niet kan worden gerealiseerd. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in de rente, beleggingsrendementen, looninflatie en demografie (beleggings- en actuariële resultaten) echter, afhankelijk van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de toeslagverlening voorwaardelijk is.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicocomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor het beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Ingevolge de RJ610.404 dienen posities groter dan 2% van het balanstotaal te worden gespecificeerd.

De volgende grote posten met meer dan 2% van het balans totaal zijn aanwezig.

(bedragen x € 1.000)	31-12-2024		31-12-2023	
Vastgoed				
BDI Residential Fund	211.271	6,2%	195.921	6,3%
Aandelen				
JP Morgan Chase	156.481	4,6%	128.030	4,1%
Vastrentende waarden				
BNP Paribas SA	367.015	10,7%	320.587	10,4%
BlackRock Inc	204.570	6,0%	323.738	10,5%
Colchester Global Investors Ltd	162.520	4,8%	146.961	4,8%
Aegon NV	127.287	3,7%	122.110	3,9%
Staatsobligaties Koninkrijk der Nederlanden	87.789	2,6%	63.184	2,0%
ASR Hypotheekfonds	87.365	2,6%	84.928	2,7%
Totaal	1.404.298	41,1%	1.385.459	44,8%

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens, het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het pensioenfonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is ondergebracht bij fiduciair beheerder GSAM. Hiermee is een overeenkomst en service level agreement gesloten. De bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij Custodian BNY Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP. Hiermee is een uitbestedingsovereenkomst en een service level agreement (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402-rapportages of SOC-1-rapportage) en het In Control Statement (alleen TKP).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het pensioenfonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Het pensioenfonds kiest voor actief beheer wanneer er gegronde redenen zijn om daar een meerwaarde van te verwachten. Waar dat niet het geval is, wordt voor een passieve oplossing gekozen. Vandaar dat voor die delen van de portefeuille waarbij sprake is van actief beheer, in aanvulling op het standaardmodel van DNB, een aanvullende buffer S10 wordt aangehouden.

Basis voor de berekening van deze buffer is de methodiek waarbij gebruikgemaakt wordt van de tracking error. Er wordt gerekend met een opslag voor actief beheer voor de categorie aandelen (beursgenoteerd). De hoogte van de buffer wordt hierbij afgeleid van de tracking error, die de mate van afwijking aangeeft tussen het rendement op de betreffende beleggingsportefeuilles en het rendement op een benchmarkportefeuille.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het

pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zoveel mogelijk af te dekken.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voor afdekking van risico's. Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekendstaande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

12.4.3 Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten zonder einddatum met TKP maar met een opzegtermijn van één jaar. De jaarlijks te betalen vergoeding bedraagt circa € 3,9 miljoen inclusief btw.

Investeringsverplichtingen

Per balansdatum bestaan er geen investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen).

Voorwaardelijke verplichtingen

Het pensioenfonds heeft samen met Bpf Bakkers een claim inzake oude jaren financieel afgewikkeld. Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetalingsverplichting voor de duur van tien jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand voor een bedrag van € 2.750 voor de duur van tien jaar eindigend op 15 januari 2028.

12.4.4 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen het pensioenfonds en de bestuurders.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de toelichting op de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

Overige transacties met verbonden partijen

Inzake de uitvoeringsovereenkomst tussen pensioenfonds en aangesloten werkgevers met betrekking tot de financiering van de aanspraken en de uitvoering van de regeling geldt dat de aangesloten werkgevers zich jegens het pensioenfonds bij overeenkomst (de zogenaamde uitvoeringsovereenkomst) hebben verbonden tot het betalen van de ingevolge de geldende abtn verschuldigde premie.

12.4.5 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2024

9. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Pensioenpremie huidig jaar	99.744	89.704
VPL-bijdragen	10	6
Totaal	99.754	89.710

De premiebijdragen voor risico pensioenfonds kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Premiebijdragen werkgevers	92.564	83.805
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren	39	23
Vrijwillige excedent premie	7.141	5.876
Overige VPL-regeling	10	6
	99.754	89.710

De overige VPL-regeling betreft de VPL-regeling voor werkgever Olam Cocoa en heeft betrekking op mutaties over een voorgaand boekjaar.

De totale bijdrage van werkgevers en werknemers betreft 30,0% (2023: 30,0%) van de loonsom. De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Feitelijke premie	98.859	88.874
Zuiver kostendekkende premie	108.021	88.238
Gedempte kostendekkende premie	88.051	88.441

De feitelijke premie bestaat uit de premiebijdragen werkgevers, pensioenbijdragen voor de reguliere regeling en vrijwillige excedentpremie. De premies die betrekking hebben op voorgaande jaren van € 846 (2023: € 827) zijn hierop in mindering gebracht.

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate in de staat van baten en lasten verantwoord. De samenstelling van de zuiver kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuariel benodigd voor onwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	88.280	70.563
Opslag voor instandhouding van het vereist vermogen	15.802	14.113
Opslag voor uitvoeringskosten	3.939	3.562
Totaal zuiver kostendekkende premie	108.021	88.238

De samenstelling van de gedempte kostendekkende premie is als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Actuariel benodigd voor voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	45.637	48.768
Premie voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	30.306	26.358
Opslag voor instandhouding van het vereist vermogen	8.169	9.753
Opslag voor uitvoeringskosten	3.939	3.562
Totaal gedempte kostendekkende premie	88.051	88.441

Omdat de rekenpremie nog niet is aan de gedempte kostendeckende premie wordt voldaan aan de premietoets.

10. Beleggingsresultaten risico pensioenfondsen

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogens- beheer	Totaal
2024				
Vastgoedbeleggingen	12.411	13.115	0	25.526
Aandelen	14.850	257.091	-1.634	270.307
Vastrentende waarden	31.429	46.185	-1.329	76.285
Derivaten	3.813	478	-192	4.099
Overige beleggingen	1.646	-31.827	0	-30.181
Overige kosten van vermogensbeheer			-2.506	-2.506
Totaal	64.149	285.042	-5.661	343.530

Transactiekosten zijn onderdeel van de aan- en verkooptransacties van beleggingen. Deze zijn eveneens onderdeel van de indirecte beleggingsopbrengsten en bedragen over 2024 € 457 (2023: € 2.130). De transactiekosten zijn op basis van de gemiddelde transactiekosten in de markt bij benadering bepaald en ontleend aan de kostenrapportage van GSAM. De toename van de kosten voor vermogensbeheer in 2024 wordt onder andere veroorzaakt doordat de beheervergoedingen als een percentage van het belegd vermogen bepaald worden. Meer vermogen leidt daardoor tot hogere vergoedingen. Daarnaast is er in 2023 sprake geweest van een btw-suppletie met betrekking tot voorgaande jaren die in een eenmalige bate van € 918, na aftrek van de prestatieafhankelijke vergoeding, heeft geresulteerd.

Voor zover de kosten direct in rekening zijn gebracht bij het pensioenfonds, worden deze separaat als aftrekkpost getoond op de beleggingsopbrengsten. De vermogensbeheerkosten zijn toegerekend aan de betreffende categorie. Kosten die niet direct gerelateerd zijn aan een beleggingscategorie zijn op basis van het percentage van het belegd vermogen toegerekend aan de verschillende beleggingscategorieën.

(bedragen x € 1.000)	Directe beleggings- opbrengsten	Indirecte beleggings- opbrengsten	Kosten vermogens- beheer	Totaal
2023				
Vastgoedbeleggingen	11.092	-47.022	0	-35.930
Aandelen	14.880	146.654	-1.403	160.131
Vastrentende waarden	28.791	62.081	-1.211	89.661
Derivaten	-1.146	84.453	-240	83.067
Overige beleggingen	2.166	-11	0	2.155
Overige kosten van vermogensbeheer			-1.451	-1.451
Totaal	55.783	246.155	-4.305	297.633

11. Overige baten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Interestbaten	436	299
Overige baten	1	3
Totaal	437	302

12. Pensioenverzekeringen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Ouderdomspensioen	53.044	49.284
Partnerpensioen	11.512	10.696
Wezenpensioen	220	248
Afkoop	1.073	931
Totaal	65.849	61.159

De wettelijke afkoopgrens is € 613,52 (2023: € 594,89) per jaar.

13. Pensioenuitvoeringskosten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Bestuurskosten	497	471
Kosten Verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	95	113
Administratiekostenvergoeding	2.271	2.210
Accountantskosten	108	117
Certificerend actuaire	33	33
Adviserend actuaire	71	61
Risicomanagement	422	456
Overige advieskosten	309	136
Contributies en bijdragen	294	300
Dwangsommen en boetes	0	0
Communicatiekosten	299	197
Governance/Bestuursondersteuning	512	386
Project uitwerking pensioenakkoord	1.131	1.364
Overige pensioenuitvoeringskosten	31	32
Totaal	6.073	5.876

Bezoldiging bestuurders

De bezoldiging voor de (voormalige) bestuurders tezamen bedraagt € 386 (2023: € 320).

Bestuursleden ontvangen een vaste vergoeding per jaar. Elk bestuurslid ontvangt € 33 excl. btw en de voorzitters die gezamenlijk het dagelijks bestuur vormen ontvangen € 66 excl. btw.

Aan betrokkenen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Verantwoordingsorgaan en raad van toezicht

Aan de leden van het verantwoordingsorgaan werd door het pensioenfonds in 2024 een vergoeding verstrekt van gezamenlijk € 36 (2023: € 46). De leden van de raad van toezicht ontvingen conform de vergoedingsregeling in 2024 gezamenlijk € 55 inclusief btw (2023: € 48).

Accountantshonoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant(s) zijn als volgt:

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Controle van de jaarrekening	106	117
Andere niet-controlediensten	103	0
Totaal	106	117

Het bedrag in 2024 van € 106 voor de controle jaarrekening bestaat voor € 109 uit de controle van het jaarwerk 2024 en voor € -3 uit een vrijval van de voor 2023 opgenomen reservering. De andere niet-controlediensten zien toe op werkzaamheden voor de Wet toekomst pensioenen.

14. Mutatie aandeel herverzekering technische voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Mutatie aandeel herverzekeraar	71	-61
Totaal	71	-61

15. Saldo overdracht van rechten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Inkomende waardeoverdrachten	-3.546	-3.925
inkomende waardeoverdrachten klein pensioen	-1.195	-3.379
Uitgaande waardeoverdrachten	3.292	5.765
Uitgaande waardeoverdrachten klein pensioen	591	8.956
Totaal	-858	7.417

16. Overige lasten

(bedragen x € 1.000)	2024	2023
Interestlasten	24	17
Overige lasten	1	5
Totaal	25	22

12.4.6 Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Er zijn geen statutaire bepalingen betreffende de bestemming van het resultaat. Het positieve saldo van de staat van baten en lasten van € 188.988 wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

12.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die invloed kunnen hebben op de jaarrekening.

Amsterdam, 19 juni 2025

Bestuur:

Mevr. M. van Beusekom

Dhr. J.W. Eggen

Dhr. H. Folkerts

Dhr. A.I. Foursoff

Dhr. H.E. Hermans

Mevr. K.F.D.C. van der Linden

Dhr. J.C.M. Molenaar

Dhr. P.H. Roos

Mw. E.M. Schoonderbeek

Mevr. S. Troost

Raad van toezicht:

Dhr. L.V.J.M. Rolf

Mw. M.L. van der Steen

Dhr. F.J. de Weert

Overige gegevens

De afbeelding is een lege pagina met de titel 'Overige gegevens'.

13 Overige gegevens

13.1 Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Amsterdam is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2024.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 33.000.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 1.650.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Op grond van overgangsrecht gelden genoemde artikelen, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninkrijk Actuariel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn toereikende technische voorzieningen vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum hoger dan het wettelijk vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is hoger dan de dekkingsgraad bij het vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Hierbij merk ik op dat op grond van overgangsrecht de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet gelden, zoals deze tot de inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen luiden.

Amsterdam, 19 juni 2025

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

13.2 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2024

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2024 Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie te Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie op 31 december 2024 en van de staat van baten en lasten over 2024 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2024.
2. De staat van baten en lasten over 2024.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Controle-aanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang op de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in het pensioenfonds en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de met governance belaste personen toezicht uitoefenen, alsmede de uitkomsten daarvan.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscode en de SIRA. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij

hebben

geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Doorbreken van interne beheersing door het bestuur (een verondersteld risico).

Risico:

Het bestuur is in een unieke positie om fraude te plegen door de mogelijkheid het proces van financiële verslaggeving en resultaten te manipuleren door middel van het doorbreken van de interne beheersing die anderszins effectief lijken te werken.

Controleaanpak:

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur en de met governance belaste personen.

Wij hebben getoetst of de in het grootboek vastgelegde journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn aangebracht aanvaardbaar zijn.

Wij hebben geëvalueerd of de keuze en toepassing van de grondslagen voor financiële verslaggeving door het pensioenfonds, met name die welke betrekking hebben op subjectieve waarderingen en complexe transacties, mogelijk wijzen op frauduleuze financiële verslaggeving.

Wij hebben geëvalueerd of de oordeelsvormingen en beslissingen van het bestuur bij het maken van de in de financiële overzichten opgenomen schattingen wijzen op een mogelijke tendentie bij het bestuur van het pensioenfonds die mogelijk een risico vormt op een afwijking van materieel belang die het gevolg is van fraude. De oordeelsvormingen, schattingen en veronderstellingen die mogelijk een belangrijke invloed hebben op de jaarrekening zijn toegelicht de jaarrekening. Wij hebben een retrospectieve beoordeling uitgevoerd van de oordeelsvormingen en veronderstellingen van het bestuur met betrekking tot significante schattingen die in de jaarrekening van het voorgaande boekjaar zijn opgenomen.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Controle-aanpak naleving van wet- en regelgeving

Wij hebben een algemeen inzicht verworven in het wet- en regelgevingskader dat van toepassing is op het pensioenfonds door inlichtingen in te winnen bij het bestuur, de met governance belaste personen en, het lezen van notulen en rapporten van sleutelfunctiehouders.

Voor zover materieel voor de jaarrekening hebben wij op basis van onze risicoanalyse, en rekening houdende met het feit dat het effect van niet-naleving van wet- en regelgeving aanzienlijk varieert, het belastingrecht en de vereisten in het kader van Titel 9 van Boek 2 BW aangemerkt als wet- en regelgeving met een directe invloed op de jaarrekening.

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen omtrent het naleven van de bepalingen van die wet- en regelgeving die gewoonlijk wordt geacht van directe invloed te zijn op de jaarrekening.

Daarnaast is het pensioenfonds onderworpen aan overige wet- en regelgeving waarvan de gevolgen van nietnaleving een van materieel belang zijnde invloed kunnen hebben op de jaarrekening, bijvoorbeeld ten gevolge van boetes of rechtszaken, te weten:

- Pensioenwet;
- Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds (Wet Bpf 2000);
- Besluit Financieel toetsingskader pensioenfonds (Bftp);
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Gezien de aard van de activiteiten van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie en de complexiteit van deze regelgeving bestaat het risico dat niet wordt voldaan aan de vereisten van deze wet- en regelgeving.

Ten aanzien van deze wet- en regelgeving die geen direct effect hebben op de vaststelling van de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening, zijn onze werkzaamheden beperkter. Naleving van wet- en regelgeving kan van fundamenteel belang zijn voor de operationele aspecten van het pensioenfonds, voor de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang (bijv. het naleven van de voorwaarden van een vergunning voor het uitvoeren van een activiteit, of het naleven van regelgeving betreffende het milieu); niet-naleving van dergelijke wet- en regelgeving kan daarom van materieel belang zijnde invloed hebben op de jaarrekening. Onze verantwoordelijkheid is beperkt tot het uitvoeren van gespecificeerde controlewerkzaamheden ter bevordering van het identificeren van niet-naleving van wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening. Onze werkzaamheden ter bevordering van het identificeren van gevallen van niet-naleving van overige wet- en regelgeving die een invloed van materieel belang kan hebben op de jaarrekening zijn beperkt tot (i) het bestuur en, in voorkomend geval, de met governance belaste personen vragen of het pensioenfonds dergelijke wet- en regelgeving naleeft; (ii) de eventuele correspondentie met de desbetreffende vergunningverlenende of regelgevende of toezichthoudende instanties inspecteren.

Uiteraard zijn wij gedurende de controle alert op indicaties van (vermoedens) van niet-naleving van wet- en regelgeving.

Ten slotte hebben wij een schriftelijke bevestiging verkregen dat alle bekende gevallen van niet-naleving of vermoede niet-naleving van wet- en regelgeving, ons ter kennis zijn gebracht.

Controle-aanpak continuïteit

Het bestuur heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de bedrijfsactiviteiten van het pensioenfonds voor de voorzienbare toekomst. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van het bestuur te evalueren omvatten onder andere:

- het verkrijgen van controle-informatie omtrent het continuïteitsrisico en de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling bij de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen;
- overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het bestuur alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hebben en het bestuur bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten. Wij hebben hierbij onder andere aandacht besteed aan de solvabiliteitspositie, liquiditeitsrisico's en inbaarheid van de vorderingen;
- nagaan of het bestuur gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van het pensioenfonds om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- inwinnen van inlichtingen bij het bestuur over zijn kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door het bestuur verrichte continuïteitsbeoordeling;
- inspecteren van correspondentie met relevante toezichthoudende instanties.

De financiële positie van het pensioenfonds en de wettelijke mogelijkheid om onder bepaalde omstandigheden de pensioenverplichtingen te kunnen aanpassen is een belangrijk onderdeel van bovenstaande evaluatie. Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het bestuur over de gehanteerde continuïteitsveronderstelling.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

De andere informatie bestaat uit:

- Het bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht
- Verslag van het verantwoordingsorgaan
- Bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 19 juni 2024

Deloitte Accountants B.V.

E.M. van der Hall RA

Bijlagen

Bijlage 1 Kenmerken pensioenregeling

1 Kenmerken pensioenregeling

Kenmerken pensioenregeling geboren op of na 1 januari 1950

De pensioenregeling die geldt voor alle werknemers geboren op of na 1 januari 1950, heeft de volgende kenmerken:

Regeling	Middelloodregeling														
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.														
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.														
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.														
Loon	Onder loon wordt verstaan: - het in de maand uitbetaalde schaalsalaris; vakantietoeslag; vriestoeslag; 5 uur functiegebonden regelmatig gewerkte overuren per week; meeruren; diplomatoeslag; persoonlijke toeslag; contractueel vastgestelde jaarlijkse uitkering; prestatiepremie; ploegentoeslag; sprongvergoeding; overwerktoeslag; afbouwregelingtoeslag; roostertoeslag meeruren; verschoven uren; consignatie; slaapuren; toeslag voor arbeid op ongunstige uren. - Het loon is gemaximeerd. - Per 1 januari 2024 bedraagt het maximum 75.400 euro.														
Pensioengrondslag	De pensioengrondslag is gelijk aan het loon verminderd met de franchise.														
Franchise	De franchise wordt door het Bestuur vastgesteld en bedraagt per 1 januari 2024 17.545 euro. De franchise bedraagt ten minste het fiscale minimum zoals genoemd in de Wet op de loonbelasting 1964.														
Premie	De premie bedraagt een percentage van de pensioengrondslag. De premie bedroeg per 1 januari 2024 30,0% van de pensioengrondslag.														
Ouderdomspensioen	Tot 1 januari 2024 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2024 1,875% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren														
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdomspensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.														
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.														
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.														
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:														
	<table> <tr> <th>Mate arbeidsongeschiktheid</th><th>Voortzetting pensioenopbouw</th></tr> <tr> <td>0-35%</td><td>0%</td></tr> <tr> <td>35-45%</td><td>40%</td></tr> <tr> <td>45-55%</td><td>50%</td></tr> <tr> <td>55-65%</td><td>60%</td></tr> <tr> <td>65-80%</td><td>72,50%</td></tr> <tr> <td>80-100%</td><td>100%</td></tr> </table>	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw	0-35%	0%	35-45%	40%	45-55%	50%	55-65%	60%	65-80%	72,50%	80-100%	100%
Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw														
0-35%	0%														
35-45%	40%														
45-55%	50%														
55-65%	60%														
65-80%	72,50%														
80-100%	100%														
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.														

Regeling	Aanvullende regeling (excedent)	
Deelnemer	De deelnemer als bedoeld in artikel 6, lid 1, sub a - d van de statuten van het pensioenfonds.	
Toetredingsleeftijd	De deelneming vangt aan bij indiensttreding bij een aangesloten werkgever, ongeacht de leeftijd.	
Pensioenleeftijd	De eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.	
Loon	Vast pensioengevend loon: Het vaste loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement.	
	Variabel pensioengevend loon: Het variabel loon als omschreven in artikel 8 van het pensioenreglement.	
	De navolgende variabele loonbestanddelen: - 13e maand, - (verkoop) bonus(sen), - provisie, - tantième, - overwerkvergoeding, - ploegentoeslag, - inconveniententoeslag	
	Voor de bepaling van het vast pensioengevend loon, het variabele pensioengevende loon of het vast en variabele pensioengevende loon geldt een maximumjaarsalaris zoals bepaald in artikel 18ga van de Wet op de loonbelasting. Per 1 januari 2024 bedraagt het maximum loon 137.800 euro.	
Pensioengrondslag	Het vast pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise. of Het variabele pensioengevende loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise of Het vast en variabele pensioengevend loon voor zover dit meer bedraagt dan de franchise.	
Franchise	De franchise is gelijk aan het maximumsalaris van de verplichte basisregeling. Per 1 januari 2024 bedraagt de franchise 75.400 euro.	
Premie	De premie bedraagt een actuariële premie die in rekening wordt gebracht over de pensioengrondslag.	
Ouderdomspensioen	Tot 1 januari 2024 1,700% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren; vanaf 1 januari 2024 1,875% van de pensioengrondslag in de betreffende deelnemersjaren	
Partnerpensioen	De nabestaande van de werknemer heeft bij zijn overlijden recht op een partnerpensioen van 70% van het bereikbare ouderdomspensioen (op 68-jarige leeftijd). Per 1 januari 2015 bouwt men partnerpensioen op. Bij uitdiensttreding wordt een deel van het ouderdomspensioen automatisch omgezet in partnerpensioen, tenzij de werknemer en zijn of haar partner hiervan willen afwijken. Het partnerpensioen is na omzetting 70% van het verlaagde ouderdomspensioen. Bij pensionering kan het partnerpensioen door middel van uitruil worden aangepast.	
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt 14% van het te bereiken ouderdomspensioen. Wezen van wie beide ouders zijn overleden, hebben recht op 28% van het te bereiken ouderdomspensioen.	
Toeslagen	Het pensioenfonds heeft sinds 2015 de ambitie om uw pensioen elk jaar zoveel mogelijk te verhogen met de prijsindex. Zowel de toekenning als de hoogte van een eventuele toeslag is afhankelijk van een beslissing van het Bestuur.	
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	De premievrije pensioenopbouw is volgens de onderstaande tabel afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid:	
	Mate arbeidsongeschiktheid	Voortzetting pensioenopbouw
	0-35%	0%
	35-45%	40%
	45-55%	50%
	55-65%	60%
	65-80%	72,50%
	80-100%	100%
	Bij aanvang van de premievrije deelneming wordt de laatste pensioengrondslag vóór arbeidsongeschiktheid gehanteerd. Deze pensioengrondslag wordt jaarlijks aangepast conform de algemene verhogingen van de lonen krachtens de cao.	

Bijlage 2 Nevenfuncties

2 Nevenfuncties

Bestuur

Naam	Nevenfunctie	Einddatum
Dhr. A.I. Foursoff	Directeur DGA Alolie B.V.	
	Directeur van werkgever en PUO van het Calpam-pensioenfonds	
Mw. E.M. Schoonderbeek	Bestuurder Pensioenfonds Zoetwaren	
	CAO onderhandelaar Pensioenkamer ABP namens CNV	
Dhr. E. Schuurhuis	Energiecoach bij Heerde Energiek Coöperatie	
	Onafhankelijk lid namens de Heerder ondernemers Corona Steunfonds	
	Pensioenbestuurder en financieel advies	
	Stichting Vrienden van de St. gehandicapten belangen NOV	
Dhr. H.E. Hermans	Directeur Adviesbureau H.E. Hermans	
	Bestuurder VvE Commonwoods	
Dhr. J.C.M. Molenaar	Externe in de beleggings (advies) commissie Stichting Woongroep Parnassos	
	Directeur Stichting Verenigd Bezit	
	Interne Toezichthouder Bpf levensmiddelenbedrijf	
Dhr. J.W. Eggen	Bestuurder Bpf MITT	
	Vereffenaar Reiswerk Pensioenen i.l.	
	Bestuurder Molenaarspensioenfonds	
	Belanghebbendenorgaan Kring D Nationale APF	
Mw. K.F.D.C. van der Linden	PGB	
	HR adviseur Cloetta	
Mw. M. van beusekom	VVE met bureu	
	Bestuurder Pensioen fonds Werk en (Re)integratie	
	Bestuurder Bpf Waterbouw	
	Senior Investment Consultant Aon	
	Voorzitter Dutch Operating Committee United Pensions (Aon)	
Dhr. P. Roos	Interne Toezichthouder EIB (Economisch Instituut voor de Bouw)	
	Voorzitter Historisch Genootschap Wormer	
	Bestuurder St. Derdengelden APG	
	Bestuurder St. SFB	
	Bestuurder St. SFB Werknemers	
	Bestuurder St. O&O fonds Afbouw	
	Interne Toezichthouder St. MijnCarriere	
	Bestuurder St. DeVakopleiding	
	Bestuurder St. LOF	
	Bestuurder St. Vollandis	
	Bestuurder Clusterbestuur Bter Bouwnijverheid	
	Bestuurder St. Technisch Bureau Bouwnijverheid	
	CAO onderhandelaar FNV, sector Bouwen en Wonen	
Mw. S. Troost	Bestuurder Pensioenfonds voor architectenbureaus	
	Bestuurder Pensioenfonds Detailhandel	31 oktober 2024
	Bestuurder Pensioenen bij FNV	

Raad van Toezicht

Naam	Nevenfunctie	Einddatum
Dhr. F.J. de Weert	Provisioning & Reporting & Credit Risk Calculation Rabobank	
	QBSM B.V. (advies en interim management)	
	Interne toezichthouder APF	
Dhr. L.V.J.M. Rolf	CAO onderhandelaar Pensioen Platform Detailhandel	
	Bestuurder Vereniging Pensioenbelangen Branches Pensioenfonds Detailhandel	
	Interne Toezichthouder Pensioenfonds Metaal en Techniek	
	Vakspecialist Werkgeverszaken Techniek NL	
	VNO-NCW en MKB-Nederland	
	Werkgeverslid Pensioen Platform Detailhandel	
Mw. M.L. van der Steen	Interne toezichthouder ASKO Scholen	31 december 2025
	Interne toezichthouder Bpf BPL	31 augustus 2028
	Interne toezichthouder PFZW	31 december 2026
	Interne toezichthouder Bpf MITT	7 november 2026

Bijlage 3 Begrippenlijst

3 Begrippenlijst

Abtn

Afkorting van actuariële en bedrijfstechnische nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad is de twaalf-maandse gemiddelde dekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad geeft de financiële positie van het pensioenfonds weer.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfondsen, hebben een compliance regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op

lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet-werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

ESG

Een afkorting voor Environment, Social & Governance. Deze afkorting wordt vaak gebruikt in plaats van duurzaamheid.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair beheer

Fiduciair beheer is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair beheer worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset-allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscode

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA-overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsen zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt.

De kostendekkende premie bestaat uit de actuariael benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuariael benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Marktwaarde

De marktwaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middellood(regeling)

Het middellood is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloodregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen pensioenaanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De pensioenaanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een prognosetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Prognosetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftcijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekansen in de sterftetabel. In prognosetafels wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetabel betreft de AG Prognosetafel 2024. Deze is vastgesteld door het Actuarieel Genootschap en is onderverdeeld in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Raad van toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een raad van toezicht die het functioneren van het bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het bestuur rapporteert.

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de beleidsdekkingsgraad die is vereist voor voorwaardelijke toeslagverlening ter hoogte van de minimale verwachtingswaarde voor de groeivoet van het prijsindexcijfer.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkingsgraad heeft het bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkingsgraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkingsgraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfondsen, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij het pensioenfonds is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting van de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

Bijlage 4 Annex 4

Template periodieke informatieverschaffing voor de financiële producten, bedoeld in artikel 8, leden 1, 2 en 2 bis, van Verordening (EU) 2019/2088 en artikel 6, lid 1, van Verordening (EU) 2020/852

Productnaam: **Bedrijfstakpensioenfondsen voor de Zoetwarenindustrie**
 Identificatiecode juridische entiteiten (LEI): **3KKI6CE2BGRP9RYZFE90**

Ecologische en/of sociale kenmerken (E/S-kenmerken)

Heeft dit financieel product een duurzame beleggingsdoelstelling?

☒ ☒ ☐ **Ja**

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling gedaan: ____%

☐ in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☐ in economische activiteiten die volgens EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ Dit product heeft de volgende duurzame beleggingen met een sociale doelstelling gedaan: ____%

☒ ☐ ☒ **Nee**

☒ Dit product **promootte ecologische/sociale (E/S) kenmerken.**

Hoewel duurzaam beleggen niet het doel ervan was, had het een minimum van 1,4% duurzame beleggingen

☐ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie als ecologisch duurzaam gelden

☒ met een ecologische doelstelling in economische activiteiten die volgens de EU-taxonomie niet als ecologisch duurzaam gelden

☐ met een sociale doelstelling

☐ Dit product promootte E/S-kenmerken, maar heeft niet duurzaam belegd.

Duurzame belegging: een belegging in een economische activiteit die bijdraagt aan het behalen van een ecologische of een sociale doelstelling, mits deze belegging geen ernstige afbreuk doet aan ecologische of sociale doelstellingen en de ondernemingen waarin is belegd, praktijken op het gebied van goed bestuur toepassen.

De **EU-taxonomie** is een classificatiesysteem dat is vastgelegd in Verordening (EU) 2020/852. Het gaat om een lijst van **ecologisch duurzame economische activiteiten**. Die verordening bevat geen lijst van sociaal duurzame economische activiteiten. Duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling kunnen wel of niet op de taxonomie zijn afgestemd.

In hoeverre is voldaan aan de ecologische en/of sociale kenmerken die dit financiële product promoot?

1. Het fonds wil bepaalde maatschappelijk ongewenste activiteiten niet financieren. Daarom hebben we als doelstelling om niet te beleggen in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van milieurechten, mensenrechten, fraude, corruptie of belastingontduiking, die te maken hebben met ernstige controversies ten aanzien van duurzaamheidsfactoren, die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens of bij

Duurzaamheids-indicatoren meten hoe de ecologische of sociale kenmerken die het financiële product promoot, worden verwezenlijkt.

kinderarbeid, bij de productie van tabak(producten), bij genetische modificatie van zaden en planten en bedrijven die niet openstaan voor een dialoog over geconstateerde schendingen van internationale normen.

2. Het fonds streeft naar een CO₂-intensiteit van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille die lager is dan de brede markt-index. Voor de beleggingen in aandelen ontwikkelde markten wordt daarbij een EU Climate Transition benchmark gehanteerd.
3. We dragen bij aan de financiering van de energietransitie door een strategische allocatie naar groene obligaties.
4. We stimuleren 'good governance' en duurzame ondernemingspraktijken via ons stembeleid, gericht op lange termijn aandeelhouderswaarde. Onderdeel hiervan is de aandacht voor agendapunten die betrekking hebben op klimaat of sociale verhoudingen.

De pensioenregeling heeft geen referentiebenchmark zoals bedoeld in SFDR.

● **Hoe hebben de duurzaamheidsindicatoren gepresteerd?**

We meten de verwezenlijking van deze duurzaamheidskenmerken door de volgende duurzaamheidsindicatoren te gebruiken.

We screenen de portefeuille op het aantal bedrijven dat:

1. zich schuldig maakt aan schending van internationale normen (PAI 10)
2. betrokken is bij de productie van controversiële wapens (PAI 14).

Daarnaast meten en monitoren we

3. de gemiddelde koolstofvoetafdruk van de beleggingen in ondernemingen; en
4. het percentage groene obligaties in onze portefeuille.

Indicator	Waarde 2024*	Meetgrootheid
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0.0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.

PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	0.0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.
PAI 2 - Koolstofvoetafdruk	123	Dit zijn de CO ₂ -emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln belegd vermogen. Het fonds streeft naar een reductie hiervan, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.
Percentage groene obligaties	5,79%	Aandeel van de portefeuille in groene obligaties Het fonds streeft naar een verhoging van dit percentage, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.

*Per ultimo 2024

● ...en in vergelijking tot voorafgaande perioden?

Indicator	Waarde 2022*	Waarde 2023**	Waarde 2024**	Meetgrootheid
PAI 10 - schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en ontwikkeling (OESO)	0,3%	0,3%	0.0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen.
PAI 14 - Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	0,0%	0,0%	0.0%	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij productie of verkoop van controversiële wapens.
PAI 2 - Koolstofvoetafdruk	230	163	123	Dit zijn de CO ₂ -emissies van de ondernemingen voor het deel waar het pensioenfonds in belegd is, in tonnen per 1 mln belegd vermogen. Het fonds streeft naar een reductie hiervan, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.

Percentage groene obligaties	3,4%	4,7%	5,79%	Aandeel van de portefeuille in groene obligaties Het fonds streeft naar een verhoging van dit percentage, zoals beschreven in het Klimaat Actieplan.
-------------------------------------	-------------	-------------	--------------	---

*gemiddelde gedurende 2022

** Per jaar ultimo

● **Wat waren de doelstellingen van de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan en hoe droeg de duurzame belegging bij tot die doelstellingen?**

Het pensioenfonds heeft gedeeltelijk belegd in duurzame beleggingen zoals gedefinieerd in artikel 2 (17)SFDR door onder andere te beleggen in groene obligaties van bedrijven en overheden waarmee de economische activiteiten worden gefinancierd die bijdragen aan (één of meerdere) van de zes EU Taxonomy milieudoelstellingen (zoals energie-efficiency of hernieuwbare energie projecten). We streven daarbij niet één specifieke milieudoelstelling na en kunnen ook beleggen in bedrijven die bijdragen aan andere milieu- of sociale doelstellingen.

● **Hoe hebben de duurzame beleggingen die het financiële product gedeeltelijk heeft gedaan, geen ernstige afbreuk gedaan aan ecologische of sociale duurzame beleggingsdoelstellingen?**

Op beleggingen in groene obligaties hebben we het eigen uitsluitingsbeleid toegepast, waardoor gewaarborgd is dat geen ernstige afbreuk aan ecologische of sociale beleggingsdoelstellingen wordt gedaan. Daarnaast hanteerde de aangestelde beheerder een strikt beoordelingsraamwerk voor ondernemingen die groene obligaties uitgeven.

— **Hoe is rekening gehouden met de indicatoren voor ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?**

Binnen de duurzame beleggingen (groene obligaties) stonden de navolgende ongunstige effecten centraal:

- (1) Broeikasgasintensiteit van ondernemingen waarin is belegd, via ESG-integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;
- (2) Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;

De belangrijkste ongunstige effecten zijn de belangrijkste negatieve effecten van beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren die verband houden met ecologische en sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping.

(3) Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens), via het uitsluitingsbeleid.

Waren de duurzame beleggingen afgestemd op de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen en de leidende beginselen van de VN inzake bedrijfsleven en mensenrechten? Details:

Door het uitsluitingsbeleid toe te passen is niet belegd in bedrijven die zich schuldig maken aan ernstige schendingen van internationale normen (UN Global Compact en/of OESO-richtsnoer voor multinationale ondernemingen).

In de EU-taxonomie is het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” vastgelegd. Dit houdt in dat op de taxonomie afgestemde beleggingen geen ernstige afbreuk mogen doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie, en dat een en ander vergezeld gaat van specifieke Uniecriteria.

Het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” is alleen van toepassing op de onderliggende beleggingen van het financiële product die rekening houden met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten. De onderliggende beleggingen van het resterende deel van dit financiële product houden geen rekening met de EU-criteria voor ecologisch duurzame economische activiteiten.

Andere duurzame beleggingen mogen evenmin ernstige afbreuk doen aan ecologische of sociale doelstellingen.

Hoe is in dit financiële product rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren?

Het pensioenfonds heeft in het beleggingsbeleid rekening gehouden met de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Binnen het beleid staan de navolgende ongunstige effecten centraal:

1. Broeikasgasintensiteit (PAI 2) van ondernemingen waarin is belegd, via ESG- integratie technieken en het betrokkenheidsbeleid;
2. Schendingen van de beginselen van het VN Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerkingen Ontwikkeling (OESO) (PAI 10), via het uitsluitingsbeleid en betrokkenheidsbeleid;
3. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoneelsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens) (PAI 14), via het uitsluitingsbeleid.

Wat waren de grootste beleggingen van dit financiële product?

De lijst bevat de beleggingen die het **grootste aandeel** **beleggingen** van het financiële product vormen tijdens de referentieperiode, te weten: 01 jan 2024-31 dec 2024

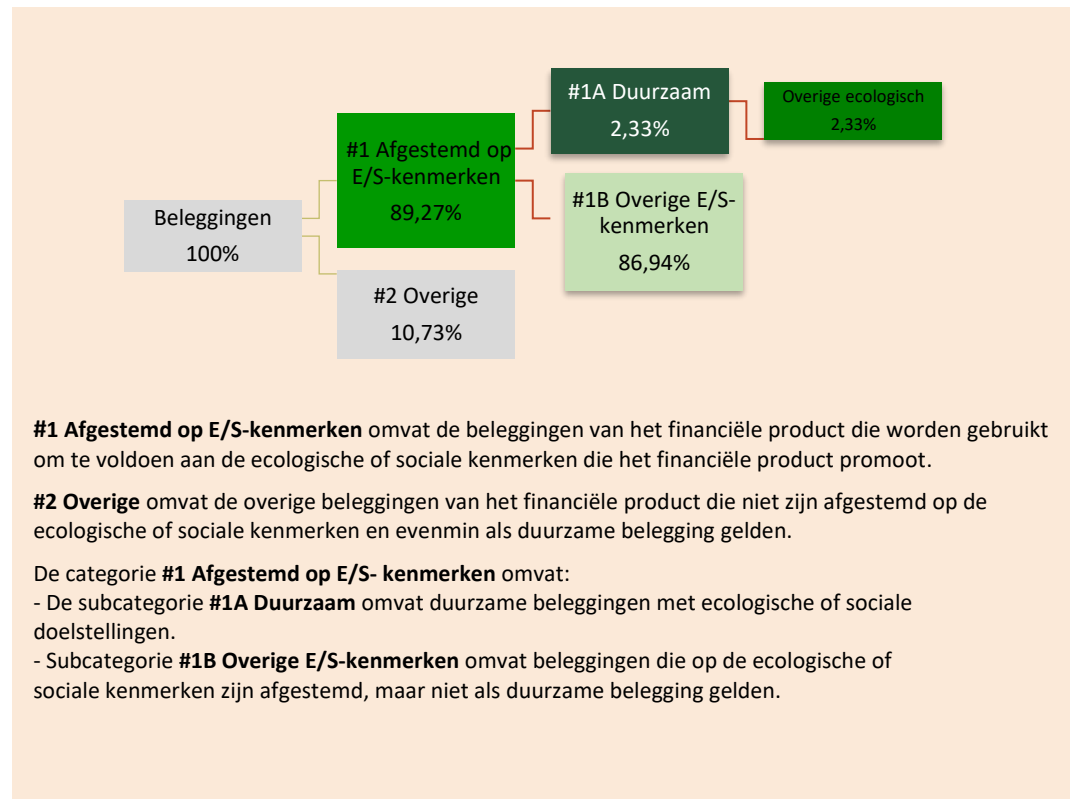
Grootste Beleggingen	Sector	%	Land
The State Of The Netherlands	Activities of extraterritorial organisations and bodies	2,70%	NL
The European Union	Public administration and defence; compulsory social security	2,00%	SU
Apple Inc.	Manufacturing	1,64%	US
Nvidia Corporation	Manufacturing	1,38%	US
Microsoft Corporation	Information and communication	1,38%	US
French Republic	Public administration and defence; compulsory social security	1,31%	FR
Federal Republic Of Germany	Public administration and defence; compulsory social security	1,19%	DE
Amazon.com, Inc.	Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	1,15%	US
Tesla, Inc.	Manufacturing	1,13%	US
Kingdom Of Belgium	Public administration and defence; compulsory social security	0,94%	BE
Republic Of Austria	Public administration and defence; compulsory social security	0,92%	AT
Republic Of South Africa	Public administration and defence; compulsory social security	0,91%	ZA
United Mexican States	Public administration and defence; compulsory social security	0,90%	MX
Republic Of Indonesia	Public administration and defence; compulsory social security	0,89%	ID
Alphabet Inc.	Information and communication	0,85%	US

Data per ultimo 2024

Wat was het aandeel duurzaamheidsgerelateerde beleggingen?

Hoe zag de activa-allocatie eruit?

In welke economische sectoren werd belegd?

Sector	%
Other	26,31%
Public administration and defence; compulsory social security	16,04%
Manufacturing	14,33%
Real estate activities	12,50%
Financial and insurance activities	11,63%
Information and communication	7,71%
Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles	3,70%

Activities of extraterritorial organisations and bodies	2,01%
Electricity, gas, steam and air conditioning supply	1,79%
Transporting and storage	0,98%
Construction	0,66%
Administrative and support service activities	0,51%
Human health and social work activities	0,44%
Mining and quarrying	0,43%
Accommodation and food service activities	0,34%
Professional, scientific and technical activities	0,33%
Arts, entertainment and recreation	0,16%
Water supply; sewerage; waste management and remediation activities	0,08%
Other services activities	0,02%
Education	0,00%
Agriculture, forestry and fishing	0,00%
Activities of households as employers; undifferentiated goods - and services - producing activities of households for own use	0,00%

Data per ultimo 2024

In hoeverre waren de duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling afgestemd op de EU-taxonomie?

Tijdens de rapportageperiode waren er onvoldoende betrouwbare gegevens beschikbaar om dit te meten.

● Heeft het financiële product belegd in activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen¹?

Ja:

In fossiel gas

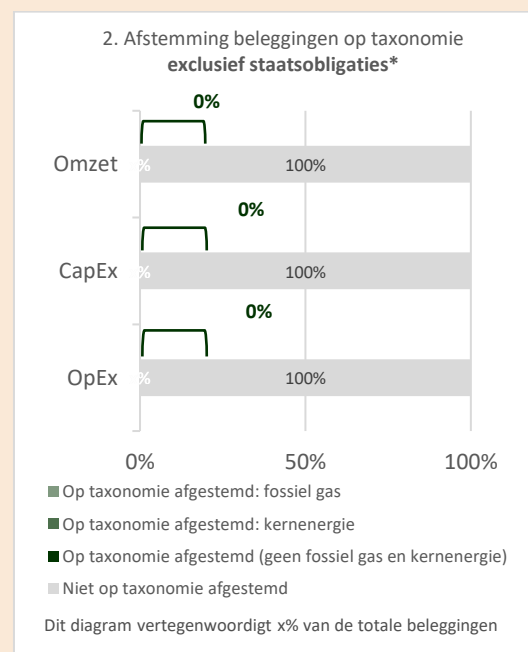
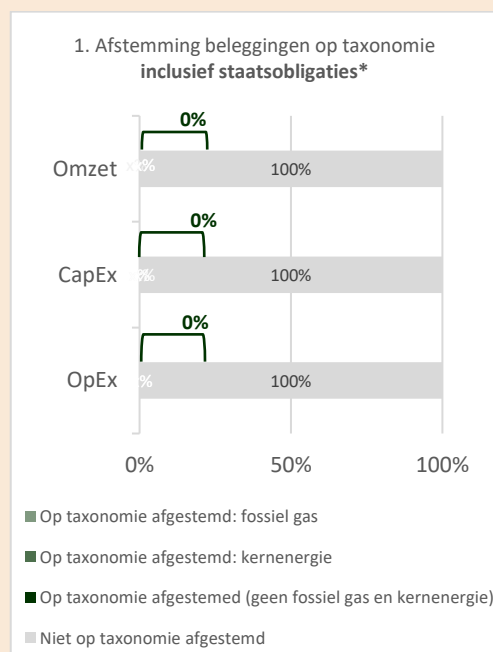

In kernenergie

Nee

De onderstaande diagrammen geven in het groen het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen. Er is geen geschikte methode om te bepalen in hoeverre staatsobligaties op de taxonomie zijn afgestemd. Daarom geeft het eerste diagram de mate van afstemming voor alle beleggingen van het financiële product inclusief staatsobligaties, terwijl het tweede diagram alleen voor de beleggingen van het financiële product in andere producten dan staatsobligaties aangeeft in hoeverre die op de taxonomie zijn afgestemd.*

* In deze diagrammen omvat 'staatsobligaties' alle blootstellingen aan overheden.

● Wat was het aandeel beleggingen in transitie- en faciliterende activiteiten?

Dit heeft het fonds niet kunnen vaststellen wegens niet beschikbare data.

¹ Activiteiten in de sectoren fossiel gas en/of kernenergie zullen alleen aan de EU-taxonomie voldoen indien zij bijdragen aan het beperken van de klimaatverandering ("klimaatmitigatie") en geen ernstige afbreuk doen aan de doelstellingen van de EU-taxonomie – zie de toelichting in de linkermarge. De uitgebreide criteria voor economische activiteiten in de sectoren fossiel gas en kernenergie die aan de EU-taxonomie voldoen, zijn vastgesteld in Gedelegeerde Verordening (EU) 2022/1214 van de Commissie.

● **Hoe verhiel het percentage op de EU-taxonomie afgestemde beleggingen zich tot eerdere referentieperiodes?**

Er is niet gerapporteerd over eerdere referentieperiodes.

Wat was het aandeel duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd?

Per einde 2024 is het aandeel duurzame beleggingen met een ecologisch doelstelling die niet op de EU-taxonomie waren afgestemd 2,33%. Dit betreft het aandeel van de portefeuille in groene bedrijfsobligaties met een SFDR artikel 9 classificatie. Door het ontbreken van (voldoende betrouwbare) data kan afstemming op de EU-taxonomie voor deze beleggingen niet vastgesteld worden.

zijn duurzame beleggingen met een ecologische doelstelling die **geen rekening houden met de criteria** voor ecologisch duurzame economische activiteiten in het kader van de Verordening (EU) 2020/852.

Welke beleggingen zijn opgenomen in “overige”? Waarvoor waren deze bedoeld en waren er ecologische of sociale minimumwaarborgen?

De “overige” beleggingen (#2) betreffen de fondsbeleggingen in hoogrentende bedrijfsobligaties en Amerikaans Vastgoed. Deze categorieën zijn opgenomen met het oog op het verbeteren van het risico/rendementsprofiel van de beleggingsportefeuille. Er zijn geen ecologische of sociale minimumwaarborgen vastgelegd. Deze beleggingscategorieën hebben een beperkt gewicht in de totale beleggingsportefeuille.

Welke maatregelen zijn er in de referentieperiode getroffen om aan de ecologische en/of sociale kenmerken te voldoen?

Om te kunnen voldoen aan de duurzaamheidskenmerken implementeerde het fonds een Verantwoord Beleggingsbeleid, wat te vinden is op onze website. Binnen het MVB-beleid heeft het pensioenfonds de volgende elementen ingezet:

- Uitsluitingsbeleid voor ondernemingen en landen die maatschappelijk ongewenst gedrag vertonen of betrokken zijn bij maatschappelijk ongewenste activiteiten;
- ESG-integratie door het bij voorkeur selecteren van SFDR Artikel 8 of 9 beleggingsfondsen/-mandaten, door bij mandaten een gunstige ESG-score te vereisen, door een decarbonisatiepad tot 2050 na te streven voor de aandelen, bedrijfsobligatie- en vastgoedportefeuille;
- allocaties naar duurzame obligaties te maken;
- het voeren van een actief aandeelhoudersbeleid, via stemmen en engagement, gericht op 'good governance';
- In de selectie van beleggingsfondsen het voting, engagement en uitsluitingsbeleid (daar waar relevant gezien de beleggingscategorie) te beoordelen.

Hoe heeft dit financiële product gepresteerd ten opzichte van de referentiebenchmark?

Het pensioenfonds heeft geen referentiebenchmark aangewezen – in de zin van de SFDR-wetgeving – om te bepalen of de pensioenregeling als geheel is afgestemd op de sociale en milieukenmerken die volgens het MVB-beleid worden nagestreefd.

Referentie-benchmarks zijn indices waarmee wordt gemeten of het financiële product de ecologische of sociale kenmerken verwezenlijkt die dat product promoot.

CONTACT

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie

Correspondentieadres:

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN

Bezoekadres:

Europaweg 27, Groningen

Telefoon (050) 582 19 90

Internet www.pensioenzoetwaren.nl

E-mailadres pensioen@pensioenzoetwaren.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN